

Spomienky

Anna Tóthová

Vydavateľstvo Kresťanský život, 2007

Anna Tóthová - Spomienky

© Anna Tóthová, 2007

Vydalo: Vydavateľstvo Kresťanský život
                  Sreznevského 2
                  831 03 Bratislava

Editor: Miroslav Tóth

Korektúry: Lýdia Brenkusová, Jarmila Papová

Grafická úprava a zalomenie: Roman Krško

Obálka: Jozef Tóth ml.

ISBN: 978 - 80 - 7120 - 072 - 7

OBSAH

Úvod	3
1. Reptanie	6
2. A budeš žiť	8
3. Milovať budeš	11
4. Rozprávaj	20
5. Služba	25
6. Stavba	30
7. Ako živé kamene	32
8. Premeny	34
9. Brúsenie diamantu	36
10. Sito	38
11. Na vlastných krídlach	47
12. Dedičstvo	55
13. Poklad	62
14. Prečistené zlato	66
15. V pravý čas	69
16. Čakaj na Hospodina	74
17. Pamätaj na Stvoriteľa	76
18. Charakterný kresťan	78
19. Milované dieťa	80
20. Kvet lásky	85
21. Aký podiel má veriaci s neveriacim?	92
22. Siatie	97
23. Vzácná návšteva	100
24. Očakávanie	103
25. Táborenie	105
26. Prepaľujúci oheň	107
Záverom	112

PREDHOVOR

Potešilo ma, keď som bol autorkou požiadaný, aby som napísal predhovor k jej knihe SPOMIENKY. Mal som na to niekoľko dôvodov – som mladším bratom autorky, narodený iba šesťnásť mesiacov po tom, čo uzrela svetlo sveta ona, takže to bolo pozvanie pozrieť sa na dávnominulé časy spoločného detstva a nasledujúcich rokov jej očami. Ďalším dôvodom je moja úcta k staršej sestre, pretože išla vždy predom mnou. Či už ako výmyselníčka detských zbojstiev, prieskumníčka školského systému, odvážna dievčina, ktorá dokázala odpovedať na Božie volanie ku spásu a službe, smelá žena, čo dokázala ovládať aj veľké žeriavy alebo žena, ktorá sa vo viere dokázala vydat' za muža, ktorého si vážila, ale mu nerozumela takmer ani slovo, pretože bol cudzinec. Bola to ona, čo sa prvá borila s riešením manželských rébusov, výchovou detí a množstvom iba vierou uchopiteľných výziev. Pri čítaní rukopisu som bol nútený viackrát sa zastaviť a „predýchať“ jednotlivé príbehy. Viedla ma k tomu predovšetkým úprimnosť a otvorenosť autorky, s ktorou sa snažila opísať predovšetkým chvíle zápasov o pravé riešenia, ale aj ich úskalía, ba dokonca aj vlastné zlyhania. Čítanie rukopisu bolo návratom do situácií, ktoré majú veľkú výpovednú hodnotu predovšetkým pre tých, ktorí sú ich spoluaktérmi. Mladší čitatelia pravdepodobne nepostihnú hĺbku zápasov v kontexte režimu, ktorý kresťanstvu a kresťanskej výchove nebol naklonený, ale bol k nej nevraživý. V týchto súvislostiach je potrebné vnímať úsilie o takú výchovu detí, ktorá im prinesie hlbokú dôveru, že cesta, po ktorej idú so svojimi rodičmi, je tá najsprávnejšia.

Verím, že kniha bude obohatením a povzbudením viery nielen pre tých, čo autorku poznajú osobne, ale aj pre každého, kto sa úprimne usiluje o život v báni pred Bohom. Pre každého, kto sa cez spomienky autorky dokáže zamyslieť nad výzvami svojho života a odváži sa robiť pokánie či nové začiatky.

Jozef Brenkus, Veľká noc 2007

VENOVANIE

S láskou venujem túto knihu môjmu manželovi Jožkovi, mojim deťom Mirkovi, Tinke, Judke, Jojkovi a ich rodinám za lásku, pomoc a povzbudenie, ktorým boli pre mňa v mojich ťažkých dňoch.

ÚVOD

Na začiatku roka 2003 mi zistili rakovinu hrubého čreva. Prešla som vážnou operáciou. V nemoci mi Boh dal veľa nových skúseností. Hovorí sa, že v skúškach spoznáš ozajstných priateľov. Keď som sa zotavovala zo slabosti po ožarovaní, Pán mi dal do srdca túžbu opísať svoje skúsenosti, svedectvá lásky a požehnaní. Nevedela som, koľko života mám ešte pred sebou. Mala som iba päťdesiatdva rokov a túžila som vidieť rásť vnúčatká, ktoré nám Boh požehnal. Od svojich rodičov som dostala vzácny poklad, vieru v Boha, ktorý nás, ľudí, tak veľmi miloval, že poslal svojho jediného Syna, aby nám priniesol slobodu od hriechov a šťastný život. Preto vznikli tieto Spomienky. Túžila som odovzdať dedičstvo lásky a viery mojim deťom, aby mohli už od počatia vstúpiť svojim deťom lásku k Bohu. Mat' v srdci bázeň Božiu je veľkou výsadou a pomocou! To je to, čo potrebujú naše rodiny, spoločenstvá, celý národ.

Detstvo som prežila v Košiciach na Pereši. Môj ocko bol kazateľ v miestnom zbore Apoštolskej cirkvi. Boh daroval mojim rodičom sedem detí. Ja som z nich najstaršia. Mám piatich bratov a jednu sestru. Ďakujem Bohu, že mi dal takých rodičov a súrodencov! V roku 1972 som sa vydala za Jožka, ktorý sa narodil a žil v Miškolci v Maďarsku. Po svadbe sme sa pol roka nevedeli rozprávať. Ja som nevedela po maďarsky, Jožko zas po slovensky, a tak nám tlmočila moja mamička. Napriek týmto komunikačným problémom sme sa naučili rozumieť si srdcom. Dostali sme od Boha vzácny dar, štyri zdravé a krásne deti. Koľko radosti a požehnaní sme mohli v našej rodine prežiť! Všetky naše deti sa narodili v Košiciach, kde sme ako rodina prežili 13 rokov v požehnanom zborovom spoločenstve. V roku 1985 sme spolu manželom prijali Božie povolanie do služby pastora zboru v Nesvadoch, kam sme sa aj presťahovali.

Náš najstarší syn Mirko bol od útleho detstva citlivý a vnímavý chlapec. Miloval hru na gitare a na klavíri. Už od malička si ho Boh používal tak, že hrával pri rôznych bohoslužbách. Po ukončení gymnázia odišiel do USA, kde na biblickej škole študoval za kazateľa. Po návrate sa oženil s krásnou dievčinou Martuškou. Boh požehnal ich manželstvo a lásku.

Narodili sa im dve deti, Tobinko a Adamko. Spolu slúžili ako kazateľský pár v Nových Zámkoch. Teraz sa presťahovali do Nítry, lebo prežili Božie povolanie, že tam majú založiť nový zbor. V tomto čase čakajú tretie dieťa a snívajú o dievčatku.

Naša staršia dcéra Martinka bola tichým, ale veľmi cháповým dievčatkom. Od malička bola veľmi starostlivá a veľa mi pomáhala pri menších deťoch. Viackrát bola v ohrození života. Pána Ježiša prijala do svojho srdiečka už ako dorastenka. Učila sa hrať na klavíri a rada si spievala. Ochoťne pomáhala aj v zbore na besiedke, lebo milovala deti. Vyštudovala za detskú zdravotnú sestru. Jej snom bolo stať sa detskou lekárkou, no nepodarilo sa jej to. Neskôr sa na jednej mládežníckej evanjelizácii zoznámila s mladým mužom zo Švajčiarska, s Danim. Vydala sa zaňho a odišla od nás.

Druhá dcéra Juditka sa narodila ako tretie dieťa. Bola vo všetkom spontánna a živá. Na tváričke sa jej dalo spoznať, akú má náladu. Vedela si presadiť všetko, čo potrebovala. Aj ona vyštudovala za detskú zdravotnú sestru a dva roky pracovala v Domove dôchodcov. Potom odišla študovať do Banskej Bystrice na Teologicko-misijný seminár. Vydala sa a s manželom majú tri deti, Rebeku, Rubena a práve narodenú Ester. Judkin manžel Milan pracoval s mládežou v organizácii ACET, v prevencii proti AIDS a drogám. Dnes slúži v novozámockom zbore ako pastor.

I keď sme tieto tri deti mali rýchlo za sebou, vždy rok po roku, boli to krásne časy. Deti boli dobré a od narodenia v noci dobre spali.

Najmladší syn Jojo sa narodil po dlhšom čase. Väčšie deti už chodili do školy. Bol úžasne zvedavý. Dokázal okolo seba zamestnať ľudí. Od malinka rád počúval a vždy žiadal, aby mu niekto čítal. Keď sa naučil sám čítať, všade mal knihy. Keďže všetky deti chodili do hudobnej školy, je prirodzené, že aj on od narodenia rástol s hudbou. Piesne boli preňho najlepším uspávajúcim liekom. Veľa sme spievali, najmä večer pred spaním. Aj on rýchlo vyrástol! Boh ho obdaril krásnou manželkou Luckou. V januári sa im na Jojove 25. narodeniny narodilo prvé dieťa, milé dievčatko Sofinka.

Cez moju starú mamu a mojich rodičov mi dal Boh prežiť veľa skú-

---

seností a požehnaní. Naučili ma, že život na tejto zemi má cieľ. Má cenu, pre ktorú sa oplatí žiť! Rozhodla som sa teda pozbierať pamätne kamienky svedectiev a dať ich na papier, aby mohli aj naše deti a vnúčatá od útleho detstva vo svojom každodennom živote spoznávať Boha. Veď On pre nás pripravil šťastnú budúcnosť!

Som vďačná môjmu manželovi Jožkovi za pomoc pri vyhľadávaní biblických citátov a za mnoho hodín strávených pri prepisovaní môjho rukopisu, za jeho všestrannú podporu, povzbudzovanie a modlitebnú podporu. Hlboké poďakovanie patrí mojej milej priateľke Jarke Papovej, ktorá mi pomohla usporiadať moje myšlienky. Je pre nás ct'ou mať ju a ich rodinu za priateľov! Poďakovanie patrí mojej milej švagrinke Lýdií za jazykovú korektúru a bratovi Jožkovi za jeho krásny predhovor!

Pôvodne som písala túto knihu pre úzku rodinu, avšak vďaka povzbudeniu našich detí a mnohých priateľov sa vydáva aj pre širšiu verejnosť. Vďaka patrí aj im! Ďakujem všetkým priateľom, ktorí tento projekt sponzorovali, a bez ktorých by táto kniha mojich spomienok nikdy nevyšla. Ďakujem mojím synom, Mirkovi a Jojkovi za to, že venovali hodiny príprave textu po technickej stránke.

Predovšetkým však patrí vďaka nášmu živému Bohu, ktorý nám pomáhal až doposiaľ. „*Eben-ezer! Až potiaľto nám pomáhal Hospodin!*“ (1Sam 7,12). Nech tieto Spomienky sprevádza Božie požehnanie. Nech každý, kto ich číta, načerpá z nich poučenie a požehnanie.

Anna Tóthová

---

1. kapitola

REPTANIE

„A odídúc z Élima prišli na púšť Sín a reptali, celá obec synov Izraelových, proti Mojžišovi a proti Áronovi.“ (2M 16,1-2)

Izraelci reptali. Neuvedomili si, že nereptajú len proti Mojžišovi ale aj proti samotnému Bohu. Dal im chlieb na každý deň. Dal im vodu zo skaly, aby im ukázal svoju moc. Znova a znova im prejavoval svoju milosť. Lenže ľudia v tom nevideli Boha! Obrátili svoj hnev proti vodcom. Pre Mojžiša aj pre celý národ to boli ťažké skúšky. **Ale keď sme v skúške, ukazuje sa náš charakter.**

Izraelci boli v Božej škole a učili sa spoznávať Božie cesty – aj cestu pokory, čo bolo pre nich iste najťažšie. Aj náš život v praxi často vyzerá tak ako život Izraelcov. Príde životná skúška, sme zmätení a nevieme sa správne rozhodnúť. Boh musí často aj nás viesť cestou púšte, lebo naše srdce nie je hotové vojsť do zasľúbenej zeme. A aj v našom živote je najťažšou vecou naučiť sa ceste pokory!

Boh poslal Mojžišovi svoju pomoc a radu. Prišiel ho navštíviť jeho svokor Jetro, ktorý sledoval prácu svojho zaťa. Videl, že pred Mojžišom od rána do večera stáli zástupy a pýtali si radu od Hospodina. Poradil mu, aby zmenil spôsob svojej služby. A Mojžiš vdľačne Jetrovu radu prijal. Vybral bohobojných a spravodlivých mužov, ktorí mu pomáhali spravovať Boží ľud. Jetro sa stal pre Mojžiša veľkým požehnaním! Je pre nás požehnaním, keď máme okolo seba ľudí, ktorí nás vedia usmerniť na správnu cestu.

Aj v mojom živote si Boh často používal iných ľudí, aby ma upozorňovali a uviedli na správnu cestu. Bola som mladá matka. Mali sme tri maličké deti a Jožko chodil do práce. Často som bola s deťmi sama doma. Dnes pri pohľade späť vidím, ako Boží oblak vo dne a Jeho ohnivý stĺp v noci prebýval v našej rodine. Boh mi dával múdrosť, silu a pomoc pri výchove detí a aj v noci ma ochraňoval pred nebezpečenstvom.

Raz neskoro večer, keď som bola s det'mi sama doma v našom byte na prízemí v Košiciach, sa k nám niekto dobýjal do bytu. Zúrivo kopal a búchal na dvere. Nemal mi kto pomôcť, darmo som klopala na radiátor a búchala na stenu susedom! Bol to akýsi opitý muž, ktorý si pomýlil svoj byt s naším. Neostávalo mi nič iné, len sa modliť a utíšiť sa pred Bohom. A On to vyriešil. Ten človek po nejakom čase odišiel. Zostali po ňom len zvyšky jedla pred dverami.

Prežila som novú skúsenosť a naučila sa novú lekciu: Môj Boh je mocný! Má moc ochrániť nás, zobrať strach a vliat' svoj pokoj a dôveru do môjho srdca. Božie slovo hovorí: „*Svoj pokoj vám dávam, nech sa neľaká vaše srdce*“ (Jn 14,27).

Mnohokrát sa opakovali podobné situácie, v ktorých sme sa museli rozhodovať ako ďalej, či to boli náhle nemoci alebo iné skúšky. Šťastný je človek, ktorý sýti svoje srdce tým najlepším pokrmom, Božím slovom! Vo chvíli skúšok ti Boží hlas dá tú správnu radu. Nasmeruje tvoje kroky na správnu cestu a dá ti istotu, že to, čo robíš, je dobré.

Izraelskému ľudu bolo dobre len pod Božím oblakom. To však spoznali až vtedy, keď sa od nich oblak pre ich hriech vzdialil. Na ich požehnanie mali vodcov, ktorí dokázali padnúť na svoje kolená, prihovárať sa za nich a znova pokorne prosiť Boha o novú milosť.

---

2. kapitola

A BUDEŠ ŽIŤ

„A Hospodín riekol Mojžišovi: Sprav si takého ohnivého hada a vystav ho na tyč. A stane sa, že každý, kto je uštipnutý, keď ho uvidí, bude žiť. Vtedy spravil Mojžiš medeného hada a vystavil ho na tyč. A bolo tak, že keď uštipol had niekoho, a keď pozrel uštipnutý na medeného hada, žil.“ (4M 21,8-9)

Náš Boh je milosrdný, ale aj spravodlivý! Hriech ľudu musel byť potrestaný, aby vedeli, že robili zle. Kvôli reptaniu na nich Boh poslal ohnivých hadov. Keď si však uvedomili svoj hriech, Boh im dal aj riešenie. Aké nádherné zasľúbenie! Každý, kto sa s vierou pozrel na medeného hada, bol uzdravený a žil!

Koľkokrát som sa dostala do krízy aj ja! Ale bála som sa Bohu vyčítať: „*Prečo prišlo toto do môjho života?*“ Prišli však aj situácie, keď som nechcela ísť Božou cestou ale svojou vlastnou, keď som sa dostala voči Nemu do vzbury.

Keď sa nám narodili deti, musela som prestať pracovať a zostala som doma. Vedela som, že to bude pre deti najlepšie. Ale žiť z jedného platu bolo ťažké! Bol to čas mnohého odriekania, a v tom bola moja vzbury. Peniaze často stačili iba na každodenný chlieb. Nemali sme veci, ktoré mali iní ľudia bežne každý deň. Toto som dovtedy nepoznala. V detstve som mala láskavých a milujúcich rodičov, ktorí sa o nás starali, i keď veľa a tvrdo pracovali. Stálo ich to mnoho obetí, aby nás mohli vychovať a dať do škôl. Lenže dieťa to berie ako samozrejmosť. Nevie odhadnúť mozole svojich rodičov. Nechápe, keď rodič musí povedať „nie“. **Z hĺbky svojho srdca ďakujem Bohu za rodičov, za ich odriekanie, lásku a hlavne za ich Božiu bázeň!**

Najvzácnejšie spomienky mám na rané detstvo, keď nás ocko po večeroch zhromažďoval do veľkej kuchyne a učil nás milovať Boha. Pre nás deti to bol ešte iba jeho Boh. Učil nás milovať Božie slovo a spievať

piesne na Božiu oslavu. Pamätám si na jednu Veľkú noc. Mala som asi deväť alebo desať rokov. V zbore sme spievali spoločnú pieseň „*Na golgotskej hore trpel Pán prehradne*“. Celkom som zabudla na svoje okolie a videla cestu s Pánom Ježišom, ako niesol ťažký kríž, na ktorom trpel za nás. Pri verši „*Tam stála Mária, matka Ježišova*“ som precitla ako zo sna a plakala s ňou.

Druhé podobné prežitie som mala o niekoľko rokov neskôr. Upratovala som v kuchyni kredenc. Bola som zahľbená do práce a vtedy ku mne prehovorilo Božie slovo. Akoby som počula rozprávať učeníkov, ktorí išli po ukrižovaní Pána Ježiša do Emauz! Keď im Pán otváral Písmo a lámal chlieb, spoznali Ho ako svojho Pána a radostne utekali do Jeruzalema, naspäť k svojim bratom, aby im povedali, že sa im zjavil Pán. Cestou sa rozprávali: „*Či nehořelo v nás naše srdce, keď nám otváral Písmo?*“ Vtedy som živo precítila, že aj moje srdce horí a Písmo hovorí aj ku mne.

To sú vzácne spomienky, ktoré zostanú ukryté na dne srdca ako drahocenné perly. Chráňme si ich, ako si žena chránila vzácnu masť (Jn 12,1-7). Keď prišiel čas, že Pán Ježiš bol pri konci svojho pozemského života a cítil úzkosť a bolesť, prišla k nemu - ona, ktorá sama potrebovala od Ježiša odpustenie. Potom vytiahla svoj ukrytý poklad, nádobku vzácnnej masti, rozbila ju a na dôkaz svojej lásky k Pánovi pomazala Jeho nohy. Pán to dovolil. Videl, že jej srdce sa premieňalo. Už nebolo kamenné, stávalo sa mäsitým. Keď jeden z Jeho učeníkov reptal, prečo to Ježiš dovolí, povedal mu: „*Nechaj ju, zachovala to ku dňu môjho pohrebu.*“

Šťastný je človek, ktorý môže svoje srdce rozbiť pri Pánových nohách! Tu sa mení náš charakter. Nevyhovárajte sa: „*Ja za to nemôžem, ja som už raz taký!*“ Áno, sme takí, sme narodení v hriechu, to Písmo jasne hovorí. Ale človek, ktorý plače pri Pánových nohách, svojimi vlasmi utiera Jeho nohy a maže ich svojou vzácnou masťou, **človek, ktorý obetuje pre Boha to, čo je preňho najvzácnejšie, už nikdy nebude ten istý!**

Pán Ježiš povedal Nikodémovi: „*Musíš sa znovuzrodiť z Ducha!*“ Duch Boží k nám prichádza, otvára nám oči, dáva milosť spoznávať Pána Ježiša a ukazuje nám, že sme hriešni – tak isto, ako bola tá žena. Dáva nám silu prísť pod kríž Pána Ježiša. Je len na nás, čo urobíme.

Pokoríme sa a padneme na tvár? Vykríkuje naše srdce: „*Pane, som taký hriešny*“? Ak to urobíš, určite vstaneš zmenený a aj o tebe povie Pán: „*Nechajte ho! To, čo urobil, pre mňa urobil!*“ On pozná svojich osobne po mene a obháji si ťa.

---

3. kapitola

MILOVAŤ BUDEŠ

„Počuj, Izraelu, Hospodín, náš Boh, je jeden Hospodín. Milovať budeš Hospodína, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou silou! A tak budú tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, na tvojom srdci. A budeš ich dôrazne učiť svojich synov a budeš o nich hovoriť, keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou i keď budeš líhať i keď budeš vstávať. Priviažeš si ich na znamenie na svoju ruku, a budú uzlíkom na upomienku medzi tvojimi očami, napíšeš si ich na podvoje svojho domu a na svoje brány.“ (5M 6,4-9)

Toto Božie slovo je zlatým veršom nášho života. V ňom je život alebo smrť. *„Milovať budeš Hospodína.“ „A budeš dôrazne učiť svojich synov.“ „Priviažeš si ich na znamenie na svoju ruku, a budú uzlíkom na upomienku.“* S veľkou bázňou v srdci čítavam tieto slová. Aké nádherne „uzlíky“ sú spomienky na uplynuté roky! Ale je tu aj toľko obvinení! Využila som správne čas, ktorý mi dal Boh? Roky ubehli tak rýchlo! Niekedy, keď som už bola na konci svojich síl, som si myslela, že to už nevydržím.

Jednou takou svetlou spomienkou je jeden večer. Mala som v kuchyni tri malinké deti – najstaršie dvojročné, druhé ročné a novorodenec, ktorý má len pár týždňov. Všetky plačú naraz! Sú hladné, treba ich okúpať a dať spať. Ja som už na konci svojich síl! Čo robiť skôr? Priznám sa, v tom čase som veľa plakávala a bývala bezradná. Je vzácne, že nám Pán dal svojho Ducha. On je predivný Radca. Vždy dá tú správnu radu. Vie utíšiť rozbúrené more, aj srdce unavenej matky a otca.

Raz som tak nahlas rozmýšľala a plakala. Nevieť, čo som si hovorila, ale môj malinký, dvojročný syn mi povedal: *„Mami, modli sa!“* Jeho slová ma prekvapili, až šokovali. Veľmi som sa zahanbila! Môj Pán ma nenechal plakať a reptáť, ale včas ma upozornil ústami dieťaťa: *„Modli sa!“*

Bol to pre mňa nový úsek cesty. Skôr než som sa vydala, som bola v

zbore aktívna v rôznych službách - besiedka, mládež, hudba, spevokol. Stále som bola s ľudmi, stále v činnosti. Keď sme dostali byt a Jožko bol v zamestnaní, ostala som sama doma s deťmi, už aj bez mamkinej pomoci. Nepoznala som okolo seba žiadnych susedov. Tu robíme my matky najviac chýb. Tento čas nám pripadá prázdny a bezcenný. Ale Boh mi na tejto mojej novej ceste ukázal, prečo žijem! Odpúšťať moje hriechy a menil moje srdce. Pýtaš sa, prečo žiješ na tejto zemi? Si tu nato, aby si bola Božou pomocníčkou. A to je často pret'ážka úloha!

Izraelský ľud nevidel svojho Boha, nevidel, že je neustále, dňom i nocou pri nich. **Ako milujúci otec chráni svoje dieťa, ako matka v náruči hojda a tší svoje dieťa, tak bol Boh s nimi.** Lenže oni Ho nevideli. Správali sa ako deti, ktoré zostanú samy doma a myslia si, že sú slobodné a môžu si robiť, čo sa im zachce. Presne takí sme často aj my!

Keď ku mne prehovoril Pán ústami dieťaťa, už som sa bez práce v zbore, bez mládeže necítila nepotrebná ako na púšti. On bol so mnou v mojej samote. Denne som bola na pochode. Každý večer som si myslela, že už nevládzem urobiť ani krok. Naučil ma, ako si zadeliť cez deň čas. Učil ma starať sa o deti s láskou. Boli to krásne chvíle, ktoré sa už nikdy nezopakujú! Možno len pri vnúčatkách! Boli to chvíle nehy, obdivu, ale aj bázne a strachu, a to najmä vtedy, keď nás prekvapila nemoc niekoho z blízkych. Aj tu spoznáваме svojho Boha, keď padneme na tvár a hľadáme u Neho radu: „*Ako teraz ďalej, Pane?*“

„*Počuj, Hospodín, náš Boh, je jeden Hospodín*“ (5M 6,4). Je to zvláštne zavolanie! Boh nás volá: „*Počuj!*“ Často na modlitbách rozmýšľam: „*Pane, prečo si zachránil práve mňa? Ved' okolo mňa žije toľko dobrých ľudí, ktorí sa vedia obetovať pre iných! Pomáhajú, nehľadia na seba a na svoje pohodlie, ale slúžia. Prečo práve ja? Koľkokrát som Ťa sklamala a odvrátila sa od Tvojej tváre!*“ On však hovorí: „**Počuj!**“ Všemohúci Boh sa stáva твоjim a mojím milujúcim Otcom, ktorý ťa chce s láskou učiť žiť plnohodnotný a šťastný život, niekedy ťažký, ale život s Ním.

„*Milovať budeš... celým svojim srdcom*“ (5M 6,5). Môžem byť šťastná v láske s rozdeleným srdcom? Môžem milovať, keď moja myseľ je niekde inde? Môžem byť šťastná, keď je moja duša i sila pri niečom

inom? Ten správny životný štýl je milovať celou bytosťou! Čo vlastne znamená milovať Boha? To spoznáš len vtedy, ak budeš mať s Ním to ozajstné spoločenstvo. Boh ti hovorí: „*Počuj!*“ Máš uši a srdce otvorené? Taký človek, ktorý počuje láskavý hlas svojho Pána je šťastný už tu na zemi! Ak skutočne milujem svojho Boha, milujem i svojich blízkych. Nemôžem úprimne milovať Boha a priat' niekomu zlé. Nedá sa milovať Boha a niekoho nenávidieť, to nejde. Viera a láska má byť našim životným štýlom, našou silou a každodenným požehnaním.

„*A budeš ich dôrazne učiť svojich synov a budeš o nich hovoriť, keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou i keď budeš líhať i keď budeš vstávať*“ (5M 6,7). Keď boli naše deti ešte maličké a biblické pravdy nevnímali, povedali nám jedni starší manželia: „***Kým sú tvoje deti malé, hovor im veľa o Bohu. Keď vyrastú a nebudú chcieť o ňom počúvať, vojdí do svojej modlitebnej komôrky, zatvor za sebou dvere a hovor Bohu o svojich det'och.***“ Aká pravda! Je to múdrosť v šedinách.

Iných veriacich manželov sme sa pýtali: „*Ako je možné, že všetky vaše deti sú veriace?*“ Bol to čas, keď dorastajúce deti z mnohých kresťanských rodín v zbore odchádzali od Pána. Mali určité prežitie s Bohom, mali isté skúsenosti, ale neprežili osobné obrátenie, odpustenie hriechov a znovuzrodenie. Prešli na stredné školy, mali svojich priateľov a spolužiakov a keď prišli pokusenia, odišli od Pána. Obrátili sa na svoju vlastnú cestu, a to napriek bolesti a zármutku rodičov.

Títo manželia, naši priatelia, nám povedali: „Je to milosť Božia!“ A vtedy aj naše srdce veľmi zatúžilo po tejto milosti. Toto volanie sa stalo našim dýchaním: „*Pane, daj tú milosť nám aj našim det'om! Daj, aby sme Ťa celým srdcom mohli milovať najprv my, rodičia. Daj, aby naše deti videli v našich životoch Teba.*“ Dnes aj my môžeme povedať iba toto: „*Je to Tvoja nezaslúžená milosť, Pane, že Ťa smieme spolu s det'mi chváliť!*“

Keď boli deti ešte malinké, veľa sme im spievali. Veľmi rady mali spev pred spaním a vždy zaspávali s piesňami. Raz som čítala knihu „Rozprávky starej matere“, kde stará zomierajúca matka svojej dcére hovorí:

„Dcéra moja, dieťa sa pestuje na kolenách v náručí.“ Upozorňovala ju, že niekedy sa natoľko zahrabeme do práce, že na deti zabudneme. Pri tej knihe som si uvedomila, že moje dieťaťko ma teraz potrebuje najviac. Potrebuje moju náruč, lásku, nehu, ale i poriadok a disciplínu.

Tu je koreň vecí. Od koho sa to naučí, ak nie práve od nás, svojich rodičov? Deti sú našim zrkadlom. Čo počujú, to robia a hovoria. Aký je zvláštny ten verš: „*Budeš ich dôrazne učiť, keď budeš sedieť, pôjdeš cestou, líhať i vstávať.*“ To je životný štýl! Ako žijem? Kde sedím? Kadiaľ chodím? Ako idem spať? S čím vstávam? Je to priveľa otáznikov? Čo urobíme s týmto Božím slovom?

Pamätám si tie mnohé večery, keď sme po dokončení svojej práce mali spoločný čas pri Biblii, pri dobrej knihe a v modlitbách. Milovali sme spev! **Naše cestovanie sme nemerali na kilometre ale na počet odspievaných piesní.** Spoznávali sme Boha spolu v dobrom i zlom. Spoznávali sme ho, keď sa nám darilo a keď sme rástli v spoločenstve spolu s inými rodinami v zbore. Rástli sme v poznávaní, keď Pán vypočul naše modlitby. Takto spoznávali naše deti Boha osobne, ako svojho vlastného Boha, nielen Boha svojich rodičov. Učili sme sa v potrebách a nedostatku modliť sa a deliť sa.

Pamätám sa na jeden september. Žili sme iba z jedného platu. Deti potrebovali do školy nové oblečenie, školské potreby a úbory na telocvik. Nemali sme dost' peňazí. Modlili sme sa a o pár dní sme dostali preplatok za elektrinu! Nebolo to veľa, ale dost' na to, aby sme mohli kúpiť presne to, čo deti potrebovali.

Alebo prišiel iný problém. Dostali sme väčší byt a ešte sme nemali zariadenú spálňu. Pán nám pomohol kúpiť nábytok, ale na koberec už nebolo dost' peňazí. Bolo to dost' zlé, lebo sme bývali na štvrtom poschodí a susedia počuli každý náš krok. Modlili sme sa za to. Podarilo sa nám ušetriť nejaké peniaze, ale nebolo to dost'. Cestou do obchodu sme sa modlili: „*Pane, pomôž nám!*“ A tam sme zbadali jeden koberec, ktorý nám vyhovoval. Nemohli nám však z neho odrezat', lebo to bol posledný kus. Rozhodli sme sa teda počkat', kým nepríde niekto, kto má záujem o ten zostávajúci kus koberca. Čakali sme hodinu, dve a stále nič! Musela

som ísť domov, lebo deti mali prísť zo školy, no Jožko tam zostal. Keď prišiel Mirko zo školy, mal vtedy asi sedem rokov, modlili sme sa spolu a prosili o pomoc. Potom sme si otvorili Bibliu a čítali. Bol to príbeh o Anne, ako sa modlila v chráme, aby jej Boh dal dieťa. Keď po modlitbe vstala, už ju smútok netrápil a šla sa najesť. To sme urobili aj my, lebo bol čas obeda. O krátky čas prišiel Jožko a stal sa zázrak, niesol koberec!

Nemyslím si, že Boh nám dal ten koberec preto, lebo sme ho chceli mať za každú cenu, ale preto, aby naše deti poznali, že On je živý Boh, ktorý počuje naše modlitby. **Aj ony mali svedectvo, že je aj ich Bohom, nielen Bohom ich rodičov.** A tak to išlo ďalej. Spolu sme sa modlievali za uzdravenie a rôzne iné potreby. Boli to vzácne chvíle! Modlili sme sa spolu za pokoj a za čisté srdiečko. Modlili sme sa, keď mali deti v noci strach, keď boli nepokojné. Spolu sme sa učili chodiť do spoločenstva Božích detí a oslavovať Pána Ježiša. Nechcem povedať, že sme nezhršli alebo neurobili nič zlé, ale učili sme sa hovoriť pravdu. Učili sme sa, že tou najdôležitejšou vecou v našom živote je to, aby každý z nás žil s Pánom a v láske a pokoji s druhými.

V jeden deň sme boli u mojich rodičov na dedine. Deti sa hrali na dvore. O nejaký čas som sa išla pozrieť, čo robia. A čo počujem? Jojo, syn môjho brata Jozefa, hovorí Mirkovi: „*Nie ty, ale ja budem kazateľom, lebo môj dedko je kazateľ, aj druhý dedko je kazateľ, môj ocko tiež, tak musím byť aj ja! Aj kráľom je ten, ktorého ocko je kráľ. A tvoj ocko nie je kazateľ, tak ty nemôžeš byť kazateľom!*“ Bolo to smiešne, ale na mňa to hlboko zapôsobilo. Naše deti sa chceli podobat' na svojich otcov!

„*A priviažeš si ich na svoju ruku*“ (5M 6,8). Táto veta má veľmi hlboký význam. Čo nás vidia robiť naše deti? Aké sú naše skutky? Sme pracovití alebo leniví? Sme ochotní pomôcť aj iným alebo žijeme iba pre seba a iní okolo nás sú nám ľahostajní? Zase musím spomínať na svojho ocka a mamku. Od útleho detstva museli tvrdo pracovať. Bolo nás sedem detí. Platy boli nízke. Oni však mali jednu vlastnosť, ktorá sa nedala ukryť: ocko a mamka žili pre iných a nie pre seba. Naši rodičia mali na dvore postavený malý domček. Vždy tam býval niekto, kto nemal kde bývať. Stále sme mali hostí. Často sme sa delili o posledný chlieb alebo jedlo.

Ale čím sme boli starší, tým viac sme spoznávali, že to robili s radosťou a láskou. Tá láska prechádzala aj na nás. Bol to ich životný štýl, ktorý sa stával i našim. Koľko svedectiev sme spolu prežívali! Koľkými skúškami sme spolu prešli!

Bola som už takmer dospelá. Niečo ma v noci prebudilo zo spánku. Bolo už po polnoci, započúvala som sa a rozoznala som hlas. **Za stenou, kde bola modlitebňa, ocko veľmi plakal. Kričal a volal na modlitbe o milosť pre svoju rodinu a svojich synov!** Ešte dnes počujem jeho hlas hlboko v srdci. Bola to pre mňa úžasná škola, naučila ma korit' sa pred Bohom za svoju rodinu. Môj ocko svoj bôľ, radosť a všetku starosť niesol k nohám Pána Ježiša. I keď ešte nevidím ockov plač naplnený, verím, že tá modlitba za záchranu svojich synov, za svoje deti, nepadla do prachu!

V 5. knihe Mojžišovej 11. kapitole Boh pripomína synom Izraela, aby pamätali na skutky, ktoré konal, aby zachovali Jeho prikázania, aby mohol požehnať ich zem. To je pravda i dnes. Keď milujeme Pána, Jeho Slovo, Jeho Ľud, On prikáže svojmu požehnaniu, aby naša zem, čiže moja a tvoja rodina, prijala Jeho požehnanie. Lenže ak chceme, aby naše deti videli Boha v nás, musia vidieť náš život, naše skutky, naše „uzlíky“ priviazané na ruke. To nás zaväzuje! Nezatvárajme brány nebeského kráľovstva pred našimi deťmi!

„... a budú uzlíkom na upomienku medzi tvojimi očami...“ (5M 6,8). To je veľmi dôležité upozornenie. Čo vidia moje oči? Ktorým smerom sa pozerám? O čom rozmýšľam? Boh vedel, prečo si máme dávať pozor práve na tieto veci. Aký cieľ máme pri výchove detí?

Bola som mladá žena, vydatá len niekoľko mesiacov. Veľmi sme túžili po dieťatku. Našou modlitbou bolo, aby nám Pán požehnal rodinku, aby sme mohli mať dieťatko. Pamätám sa, ako som raz prišla z práce a išla som sa modliť. Modlila som sa za dieťatko. Tak ako Anna, Samuelova matka, aj ja som sa vážne modlila. Prosila som a sľubovala Bohu, že ak nám dá dieťatko, chcem ho odovzdať Jemu, aby bolo pred Ním milé, aby našlo milosť v Jeho očiach a slúžilo Mu, keď príde k tomu čas. Narodil sa nám chlapček! Všetci sme sa tešili. A Pán nám pridal ešte viac detí! Sú

nám na požehnanie. **Od ich raného detstva sme spoznávali, aký dobrý je k nám Pán Ježiš.** Boli to veselé deti, ako každé iné. Raz poslušné, inokedy nezbedné, ale naše deti!

Tento 8. verš nám pripomína, aby sme mali „uzlík“ medzi očami. Aj to nás zaväzuje. Koľkokrát som s hanbou musela uznať, že moje oči nepozerali správnym smerom a moja myseľ nebola na správnom mieste!

„*Napíšeš si ich na podvoje svojho domu a na svoje brány*“ (5M 6,9). Je dobré, keď naše podvoje dverí a naša brána nesie znamenia Božej moci. Aká šťastná je rodina, v ktorej deti od svojho útleho detstva vidia a spoznávajú svojho Boha! Naše deti majú žiť v bezpečí usporiadanej rodiny, kde vládne Boží poriadok a disciplína. Nemôžeme žiť chaoticky, neporiadne, v hriechu a pritom očakávať od Boha požehnanie. Viem, niekto si môže pomyslieť: „*Dobre sa ti to hovorí. Máš muža a deti, ktorí žijú v jednote aj vo viere s Bohom. Ale čo my, ktorí nemáme veriacich partnerov?*“

Mám priateľku, ktorej manžel odišiel od Pána. Na výchovu detí zostala sama. Jej láska ma neobyčajne dojímala. Bola pre mňa školou života v praxi. Veľmi milovala svoje deti aj svojho muža, i keď žili obaja rozdielnym životom. Ale moja priateľka sa veľa modlila a verila, že Boh má moc jej muža zmeniť. Modlievala sa spolu s deťmi a Pán ich vypočul! Božie slovo hovorí: „*Vzývaj ma v deň súženia, vytrhnem ťa a budeš ma oslavovať*“ (Žalm 50,15).

Iná moja priateľka sa roky modlila za svojho manžela. Raz s ňou počas Vianoc prišiel do zboru a odvtedy vyhľadával každú príležitosť na spoločné obecnstvo. Neprešiel dlhý čas, on ochorel a zmierený s rodinou a Bohom odišiel k Pánovi.

Majme pred svojimi očami svoje „uzlíky.“ Majme pred očami svoj cieľ. Po ktorej ceste bude naša rodina kráčať? Deti potrebujú, aby ich niekto viedol a ukázal im v živote príklad. Potrebujú vzor, potrebujú otcov, ktorí sú láskaví, a ktorí vedia, čo od života očakávajú. Iba takto sa môže formovať charakter detí. Aj my sa týmto formujeme. Núti nás to, aby sme na sebe pracovali a dávali pozor na svoje vzťahy a svoje správanie.

Tak plynuli naše dni a roky. Deti rástli a už to neboli malé detičky.

Pominulo obdobie plienok, fliaš, aj roztomilého džavotania a učenia sa nových slov. To bolo najkrajšie obdobie života našich detí! Je pravda, že tento úsek života je fyzicky najťažší. Ako matka nemáš pomoc a všetci sú odkázaní na tvoje ruky. Neraz si nevieš materstvo vychutnať, lebo únavou doslova padáš. Únavu často strieda choroba alebo iné starosti. Aj my, rodičia, sa ešte iba učíme zvládať rôzne situácie. Priznávam, toto obdobie bolo v mojom živote zároveň aj najťažšie.

Detičky sú ešte čisté, bez pretvárinky. V tomto období je potrebné, aby boli matka a otec pri výchove bdeli a vedeli „vychytať“ zlé povahové vlastnosti, ako je zlosť alebo vzdorovitosť. Tieto črty je potrebné tmiť, nedovoliť im vyrásť a riešiť ich pokojným spôsobom. Deti potrebujú veľa, veľa lásky a trpezlivosti!

Všetky naše štyri deti mali odlišné povahy a každé z nich si vyžadovalo iný prístup. To, čo platilo pre jedného, nič neznamenalo pre toho druhého. Nemôžeme si dovoliť byť rozpoltení a venovať im iba našu povrchnú pozornosť. Posadiť dieťa pred obrazovku s výhovorkou, že máme veľa práce, je často to najľahšie. **Tvojou najhlavnejšou prácou je, milá moja, tvoje dieťa. Toto je tvoj najdôležitejší čas v živote! Nikdy viac ťa nebude potrebovať tak ako teraz.** Teraz sa formuje jeho charakter, povaha. To, čo teraz zameškáš, doženieš už len veľmi ťažko.

Práca, na ktorú sa vyhovárame, sa dá zadeliť aj rozumnejšie. Mala som naraz tri malinké deti, dvojročné, ročné a novorodenca. Nemala som nikoho na pomoc, lebo práve vtedy aj moja maminka porodila svoje siedme dieťa! Bol to čas, keď sme spolu kojili a prali plienky. Ešte neboli automatické pračky, tú som mala až pri našom štvrtom dieťati. Boh mi poslal do cesty človeka, ktorý ma poučil, ako zvládnuť naraz tri malinké deti. Bola to naša obvodná detská sestra. Poradila mi, ako sa im venovať. Hneď ráno, keď sme urobili hygienu a raňajky, sme sa trošku pohrali. Zatiaľ sa varila polievka. Potom sme sa venovali tvorivým činnostiam, kreslili sme, lepili, modelovali, alebo sme počítali. Po nich sme išli na prechádzku. Dbala som, aby boli deti každý deň na čerstvom vzduchu. Keď sme sa vrátili, zjedli polievku a išli spať. Kým deti spali, dovarila som obed. Po obede sme zas mali rôzne činnosti. Keďže veľmi rady spievali,

mávali sme hudobnú. Posadila som ich na stoličky a učili sme sa pesničky. Od útleho detstva vedeli čisto spievať. Keď sme neboli vonku, mali sme pri otvorenom okne telocvik.

Najkrajšie však bývali večery! Začali rozumieť biblickým pravdám a obľubovali príbehy. Veľa sme sa spolu rozprávali, spievali a učili sa modliť. Taký bol predškolský čas, keď sme boli prevažne my ich vzorom a ich učiteľmi.

---

4. kapitola

ROZPRÁVAJ

„Nepovieš na svojho blížneho falošného svedectva! Nepožiadaš ženy svojho blížneho, ani si nezaželáš domu svojho blížneho, jeho poľa ani jeho sluhu ani jeho dievky, jeho voľa ani jeho osla ani ničoho, čo je tvojho blížneho. Tie slová hovoril Hospodin všetkému vášmu zhromaždeniu na vrchu uprostred ohňa, oblaku a mrákavy veľkým hlasom a nepridal k tomu. A napísal ich na dve kamenné dosky a dal ich mne. A stalo sa, keď ste počuli hlas uprostred tmy a videli ste, že vrch horí ohňom, pristúpili ste ku mne, všetky hlavy vašich pokolení i vaši starší, a povedali ste: Hľa, Hospodin, náš Boh, nám ukázal svoju slávu a svoju veľkosť, a jeho hlas sme počuli uprostred ohňa; dnešného dňa sme videli, že Boh hovoril s človekom, a žije. A teda prečo máme teraz zomrieť, lebo veď nás strávi tento veľký oheň, ak budeme ešte ďalej počúvať hlas Hospodina, svojho Boha, a pomrieme.“ (5M 5,20-25)

Pamätám sa, keď nám naša stará mama (starý otec dávno zomrel) rozprávala o svojej mladosti. Aké to bolo, keď celá rodina s deťmi cestovala ďaleko do Brazílie za prácou. Ako cestovali „šifom“ – loďou, aká tam bola iná krajina, ako pracovali na plantážach, deti chodili do škôl a učili sa po portugalsky. Jej príbehy sme počúvali s otvorenými ústami, akoby sme čítali cestopisnú knihu. Stará mama nás milovala! Vždy mala pre nás ukryté niečo dobré. Zemiačky pečené na sporáku alebo jej sušené ovocie mali celkom inú chuť. Bola to bohabojná žena. Nikdy nevynechala spoločné zhromaždenie. Najšťastnejšia bola, keď jej deti – naši rodičia – slúžili Božím slovom. Veľmi rada aj spievala. Jej hlas sa dal vždy rozoznať medzi ostatnými hlasmi. A ako rada sa modlievala! Ona nemala náboženstvo. Ona svoju vieru prežívala každý deň!

Aj naše deti rady počúvali, keď im babička – moja mama – rozprávala o tom, ako Pán Boh ju, sirotu, predivne chránil a staral sa o ňu. Dával jej každodenný chlieb a bývanie, ale hlavne, dal sa jej poznať. Keď sme

raz odišli na dlhšiu cestu a zavolali k det'om moju mamičku, Jojko ako najmladší syn mal päť rokov. Každý deň prosíkal: „Babička, rozprávajte nám!“

Ako múdro sa píše v Biblii: „*Keď sa t'a bude voľakedy zajtra pýtať tvoj syn a povie: Aké sú to svedectvá, ustanovenia a súdy, ktoré vám prikázal Hospodin, náš Boh?*“ (5M 6,20). „*Len sa maj na pozore a veľmi ostríhaj svoju dušu, aby si nezabudol vecí, ktoré videli tvoje oči, a aby neuhli z tvojho srdca po všetky dni tvojho života, a oznámiš ich svojim synom i synom svojich synov*“ (5M 4,9). V 10. verši sa píše: „*Najmä nezabudni na deň, ktorého si stál pred Hospodinom, svojim Bohom, na Horebe, keď mi povedal Hospodin: Zhromaždi mi ľud, a dám, aby počuli moje slová, ktorým sa budú učiť, aby sa báli po všetky dni, dokiaľ len budú žiť na zemi a budú učiť aj svojich synov.*“

Deti v predškolskom veku, teda v čase, keď ešte nevedia plynulo čítať, veľmi rady počúvajú, keď im niekto rozpráva. Rozširuje sa ich poznávanie, stále chcú vedieť viac. Aj naše deti a vnúčatá sú šťastné, keď si nájdeme čas na rozprávanie. Rozpomienky na tie chvíle zostávajú ukryté hlboko na dne duše. Boh si praje, aby sme našim det'om rozprávali. Biblia hovorí veľmi vážne o tom, akú zodpovednosť majú rodičia a starí rodičia pri výchove detí. Nie je jedno, čím plníme detskú dušu. Mnoho rodičov neberie vážne predškolský vek detí a dovoľí im prijímať rôzne zlo, ktoré deformuje ich charakter. Sme povinní do ich duše vstúpiť krásu, lásku a rozumnosť, ktorú sme ako Boží dar dostali.

Nemôžeme naše deti vytrhnúť zo sveta a vystaviť okolo nich bariéry, aby sa k nim nič zlé nepriblížilo. Ale ak sa budeme my navzájom milovať, budeme láskaví, čistotní, disciplinovaní a milujúci pokoj, také isté budú aj naše deti. **Naša bohobojnosť a viera, to je životný štýl.**

Aký je teda cieľ nášho života? Čo sú naše priority? Biblia nám hovorí (5M 4,10), aby sme nezabudli na deň nášho obrátenia, pokánia a znovuzrodenia. To sú veci, ktoré úplne od základu zmenili náš život. Práve preto hovorí Božie slovo: „*Keď sa budeš rozprávať so svojimi det'mi alebo vnúčatami, nezabudni, čo ti urobil Boh.*“ Uč ich láske k Pánu Ježišovi. Vstúpiť im Božiu bázeň od útleho detstva.

Stáva sa, že k nám prehovorí aj dobrá kniha, ale prameňom nášho života, poznania a merítkom pravdy má byť Biblia. Poznanie a Božia bázeň nás ochráni od zlého a od chybných rozhodnutí. Koľko krásy, nádhery, lásky a múdrosti sa môžeme naučiť poznávaním právd Biblie! Je to kniha, ktorá nás naučí, ako sa chovať v každej situácii. V nej máme vždy nádej. I keď padáme, urobíme hriech, či zablúdime, vždy nám dá riešenie. Je tou najlepšou mapou a sprievodcom. Náš život je ako jedna veľmi dlhá cesta. Prechádzame cez vrchy, údolia, ale aj cez nádherné parky a krásne mestá. Ak máš mapu, ľahšie sa orientuješ a nezablúdiš. Biblia nám slúži ako mapa.

Deti milujú príbehy o hrdinoch, tajomstvách, o skutočných ľuďoch. To všetko nám Biblia poskytuje. A hlavne, zanecháva na nás svoj vplyv. Diet'a je prístupné a rozumie pravde. Ja sama som veľmi rada počúvala o tom, ako sa moji rodičia stretli s Pánom Ježišom. Ocko mal trinásť rokov, keď sa obrátil a v lese kázal stromom. Predstavoval si, že sú to ľudia. Neskôr sa jeho túžba splnila a on naozaj Božie slovo kázaval. Láska rodičov a ich bohabojnosť sa dotýkala aj nášho srdca.

Pre školský vek platí, že diet'a sa veľa učí, ale robí aj veľa chýb. Živo si spomínam na naše učenie sa prvej abecedy, či písanie. Aká ťažká bola pre prváčika pre nás tak jednoduchá „lastovička“! Koľko slzičiek to stálo, kým detská ručička poslúchla a písala správne línie, ťahy, slabiky, slovička či vety! Aká radosť z prvej prečítanej knižočky! Koľko driny to stálo, pokiaľ sa naučila prvú stupnicu na hudobnom nástroji! Koľko zapierania je potrebné, keď sa namiesto hrania musia učiť! A koľko trepezlivosti nás to všetko stojí! Ale oplatí sa venovať det'om a pomáhať im. Je to pre ne veľmi ťažká cesta, preto potrebujú našu lásku.

Predstavme si, že máme pred sebou veľmi strmý kopec, ktorý musíme prejsť pešo a navyše aj s batohom. Ako dobre nám padne, keď nám niekto príde oproti! Podá nám vodu, zoberie batoh, oddýchne si s nami. Deti sa cítia podobne a my im môžeme prísť na pomoc, pomôcť im zdolať ich kopce a niesť ich bremená.

Nájdime si čas na deti! Rodičom je dnes veľmi ťažko. Neistota a finančné problémy prinášajú veľa stresov. Nezabudnime na čas, keď sme

stáli na Horebe, pred Golgotou, pred našim Bohom. Pripomínajme svojej duši, aký dobrý je k nám Pán.

Deti sú v tomto veku náchylné klamať alebo zatajovať nepríjemné veci. Boja sa hnevu, alebo to robia z obavy, že stratia lásku rodičov. Aj my sme často neúprimní a zarmucujeme nášho Pána. Aj my sme v škole života. Naučme sa spoločne priznávať si svoje klamstvá a prehry. Je veľmi potrebné, aby sme vedeli odprosiť. Žiaľ, niekedy sa z toho stane iba formalita. Keď sa ukončil deň a chystali sme sa spať, učili sme sa spolu modliť a rozprávať o tom, ako sa nám cez deň darilo. Niekedy sa stalo, že deti prosili o prepáčenie aj vtedy, keď to nebolo potrebné, iba zo zvyku. Myslím si, že tu je potrebné nájsť si čas znova sa porozprávať. Ak dieťa chápe, že bolo neposlušné, rozumie aj tomu, že Pána Ježiša bolí, keď sme zlí.

Na cestu za Pánom Ježišom sa s deťmi máme vydať veľmi citlivo. Potrebujeme s nimi hovoriť, prečo je potrebné prijať Pána Ježiša, ako veľmi nás Boh miluje, ako Ho bolí, keď ľudia pohrdajú Jeho obeťou. Všetky naše deti spoznali osobne Pána Ježiša a prijali Ho za svojho Spasiteľa a Pána v detskom veku. **Najväčšiu radosť majú veriaci rodičia a starí rodičia vtedy, keď ich deti či vnúčatá prijímú Pána.** Verím, že ak so svojou rodinou žijeme v Božej bázni, budeme uchránení od mnohého zla. Navyše, takýto život nám prinesie veľa lásky, pokoja, radosti a vzájomného porozumenia. Nechcem tvrdiť, že veriaci a ich deti nezhršia. Ved' práve na nich diabol útočí najviac!

Prejavujeme svojim deťom veľa lásky, uznania, aj odpustenia. Keby sme si uvedomili, koľkokrát denne nám odpúšťa Boh, mali by sme viac trpezlivosti a odpustenia voči svojim blíždym. Len toľko vieme dať, koľko sme sami prijali.

V roku 1982 sa narodil náš najmladší syn, Jojo. Bol to pokojný a milý chlapec. Všetci sme ho veľmi ľúbili. Mal troch súrodencov, ktorí sa z neho náramne tešili a veľa mi pri ňom pomáhali. Postrážili ho, ak som mala nejakú súrnu prácu. V decembri, keď už mal viac než jedenásť mesiacov, vážne ochorel. Práve na Štedrý večer musel byť hospitalizovaný pre komplikovaný zápal pľúc a zápal dýchacích ciest. Naše Vianoce boli

veľmi smutné. Nemohli sme ho ísť ani navštíviť, na detskom oddelení neboli dovolené návštevy.

Tak prišiel aj Silvester. Trávili sme ho spolu v zhromaždení. Bolo to neobvyklé, ale môj brat Jozef, ktorý slúžil Božím slovom, mal evanjelizačnú službu. Zaznelo jednoduché posolstvo o dobrom Pastierovi, o Božej láske k nám. O tom, že všetci sme zhrešili a že ten, kto neprijal Pána Ježiša do svojho srdca, nemôže byť zachránený. Aké veľké bolo naše prekvapenie a naša radosť, keď náš deväťročný najstarší syn Mirko prijal Pána Ježiša! Božie slovo hovorí, že už aj chlapča sa pozná po svojich skutkoch (Prísľ 20,11). V tom zármutku, ktorý sme prežívali, zaplavila naše srdcia veľká radosť! Boh počul našu modlitbu z čias, keď som ho ešte nosila pod svojím srdcom a prijal naše dieťa na milosť. Je to veľká milosť pre rodinu, keď môžu rodičia spolu so svojimi deťmi zdieľať drahocennú vieru!

O niekoľko dní bol už aj malý Jojko doma zdravý. Vždy, keď bol chorľavý a nepokojný, spievali sme mu pieseň „*Meno Ježiš nevybledne, nezruší ho času zhon*“. Melódia piesne sa mu stala liekom. Pieseň a modlitba ho upokojovali. Keď bol ešte v perinke, Jožko mu hrával piesne na malej zobcovej flaute. Mal to veľmi rád a za zvukom flauty vytáčal svoju malú hlavičku!

Aj obe naše dievčatá, Tinka a Judka, spoznali Pána Ježiša, keď nemali ani desať rokov. Veľmi rady spievali, rady chodili do besiedky a zboru, kde mali dobrých priateľov. Naše deti nezdieľali len vieru svojich starých rodičov a rodičov, Pán Ježiš bol aj ich osobným Spasiteľom. **To, čo bolo najväčšou túžbou nášho srdca, sa stalo. Naš dom dostal Božiu milosť!**

Radi sme spolu cestovali a spoznávali nových bratov a sestry. Každý rok sme sa stretávali na Lehote s veriacimi z celej republiky. Bol tam vodný krst a mládežnícky tábor. Vždy sme prežili krásne strávený týždeň pri Božom Slove, deti pri hrách a v obecnosti jedni s druhými. Tak ubiehali naše dni a naše roky, raz dobre, inokedy horšie...

---

5. kapitola

SLUŽBA

„Keď som bol dieťa, vravel som ako dieťa, myslel som ako dieťa, rozumoval som ako dieťa. Ale keď som sa stal mužom, zanechal som detské veci. Lebo teraz vidíme v zrkadle, v záhade, ale potom tvárou v tvár, teraz poznávam z čiastky, ale potom poznám dokonale tak, ako aj som poznaný. A teraz zostáva viera, nádej a láska, to troje, ale najväčšia z nich je láska.“ (1Kor 13,11-13)

Na jar roku 1985 sme poznali, že Boh nás povoláva do služby. Duch Boží nás viedol, aby sme hľadali, čo je Božia vôľa pre náš život - pre nás dospelých, pre naše deti, aj pre našich rodičov. Nastal čas veľkých bojov. Jožko bol pozvaný za kazateľa do Nesvad, do dediny na opačnom konci republiky. Ísť preč od rodiny? Bola som na rodine závislá. Mali sme sa radi. Cítili sme lásku rodičov a aj medzi súrodencami vládla bratská láska. Všetci mali radi nás a my sme mali radi ich!

Mám päť bratov. Celé svoje detstvo som túžila mať sestričku. Po Mirkovom narodení sa o niekoľko mesiacov aj mojím rodičom narodilo siedme dieťa. A zázrak! Po piatich chlapcoch prišlo na svet dievčatko, malá Martuška. Vtedy sme ešte bývali u rodičov a čakali sme na byt. Onedlho sa nám narodilo druhé dieťaťko. S mamičkou sme boli tehotné skoro v rovnakom čase, spolu sme kojili a tak medzi nami vzniklo silné puto. Aj moji mladší súrodenci si rýchlo obľúbili naše deti.

Keď teda prišlo povolanie do služby, bolo mi veľmi ťažko. Ako mám opustiť rodinu, s ktorou nám bolo tak dobre? Ako opustiť zbor, kde sme spolu toľko prežili? Ako opustiť svoju prácu v zbore? Môj ocko bol už mnoho rokov kazateľom. Ťarchu jeho služby sme cítili všetci, celá rodina, ale ocko deti nezaťažoval problémami zboru. Svojím životným štýlom nás naučil, že máme milovať Boha, bratov, sestry, a keď vzniknú nejaké problémy, máme sa spolu modliť. Mal rád prácu s deťmi a mládežou. Učil nás modliť sa, zapasť sa na modlitbách za odovzdanie svojich

životov, za spasenie a posväcovanie sa. Bol mojím vzorom! Rodičia veľa pracovali. Keď aj mali na nás málo času, i ja som túžila mať to, čo som videla pri nich. Vážim si ich život a službu pre Pána. Bolo mi veľmi ťažko ich opustiť. No ocko mi vtedy povedal zvláštnu vetu: „*Neboj sa, Pán vám i tam dá otca, matku a rodinu.*“ Veľmi ma tým povzbudil!

Na rozhodovanie, či prijmeme službu v nesvadskom zbore, sme mali niekoľko mesiacov. Najťažší zápas prežíval Jožko! **Jeho jedinou modlitbou bolo, aby poznal a porozumel Božej vôli pre náš život.** Túžili sme žiť uprostred Jeho plánov pre naše osobné životy a pre našu rodinu. V čase tohto hľadania Pánovej tváre sme boli na Kvetnú nedeľu na slávnosti v Nesvadoch. Bol tam aj Bratský spevokol. Jožko Gabovič slúžil Slovom o tom, ako Pán poslal učeníkov, aby Mu priviedli oslíka, na ktorom mal vtiahnuť do Jeruzalema. V kázni rozvádzal myšlienku, že aj dnes Pán Ježiš hľadá takých oslov, ktorí nemajú nároky, len jednu povinnosť: niest' na svojom chrbte Pána. Nepatrilo mu rúcho, ktorým mal prikrytý chrbát, ani plášte, ktoré ľudia rozprestierali na ceste pod jeho nohy, ani oslavné „Hosana!“. Jeho jedinou úlohou bolo niest' Majstra, Učiteľa. Vtedy prežil Jožko v srdci uistenie, že Boh ho povolal, aby bol tým človekom, ktorý poniesie posolstvo Pána Ježiša ďalej. Rozviazal so zamestnávateľom pracovný pomer a už nám zostávalo len odovzdať byt.

Počas tých niekoľkých mesiacov som bojovala svoj zápas aj ja. V bytovkách je kuchynské príslušenstvo zabudované a my sme nemali ušetrné žiadne peniaze, aby sme si mohli kúpiť novú kuchyňu. Odvážila som sa v bázni o to prosiť Boha, a rozprestrieť pred Ním „rúno“. Prosila som Ho, aby bol ku mne milostivý. On vedel, že sme nemali peniaze. Ak je to skutočne Boží plán pre našu rodinu, prosila som o sporák a kuchynský nábytok. O tejto mojej modlitbe nevedel ani len môj manžel!

Keďže v Nesvadoch už hľadali nejaký byt, čakali sme, ako sa situácia vyrieši. Za krátky čas sme dostali list, že jednej rodine zo zboru zomreli rodičia a ich dom je teraz prázdny. Bola tam kuchyňa, špajza a dve izby, ale chýbala kúpeľňa a WC. Čo bolo podstatné, dali nám vedieť, že nám nechávajú sporák a kuchynský nábytok. Bola som šokovaná takou rýchlou odpoveďou na moju modlitbu!

St'ahovanie je veľmi vážna vec pre celú rodinu. S veľkou vďakou som znova išla do svojej komôrky na kolená. Neodvážila som sa ani pošepkať slová, len moje srdce volalo: „*Pane, prosím, nech tam bude aj kúpeľňa a WC.*“ Pre šesťčlennú rodinu je kúpeľňa veľmi potrebná. A aký zárak! Zase došiel list, v ktorom brat oznamoval, že dobudujú kúpeľňu a WC. Moje srdce naplnila veľká bázeň! Sklonila som hlavu a zo srdca mi vytryskli slová: „*Nech sa stane Tvoja vôľa, Pane! Viem, že Ty zariadiš všetko potrebné.*“

Schýľovalo sa ku koncu školského roka. Deti doniesli veľmi dobré vysvedčenia a tešili sa na prázdniny. My sme s Jožkom začali chodiť po obchodoch zbierať krabice a vrecia na st'ahovanie. Keď asi o dva týždne prišiel st'ahovák, všetko bolo pripravené!

Otváral sa pred nami nový úsek života. Prišlo balenie, posledný rozlúčkový obed u rodičov, slzy a modlitby vďaky. Aj náš zbor nám požeňnal a na cestu do služby nás bratia a sestry vystrojili vrúcnyimi modlitbami. Pripadalo mi to, ako keď po krásnom detstve prichádza maturita, skúška dospelosti.

Na cestu išiel s nami aj môj ocko. Aké bolo naše prekvapenie, keď sme došli do nášho nového domova! Čakal nás čistý, poupratovaný byt a prvé jedlo. Víтали nás láskavé tváre našich nových domácich, bratov a sestier. Keď môj ocko videl, že nás tu očakáva bratská láska a pomoc, prepustil nás s láskou a vďačnosťou.

Pre našu rodinu nastal úplne nový život. Deti sa veľmi rýchlo spriatelili s deťmi zo zboru a prežili krásne prázdniny. V novom zbore sme boli s láskou prijatí, pomáhali nám, aby sme sa necítili osamelo. Bol to iný život, než sme žili predtým. Prest'ahovať sa z veľkého mesta na dedinu je dosť ťažký prechod. Prísť z veľkého zboru do malého je ešte väčší rozdiel. Vládol tam celkom iný životný štýl. Nevedela som pochopiť, ako môžu mladučké ženy rozumieť práci vo veľkých záhradách. Museli sme si pripomínať, že ich život pulzoval iným rytmom ako ten náš. Ale i ten náš život sa začal meniť. Doposiaľ sme žili v pravidelnom režime, Jožko chodil do zamestnania, deti do školy a ja som sa venovala prácam v domácnosti. Teraz to bolo zrazu iné.

Najšťastnejší bol malý Jojko. Mal iba tri a pol roka a pod stromom si našiel kopy piesku. Bol veľmi spokojný, že sa celý deň mohol hrať na dvore. Na našom stole sme nikdy nemali toľko ovocia a zeleniny ako teraz. Deti tu mali dostatok vzduchu a voľnosti. Cez tie prázdniny boli veľmi roztapašné – ako deti z mesta, ktoré sa práve prist'ahovali na dedinu. S vďakou si spomíname na lásku a trpezlivosť našich domácich. Neprestávame sa modliť za túto rodinu, aby ju Pán Boh bohato odmenil za všetku láskavosť, ktorú nám prejavovali.

Ocko mal pravdu, Pán nám dal rodičov, bratov aj sestry. Náš nový zbor nám veľmi pomáhal, aby sme sa medzi nimi cítili dobre. Všetci, starší aj mladší, k nám boli milí. Žili sme službou zboru a zborovými starosťami. Naše deti boli hudobne zdatné, zvlášť Mirko. Počas bohoslužieb slúžili spevom a hudbou. Staršie deti sa stále viac zapájali do života zboru. Bol to život ich prvej lásky k Pánovi a službe. Mňa zatiaľ viac potreboval malý Jojo, veď nemal ani štyri roky.

Koľko Božieho požehnania sme prijímali! Mládež aj dospelí prežívali svoje znovuzrodenia a krsty. Pán zachraňoval nových ľuď. Cez vnučky, spolužiačky našich dievčat, sa obrátili ich staré mamy. Aké to bolo vzácné, keď 76-ročná stará mama prijala vodný krst a vrúcne sa odovzdala Bohu. Takéto skúsenosti boli pre ich rodiny svedectvom a pre nás posilnením v chvíľach, keď sa nás zmocňoval smútok za našimi tam doma, na východe.

Medzi moje najvzácnejšie spomienky však patrí jedno zimné obdobie, keď sme v našej rodine mávali modlitebné večery. Viacerí boli pokrstení Duchom Svätým a odovzdali Pánovi svoje životy. Často boli medzi nami aj menšie deti. Nevyrušovali, cítili sa dobre, aj keď boli naozaj ešte dosť malé. Teraz sú už všetci dospelí, milujú Pána a slúžia Mu. Božia láska z nich vychovala požehnaných, múdrych a inteligentných ľuď. Vedeli, že ich máme radi a že sú milovaní, i keď boli niekedy nezbední. Nebáli sme sa zobrať ich so sebou na tábory, v lete či v zime. Vedeli sme, že veľmi potrebujú prežiť čas mimo svojich rodín a zboru, aby sa mohli lepšie zblížiť pri hrách, ale hlavne pri Božom Slove a na modlitbách. Rástli v poznaní Pána a v službe. Aké to bolo nádherné a

vzácné, keď začali preberať zodpovednosť aj za duchovnú službu. Nehanbili sa na uliciach rozdávať traktáty a pozývať ľudí na evanjelizáciu. Z detí veľmi rýchlo vyrástli mladí ľudia.

Ani neviem, ako naše deti prežili dospievanie. Neboli s nimi také problémy, aké mávali mnohé iné deti. Neboli výstrední ani búrliví. Iste, s každým z nich zakolísali city a hormóny, ale keďže nemali čas na nudu a záhaľku, nezažili toľko pádov. Nech si spomeniem na ktoréhokoľvek dieťa z besiedky či z mládeže, vždy cítim hlbokú vďačnosť voči Bohu, že nám dovolil stáť pri ich formovaní v službe.

Prežívali sme aj veľmi veľa útokov od zlého. Diabli sa neľúbilo, že ľudia chcú s láskou slúžiť Bohu. Koľko slz pretieklo! Nútilo nás to viac sa modlievať. **Pán nám dával jasne poznať, že sebaľútosť ani pomsta v živote veriaceho nemá miesto.** Aká prenesmierna Božia milosť, že všetko môžeme na modlitbe povedať Bohu! Zažili sme mnoho svedectiev ako jeho odpoveď! Spolu s deťmi sme sa učili, že horkosť, neláskavosť, nenávisť a ohováranie nemajú v našich srdciach miesto. Raz som prežívala istý problém a nahlas som si na niečo „pot'ážkala“. Aká som bola prekvapená, keď ešte celkom malý syn mi povedal: „*Mami, nevieš, že sebaľútosť je hriech?*“ Takéto napomínania sú ako vzácne perly, ktoré si musíme dobre ukryť na dno srdca, aby sme v budúcnosti vedeli, ako sa zachovať.

---

6. kapitola

STAVBA

„Staviteľom Jeruzalema je Hospodin.“ (Žalm 147,1). „Lebo očakával mesto, majúce základy, ktorého remeselníkom a staviteľom je Boh.“ (Žid 11,10)

Charakter a láska mládeže i celého zboru sa dokázala najviac pri stavbe modlitebne. Boh otvoril možnosť postaviť nový Boží dom a k tejto práci predivne vzbudil aj stavebný tím. Veľa sme sa za to modlili, aj ja osobne. Verila som, že Pán určite má človeka, ktorý je schopný vykonať toto dielo. A naozaj sa to stalo. Synovia jedného zo starších zboru, Lachovci, mali stavebnú firmu. Boh im dal do srdca schopnosť, múdrosť a smelosť, aby mohli toto dielo urobiť. Presne o deväť mesiacov bola celá stavba dokončená. Jej výstavba trvala presne taký čas, aký potrebuje na svoj rast dieťaťko v lone matky.

S akým elánom chodili pomáhať naši starší besiedkari i dorast! A svoju prácu robili veru veľmi zodpovedne. Jedna rodina dovolila deťom zo zboru obhospodarovať časť svojej záhrady. Ešte pred začatím stavby staršia besiedka celú sezónu sadila, okopávala a zbierala papriku. Aj oni chceli finančne prispieť na stavbu. Získané peniaze venovali na základy modlitebne. Len čo prišli chlapi a dievčatá zo školy domov, utekali na stavbu. Pre ich ruky nebola žiadna práca ťažká alebo špinavá, ich srdcia boli hotové pomôcť. Podobne žil aj celý zbor, do práce sa zapájali celé rodiny.

Najviac to bolo vidieť v sobotu, jeden deň pred slávnostným otvorením. Bratský spevokol prišiel cvičiť nové piesne, ale na ich prekvapenie vyzerala modlitebňa ešte stále ako stavenisko. A tak sa maľovalo, skladali sa a čalúnili lavice, lepili koberce, dokončovali dvere. V rôznych tímoch tu pracovalo viac než päťdesiat ľudí. Práca utíchla až nadržanom. Tí, ktorí videli modlitebňu v sobotu, museli byť šokovaní pohľadom na ňu v nedeľu ráno, keď už žiarila v plnej nádhere! Všetci sme stáli v úžase so sl-

zami v očiach, s chválou v srdci a piesňou na perách. Veľký je Hospodin, On je náš Boh, On je Staviteľ! Spevokol aj my všetci sme chválospevmi oslavovali Pána Ježiša. Úcta a vďačnosť k Bohu naplnila celú našu bytosť. **Tam, kde sú zapálené a milujúce srdcia, nič nie je nemožné!**

---

7. kapitola

AKO ŽIVÉ KAMENE

„Aj vy sami, ako živé kamene budujte sa na duchovný dom, sväté kňazstvo, aby ste prinášali duchovné obete, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista.“ (1Pt 2,5)

Náš nový zborový dom bol hotový. Teraz nastal čas budovať viac samých seba, budovať duchovný život zboru. Mnohokrát som premýšľala, o koľko ľahšie bolo stavať dom z kameňa, dreva, tehál. **Ale budovať spoločenstvo ľudí s rôznymi povahami, názormi a cieľmi je ľudsky nemožné.** Už nebolo toľko nadšenia a prišlo aj dosť bojov a nepochopenia. Duchovný život zboru nerastie tak viditeľne ako múry domu.

Pán otvoril nové možnosti služby. Začali sme organizovať stanové evanjelizácie v Nových Zámkoch. K tejto práci bolo treba veľa pracovníkov, ľudí, ktorí si nájdu čas, aby mohli iných privádzať k Pánovi Ježišovi. Aj tu sa ukázalo, čo sa v našej mládeži a doraste skrýva! Prebudila sa v nich prvá láska a zatúžili po záchrane ľudí, ktorí ešte nepoznali Pána Ježiša. Dorast sa rozšíril po uliciach mesta pozývať ľudí do misijného stanu. Rozdávali pozvánky, mládež piesňami a svedectvami na námestiach a uliciach pozývala ľudí k Bohu. A za tým všetkým boli modlitebníci, ktorí stáli na stráží a volali k Bohu, aby zachránil a spasil ľudí, čo počuli Božie slovo. Tak to prebiehalo niekoľko rokov. Onedlho povstal nový zbor v meste, kde predtým žiaden nebol.

Medzitým sa náš najstarší syn Mirko pripravoval v biblickej škole na službu kazateľa. Po našej svadbe som Pánovi sľúbila, že ak nám požehná syna, chceme Mu ho dať, aby bol Jeho služobníkom. Prosili sme, aby bol milý pred Bohom a pred ľuďmi. O rok nato sa nám narodil chlapček! Bol naozaj milý a krásny. Veď ktoré dieťa nie je rodičom krásne! Ako vyrastal, všimli sme, že jeho srdiečko je vnímavé a citlivé pre Božie veci. Miloval príbehy z Biblie a piesne. Raz ráno, bol asi štyri a pol ročný, zobudil nás

novou piesňou: „*Pán nás volá, poďme k Nemu, Pán nás volá poďme k Nemu. Dá nám pokoj, dá nám radosť, dá nám čisté srdce.*“ Bola to krátká pesnička, malý chválospev, ale dodnes znie v našich srdciach. Dnes je ženatý, má veľmi milú a krásnu manželku, dvoch roztomilých synov a na ceste tretie bábätko. Je Božím služobníkom. Pán počuje naše prosby a dá viac, než sa odvážime prosiť.

Chcem Vás povzbudiť, nebojte sa zápasit' na modlitbách. Veď On dobre vie, čo potrebujeme, len chce, aby sme našli odvahu a dôveru a aby sme mali vždy nové a nové svedectvá.

---

8. kapitola

PREMENY

„Ale rastite v milosti a známosti nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Jemu sláva i teraz i na veky. Amen.“ (2Pt 3,18)

Čas ubiehal rýchlo ako tečúca voda. Deti rýchlo vyrástli. Už to neboli detičky ale mladí muži a ženy. Staršie deti ukončili strednú školu. Naše vzťahy v rodine nadobudli iné hodnoty. Bolo veselo i vážne. Keď sme potrebovali dôverníkov, boli hotoví povzbudiť nás, ale i napomenúť, ak to bolo potrebné. Boli sme si veľmi blízki. Mohli sme sa na ne vo všetkom spoľahnúť. Veľmi rada spomínam na náš rodinný život v tom období. Spoločne sme prežívali aj zborový život, kde sa deti aktívne zapájali do služby.

V tých rokoch sme mávali veľa hostí. Na prázdniny k nám často prichádzali deti môjho brata Jozefa. Mali sme ich ako aj ich rodičov veľmi radi. S Lýdiou sme boli priateľkami od mladosti. Jej duša je špeciálna ako drahocenná perla. Veľmi ma obohatila, lebo mi nebola len švagrinou, ale hlavne sestrou, ktorú som veľmi potrebovala, a s ktorou som sa mohla o čomkoľvek porozprávať. A čo je najdôležitejšie, vedeli sme sa spolu modlievať za rôzne potreby. Dodnes sme dobrými priateľkami.

Tým, že sa moji bratia oženili a dvaja z nich sa odsťahovali do Ostravy ďaleko od nás, stratili sme s nimi blízky kontakt. Máme ich radi a denno-denne sa za nich modlieme, aby ich Boh spasil a aby zasiaté semeno Božieho slova malo ešte čas vyklíčiť a priniesť úrodu. **Viem dobre, že najvrúcnejším práním mojich rodičov bolo, aby sme sa raz mohli všetci stretnúť pred Baránkovým trónom, kde už nebude lúčenie.** Dnes majú svoje rodiny, sú z nich rodičia. Bolo pre nás vzácné sa so všetkými na mamičkiných 70. narodeninách stretnúť. Opäť sme videli pokope celú rodinu, ktorá žije roztrúsená v rôznych častiach republiky aj v Čechách. Neskôr sme spolu oslávili 50. výročie svadby mojich rodičov, zlatú svadbu. Boli sme dojatí z toho, ako z dvoch chudobných mladých

Ľudí Boh vybudoval taký veľký dom!

Naši rodičia mali mnoho svedectiev, svedkami ktorých sme boli aj my, deti. Je vzácne a dôležité rozprávať deťom a vnúčatám o svojom živote, o svojej viere, o Božích skutkoch a mnohých svedectvách. Celou Bibliou sa ako červená niť tiahne Božie poverenie, aby rodičia vychovávali svoje deti pri každej príležitosti. Vždy je príhodný čas na rozprávanie, nech sme kdekoľvek a robíme čokoľvek. Ak milujeme svoje deti a vnúčatá, vždy im hovorme. Znova sa rozpomínajme na slová v 5M 6,5-9. *„Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou silou! A tak budú tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, na tvojom srdci. A budeš im dôrazne učiť svojich synov a budeš o nich hovoriť, keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou i keď budeš líhať i keď budeš vstávať. Priviažeš si ich na znamenie na svoju ruku a budú uzlíkom na upomienku medzi tvojimi očami, napíšeš si ich na podvoje svojho domu a na svoje brány.“*

Vidia deti vždy v našom životnom štýle Božiu bázeň? Hovoríme im o Bohu, keď odpočívame, keď ideme von pracovať, keď sme na cestách alebo líhame si spať? Čím ich krmíme? Je naše rozprávanie čisté? **Bohobojná výchova z nich robí lepšie deti, lepších Ľudí.** Oni potrebujú vzor. Som dobrým vzorom pre svoje deti? Ja som videla žiť svojich rodičov a chcela som žiť tak, ako žili oni.

---

9. kapitola

BRÚSENIE DIAMANTU

„Blahoslavení sú tí, čo si perú rúcha, aby mali nárok na strom života a aby vošli bránami do mesta.“ (Zj 22,14)

O d detstva som bola fyzicky slabá. Teraz sa však moje vyčerpanie začalo prejavovať aj na zdravotnom stave. Po štvrtom pôrode som dostala cukrovku. Nebola nebezpečná a o pár mesiacov sa upravila. Ale vyčerpanie a stresy urobili svoje. Raz v piatok večer slúžil v našom zbore jeden misionársky pár, ktorý nás prišiel navštíviť. Na konci bohoslužieb brat vyzval dopredu všetkých, ktorí potrebovali modlitbu. Viacerí sme stáli vpredu pred kazateľňou, ale keď prišiel ku mne, Pán mu zjavil, že veľmi potrebujem modlitebnú pomoc. Vyzval celý zbor, aby sa za mňa modlil. Bolo to v čase, keď končila stavba modlitebne, asi jeden mesiac pred jej otvorením. Celú sobotu som bola šťastná, pracovala som a pripravovala som sa na nedeľu. Čakali sme ďalších hostí. V noci zo soboty na nedeľu som však dostala ľadvinový záchvat a v nedeľu ráno som už bola hospitalizovaná! Čakala som na operáciu. Našli mi kameň, ktorý blokoval ľadvinu. Príprava na operáciu i celá operácia prebehla veľmi rýchlo. Hoci som mala bolesti, Pán mi bol veľmi blízky a hovoril k môjmu srdcu. Touto operáciou začal pre mňa čas skúšok a lámania, ktorý trval niekoľko rokov. V priebehu štyroch rokov som bola každé leto v nemocnici. Niečo sa začalo diať s mojimi očami. Záverečná diagnóza znela glaukóm – zelený zákal. Mala som iba štyridsaťtri rokov! Lekár v nemocnici ma poučil o mojej chorobe a smutne mi povedal: *„Žiaľ, táto nemoc sa môže skončiť stratou zraku, slepotou.“* Veľký strach a zúfalstvo chcelo ovládnuť moje srdce. Cez deň som vnútorne bojovala so slzami. Ležala som na izbe s dvomi ďalšími pacientkami. Počúvala som osudy iných ľudí, ktorí viedli zúfalý boj svojho života. V noci som už nevládala a plakala som pred Pánom. Modlila som sa pokornú modlitbu pokánia a odovzdala som sa do Božích rúk. Keď som sa utíšila a upokojila, prišlo na moje srdce Božie

slovo, jasne a čisto: „*Radím ti, kúp si odo mňa ohňom prepáleného zlata, aby si zbohatol, biele rúcho, aby si sa odel, žeby sa neukazovala hanba tvojej nahoty, a kolýriovej masti pomazať oči, aby si videl*“ (Zj 3,18).

Nie je úžasné, že náš veľký Boh nám hovorí: „Radím ti“? V tých slovách bola nádej aj život! On bdie pri nás, ako dobrý ocko alebo mamička nás drží za ruku a hovorí: „*Radím ti. 'Núka prečistené zlato. 'Maj vieru! Obleč sa! Potrebuješ čisté biele rúcho! Aj kolýriovú masť na choré oči, aby si videla.*“ Či nie je Božie slovo mocné, účinné a živé aj dnes po takmer 2000 rokoch? Stvoriteľ neba a zeme, tvoj Spasiteľ a Vykupiteľ, hovorí: „*Radím ti.*“

Nasledovali viaceré operácie na oboch očiach. Vďaka Bohu, že On riekol „*Bud' svetlo!*“ a bolo svetlo. On je dodnes svetlom mojich očí a mojím Pomocníkom! Bolo to obdobie skúšok pre celú rodinu. Obidvaja, ja i Jožko, sme ležali v nemocnici a čakali na operáciu, ja v Bratislave, Jožko v Nových Zámkoch. Jožko trpel od detstva na kĺby. Ako dieťa bol úspešne liečený, ale po rokoch mu museli vymeniť obidva bedrové kĺby. V posledných rokoch mával silné bolesti a veľmi ťažko chodil. Keď sme boli v nemocnici, sa naše deti starali jeden o druhého i o nás. Bolo to pre nás všetkých ťažké obdobie. Nasledujúci rok sa to zopakovalo. Mne operovali druhé oko, Jožkovi druhú nohu. V nemocnici na lôžku sme mali čas spytovať svoje srdcia a hľadať viac Božiu tvár. **Prihovárал sa nám svojim Duchom a bol s nami v našom utrpení.** Jeho ranami sme boli uzdravovaní. Pán bol a je našou silou! Potešoval nás aj naše deti, pomáhal aj im, keď sa museli sami starať o všetky práce. Bolí to chvíle uzdravovania a formovania. Veľmi sme potrebovali odpočinok a utíšenie. Prečo prišiel práve takýmto spôsobom? Neviem. Pre nás však bolo najdôležitejšie, že Pán bol s nami, spolu s našimi priateľmi, bratmi a sestrami.

---

10. kapitola

SITO

„Nijaká zbraň zhotovená proti tebe, nebude úspešná. Každý jazyk, ktorý sa zdvihne proti tebe k súdnemu výroku, ty zatratíš. Toto je údel sluhov Hospodínových a ich spása odo mňa, znie výrok Hospodínov.“
(Iz 54,17)

Ako rodinný život plynul a prinášal zmeny, menil sa aj život v zbore. Mnohí naši blízki, ktorí medzi nami žili a boli nám ako rodičia, odchádzali k Pánovi. Boli to ľudia, ktorí sa za nás modlili. Veľa ich odišlo, jedna celá generácia! Aj mladšia generácia prechádzala rôznymi skúškami. S mnohými rodinami sme prežívali úžasné chvíle, keď ich Pán zachraňoval od hriechneho spôsobu života. Ako sa neradovať s tými, ktorí za ich duše roky zápasili? Ako sa neradovať, keď z nich Boh urobil nových ľudí a menil ich charakter? Dával lásku tam, kde bola nenávisť, pokoj, kde bol strach a nepokoj, radosť, kde bol smútok. Pre tieto okamihy sa opláti žiť! Naše srdcia vzdávali Bohu úctu, že sme mohli byť účastní naplnenia Božieho zaslúbenia, keď činil všetko nové. **Mali sme výsadu sprevádzať týchto ľudí, keď robili prvé krôčiky po novej ceste života.**

Svoj život prirovnávam dlhej ceste, ktorou musí ísť každý, kto sa narodí na túto zem. Keď je dieťa malé, vedie ho rodič, pokiaľ sa samo nerozhodne, akou cestou pôjde. Preto je veľkým darom, keď máme bohabojných a milujúcich rodičov. Na tejto ceste je veľa krížovatiek. Každý deň sa v rôznych situáciách rozhodujeme, ako ísť ďalej. Ako dobre, že máme sprievodcu, mapu a kompas! Prichádzajú aj mnohé pády a preosievanie. Pán Ježiš raz povedal Petrovi, že satan si vyžiadal učeníkov, aby ich preosial ako pšenicu. Také preosievanie bolí, keď niektoré semienka – naše životy – prepadnú cez sito, keď si prestaneš rozumieť s priateľom, s ktorým si roky spolunažíval v zhode a porozumení. Iste, skúšky sú v našom živote veľmi potrebné. Naš bývalý kazateľ, brat Podobný, to vysvetlil podobenstvom: *„Nastúpili sme do školy života. Na konci školského*

roka sú v škole skúšky. Podobne prechádzame životom aj my. Zvládneme skúšku, alebo v nej prepadneme? Ak zvládneme, postupujeme do vyššej triedy. “Preto potrebujeme dobre poznať mapu, Bibliu, aby sme sa vedeli v každej situácii správne rozhodnúť a aby sme na križovatkách neodbočovali zlým smerom, či neprešli na červenú.

Boli chvíle, keď sme si mysleli, že už nevládneme ísť ďalej. Ležali sme na ceste ako po autonehode. A vtedy k nám prišlo Božie slovo. Bolo z Iz 54,17: „*Nijaká zbraň zhotovená proti tebe, nebude úspešná. Každý jazyk, ktorý sa zdvihne proti tebe k súdnemu výroku, ty zatratíš. Toto je údel sluhov Hospodinových a ich spása odo mňa - znie výrok Hospodinov.*“ Cítili sme sa ako zranený, ktorý zrazu dostane lekársku pomoc a liek proti bolesti. V týchto slovách bol život, zdravie, nová radosť, nádej a pocit, že nie sme sami. Božie slovo nám zasvietilo ako jasné svetlo na ceste v hustej hmle. Boh vie aj o tebe. „*Zodvihni sa, povstaň, neboj sa urobiť ďalší krok! Boh vylieči tvoje zranené srdce a dá ti rúcho spravodlivosti. Dostaneš Božiu výzbroj: pancier, prilbu, štít, meč, opasok a obuv. Boh je tvoja sila, on je tvoja čistota.*“ Jeho krv má moc nás očistiť, Jeho meno dáva víťazstvo! Svetlo jeho Slova znova svieti. Si uzdravený v mene Ježiša na tele, na duši a duchu. Pán sa tíško prihovára: „*Neobzeraj sa v strachu!*“ V Izaiášovi, 43. kapitole Pán potešuje svoj ľud. Hovorí: „*Neboj sa, lebo som ťa vykúpil, povolal som ťa tvojím menom, môj si ty! Keď pôjdeš cez vodu, budem s tebou a keď cez rieky, nezaplavia ťa, keď budeš kráčať cez oheň, nezhoríš, ani plameň ťa nespáli, lebo ja, Hospodin, som tvoj Boh, tvoj Spasiteľ.*“ Len tíško odpočívaj pri Jeho nohách. Dovoľ, aby ťa Pán neba a zeme vyliečil z rán, z neposlušnosti a vzbury.

Neposlušnosť a vzbura sú veľmi nebezpečné zbrane. Satan padol, lebo sa vzbúril proti Bohu – a to chce docieľiť aj u ľudí. Vzdialiť ich spod Božej ochrany, vytrhnúť z Božej ruky, aby odišli svojou vlastnou cestou. Často sme aj my ako vzdorujúce deti. Musíme prejsť mnohými skúškami, aby sa ukázalo, čo je v našom srdci. Nie sme naprogramované automaty. Boh nám, ľudom, daroval slobodnú vôľu. Sami sa rozhodujeme, aké hodnoty bude mať náš život.

„*Dnes som ti predložil život alebo smrť, rozhodni sa, čo chceš.*“ Mo-

jou modlitbou je, aby si každý, kto číta tieto riadky, vyvolil život. Boh nám daroval svojho Syna, aby zaplatil cenu za náš život. Pán Ježiš nám ukázal, ako máme žiť. Všetko, čo človek prežíva, prežil aj náš Pán, lásku, zradu aj nenávisť, samotu, zármutok, aj veľmi veľkú bolesť.

V Jeho ranách je naše uzdravenie, v Jeho krvi máme odpustenie. **Ak Ho pozveš do svojho srdca, stávaš sa skrze Neho synom a dcérou Božou.** Už nie si sám! Máš rodinu, Otca v nebi a Prímľuvcu v Synovi, ktorý sa prihovára u Otca za nás. On má dost' príbytkov pre každého, kto v Neho verí. Už tu, v tomto živote môžeme prežívať Jeho pomoc, ochranu a život v pokoji a láske. *„Hľa, obrátim naň pokoj ako rieku... A tak budete sat' a budete nosení pri boku na rukách a hladkaní na kolenách. Ako keď niekoho teší jeho matka, tak vás ja budem tešiť... a budete potešovaní v Jeruzaleme. A budete to vidieť a vaše srdce sa bude radowať a vaše kosti budú kvitnúť ako svieža bylina. A tak sa bude znat' ruka Hospodinova pri jeho služobníkoch a bude sa zúrivo hnevať na svojich nepriateľov“* (Iz 66,12).

Takéto preosievania boli a sú vždy ťažké. Často vysušia našu životnú silu. Pútnik idúci cez púšť má iba jednu túžbu a starosť - nájsť vodu. Je obraz a cesta pred ním iba fatamorgánou? Je odpočinok iba falošným snom? Jedného dňa som sa na základe vnútorného vyčerpania aj ja dostala do takejto situácie. Myslela som si, že už nevládzem urobiť ani krok. Bola som fyzicky chorá, bez chuti ďalej ísť. V takýchto situáciách nachádzam iba jedno riešenie. V obývacej izbe mám kreslo, ktoré je skoro také staré ako naše manželstvo. Pri tomto kresle sa na kolenách odohrali mnohé zápasy a bitky.

Izraelský ľud často napádali Filištínci, rabovali ich majetky a zabíjali ich. Vtedy sa izraelský ľud znova a znova približoval k Bohu a volal o pomoc a záchranu. Podobne to bolo aj vtedy, keď bol Samuel Hospodinovým prorokom. V 1 Sam 7,12 berie prorok po jednom víťazstve kameň a postaví ho ako Hospodinov pamätník: *„Eben-ézer – až potiaľto nám pomáhal Hospodin.“*

Keby moje kreslo vedelo hovoriť! Koľko takých pamätných kameňov stálo na ceste môjho života! Spomínam si na chvíle, keď som

stála pred Bohom a hlboko skúmala svoje srdce, či je naozaj znovuzrodené. Bola som veľmi zarmútená, že môj kresťanský život je taký kolísavý a nestály. Chcela som byť dobrou manželkou, matkou a kresťankou!

Raz, keď boli deti ešte maličké, Jožko bol v práci a deti cez obed spali, bola som sama so sebou. Kľáčala som pred Bohom a prosila Ho o zmilovanie. Bola som už unavená svojím životom. Chcela som byť radostnou ženou. Veď Pán mi daroval viac, než som si mohla predstaviť! Môj muž bol bohobojný, mali sme už tri zdravé deti, malinké a dobré. V noci dobre spali, cez deň boli veselé a hravé. Na prechádzke popri rieke Hornád sa často zastavili, objímali a bozkávali. Bolo to také milé, že aj okoloidúci ľudia sa usmievali! Pohľad na šťastné dieťa vždy vyvolá v srdci človeka ozvenu. No napriek tomu bolo moje srdce prázdne. V to pre mňa pamätné odpoľudnie som sa znova stretla s Hospodinom! Mojm srdcom začal prúdiť Boží pokoj ako rieka. A odvtedy ním pretekal a zaplavil ho už mnohokrát.

Skúsenosť, ktorú som prežila na kolenách, sprevádzala ďalej môj život. Odvtedy som vedela, aké je dôležité, aby mal každý kresťan svoju modlitebnú komôrku, miesto, kde sa môže stretnúť s Bohom. Tam som vylievala svoje srdce, keď boli deti choré, či keď sme mali finančné problémy. Najkrajší čas som tam prežívala odvtedy, čo mi Pán dal službu prímluvcu.

V tom čase deti večer dost' skoro zaspávali. Mávala som celé večery pre seba. Jožko pracoval na smeny. V mojom srdci bola veľká ľútosť nad stavom mládeže. Videla som moje sestry a bratov, ako odchádzajú od Boha. Niektoré z mojich priateľiek sa vydali za neveriacich chlapcov. Ale po vyprchaní prvej lásky neboli šťastné a mali mnoho problémov. Život v manželstve, keď dvaja nejdú v jednom duchu, je veľmi ťažký. Keď som videla ich nešťastie, bolo mi ich veľmi ľúto a v srdci som za nich niesla ťažké bremeno. Prihovárala som sa na modlitbách za ich životy a manželstvá. A Pán mnohokrát vypočul aj moje slabé modlitby! Videla som, ako sa Boh dotýkal ich životov, ich rodín. Tam, pri mojom kresle som bojovala aj za naše vlastné manželstvo.

Často pri únave cítime, že už nevládzeme milovať a rozdávať lásku.

Nie je Božou vôľou, aby bol náš život šedý, bez iskry, elánu a radosti. To je živorenie, nie život! Modlievali sme sa, aby Božia láska zaplavila naše srdcia. Božie slovo hovorí, že Boh ju vylieva do našich srdc cez Du-cha Svätého. Aké je nádherné, keď i v nedostatku, jednoduchom jedle a skromnosti môžeme prežívať, že sme bohatí. **Ved' máme poklad, Boh prebýva v nás. V Ňom je nám darované všetko.**

Vo svojej komôrke som bojovala boje za záchranu našich detí, za ich spasenie, za ich životnú dráhu. Izraelci boli na púšti pod Božou ochranou - cez deň ich viedol oblak a v noci ohnivý stĺp. Prosili sme, aby aj naše deti boli pod Božou ochranou. Od malička sme pri nich potrebovali pomoc od Boha. Keď Mirko nemal ešte ani dva roky, vbehol na detskom ihrisku rovno pod železnú hojdačku, ktorá mu rozbila hlavičku. Dodnes má na čele jazvy. Často, keď naňho pozerám, mám pre očami tú situáciu a vidím ho zaliateho krvou. Môj strach bol obrovský! Bola som vtedy tehotná s tretím dieťaťom a veľmi ma bolelo, že musí prežívať takú bolesť. Ešte väčší strach sme zažili, keď Martinka pojedla tabletky na spanie. Tiež mala iba rok a trištvrte a veľký pozorovací talent. Od malička dokázala napodobňovať ľudí. Všimla si našu známu, ktorá bola u nás na návšteve a dávala si do kávy tabletku umelého sladidla. V nestráženom okamihu urobila to isté, ale s liekmi tejto ženy! Museli sme ju zobrať do nemocnice. Bolo to hrozné! Strach, bezmocnosť a hanba nás hlboko korila. Ale aj vtedy prišiel Pán a dokázal svoje Slovo: „*Budete tešení, ako keď vás teší matka, nosení na rukách a hladkaní na kolenách.*“ **Mnohé naše chyby a prehry zmiznú, keď ich vyplačeme na správnom mieste.**

Keď deti ešte nechodili do školy, bola u nás moja sesternica Peggy. Deti boli dosť živé a hlučné. Peggy im povedala, aby nehnevali mamičku, lebo od starostí bude mať šedivé vlasy. Mali ste vidieť ich reakciu! Mirko sa rozplakal, Tinka na mňa hľadela veľkými modrými očkami a Judka povedala: „*No, keď bude stará, kúpi si palicu. Ved' starí šediví ľudia nosia palicu, nie?*“ Nás dospelých až brucho bolelo od smiechu. Takýto bol ich pohľad cez detské očičká.

Judka sa vždy vedela brániť. Raz sa prechádzala po ulici s kočiarikom. Mala tri roky a veľmi brčkavé vlasy, ktoré jej stáli dohora ako černoškovi.

Chlapci sa jej vysmievali, že chlapec sa hrá s kočiarikom. Ona ich však veľmi pohotovo vyviedla z omylu a rázne zahlásila: „*Ja nie som chlapec!*“

Pri inej príležitosti bola opäť u nás Peggy s manželom. Pili sme kávu a Judka sa hrala na zemi so svojimi hračkami. Vždy veľmi rada spievala. A keďže ešte nevedela dobre rozprávať, spievala asi takto: „Pečie káva, pečie káva, moja čaša puna, pečie káva ...“ *“Pesnička mala zniet? „Pretekáva, pretekáva, moja čaša plná, pretekáva.“* Robila nám veľkú radosť! Dnes už má 32 rokov a sama má takú dcérku, akou bola vtedy ona. A my s Emilom a Peggy často pri káve spomíname na Judkinu pesničku!

Dobre sa pamätám, ako som mávala deti pri svojom boku, keď boli maličké. Ak potrebovalo počas varenia niektoré útechu, bolo nemocné alebo nevedelo byť samo, jednou rukou som ho držala a druhou som miešala jedlo v hrnci. Najviac som nosila malého Joja. Narodil sa, keď už staršie tri deti chodili do školy. Stále chcel byť iba pri mne. Najt’azšie to bolo pri varení a praní, lebo sme vtedy ešte nemali automatickú práčku. Mala som pri ňom rizikové tehotenstvo a chodila som s ním na rizikovú poradňu. Keď mal jeden rok, zistili mu vadu na srdiečku. Lekárka navrhla, že mu predpíše upokojujúci liek, aby neplakával. Jeho najlepším liekom však bola pesnička. Keď bol chorý alebo nepokojný, spievali sme mu. A vždy sa upokojil alebo zaspal!

Keď sme sa presťahovali do Nesvad, mal iba tri a pol roka. Od závadnej vody sa mu urobili na brušku vredy a zapalovali sa mu nechty. Často mu odpadli a zas narástli nové. Raz na bohoslužbách kázal slúžiaci brat o Námánovi Sýrskom, ako ho Boh uzdravil. Malý Jojko mi ležal na rukách. Vredy na brušku ho veľmi boleli, mal ich práve tam, kde bola gumička na nohaviciach. Tíško poplakával, že ho bolí bruško. Strašne ma to zabolelo! Prišla som domov, bola som sama, iba s ním. Padla som na kolená a prosila Pána, aby uzdravil naše diet’atko. Vyznávala som, aby nám odpustil každý hriech a oslobodil ho od tej bolesti. A Boh ho skutočne uzdravil a dal mi radu, ako ho mám ošetrovať. Od toho dňa sa mu neurobil ani jeden nový vred!

Pán nám dal prežiť ešte mnoho iných, nových svedectiev, nielen nám

rodičom, ale aj det'om. Keď osobne prijali Pána za svojho Spasiteľa, prežívali vždy viac a viac skúseností: pomoc v učení či ochranu na ceste. Raz sme cestovali s jedným našim priateľom, bratom Gulyásom, do Košíc. Po požehnaných nedeľných bohoslužbách sme sa naobedovali, rýchlo sa pobalili a vydali sa na cestu. Išli sme dvoma autami. Brat Gulyás mal slúžiť ešte v ten večer v košickom zbore. Cestou slabo poprchávalo a nemohli sme ísť rýchlo. Keď sme cestovali už asi tri hodiny, v jednej zákrute jeho auto za nami odrazu zmizlo. Jožko sa hneď, ako to bolo možné, otočil. Nikde sme ich nevideli. **Onedlho sme zbadali, že ich auto je za zákrutou v priekope hore kolesami!** Bol to strašný pohľad! Auto vyzeralo, akoby nemalo kabínu. Keď sme prišli bližšie, brat Gulyás už celý bledý vychádzal z auta. Onedlho začali cez okná vyliezať aj tri dievčatá: Tinka, Judka a ich priateľka. Zakrátko sa k nám pridali aj okolídúci ľudia.

Dievčatá spali a zobudili sa až nato, že sú v akejsi čudnej polohe – dole hlavou. Celé vlasy mali čímsi polepené. Jedna bola žltá, druhá strašne bledá. V šoku som pribehla k svojim dcéram a od úľavy som sa začala smiať. Keď sa prevrátili, na hlavy sa im vysypala tácka plná krémešov! Vždy, keď ideme tou cestou, modlíme sa a ďakujeme Bohu za jeho priazeň a ochranu. Aj to je náš pamätný kameň, náš kilometrovník 334 na ceste do Košíc!

Obe dievčatá študovali na zdravotnej škole. Na letné prázdniny dostali za úlohu nazbierať liečivé rastliny. Asi pätnásť kilometrov od nášho domu bol jeden veľmi starý cintorín a v jeho okolí rástol repík lekársky. Mohli sme ho nazbierať aj do niekoľkých vriec! Práve boli u nás na prázdninách bratove deti. Obzerali si staré hrobky a čítali na nich nápisy a mená. Martinka sa chytila veľkého mramorového pomníka, ktorý sa zrazu vyvrátil práve na tú stranu, kde Tinka a Ľubka, jej sesternica, stáli. Dievčatá odskočili na obe strany, ale kameň padol medzi ne a zachytil Tinke palec na nohe. Keby ju zasiahol len o pár centimetrov vyššie, rozdrvil by jej nohu. Museli sme ísť do nemocnice. Bola som presvedčená, že príde o palec. Vďaka Bohu, i keď bola noha zranená, predsa zostala celá. Čo povedať viac? Či tam nebola prítomná Božia ruka?

Mirko odišiel z domu ako čerstvý maturant. Plný elánu do života rozprestrel svoje krídla ako st'ahovavé vtáčstvo a odletel za veľkú vodu, tak ako lastovičky do teplých krajov. Chlapec, ktorý ešte nikdy nebol dlhšie preč z domu, sa rozhodol študovať na biblickej škole v zahraničí. Gymnázium v Nových Zámkoch ukončil, jeho posteľ a stolička pri spoločnom stole zívajú prázdnotou. Moje srdce chodilo denne s ním. Bála som sa oňho. Božie slovo nás síce učí, aby sme každú starosť odovzdali Bohu, ale v praktickom živote sa to uskutočňuje ťažšie.

Moje vstávanie a líhanie bolo vždy s prosbou: „*Bože, prosím, zachráň môjho syna.*“ A Pán videl moju túžbu, aby moje dieťa vyrástlo na Božieho muža a naučil ma krásnej lekcii. Bol december a prišla krutá zima. Celá strecha bola pokrytá snehom a ľadom. Počas dňa však slniečko trochu rozpustilo sneh. Počula som čosi ako zúfale pípanie vtáčika. Keď prišiel Jojo zo školy, priniesol veľký rebrík a čo vidí? V odpadovej rúre sa trepotal malý vrabček a zúfalo pichal zobáčikom do Jojovej ruky. Jedno krídelko mal primrznuté o plechovú rúru. Nevedel si ho vyslobodiť. Jojo roztopil ľad teplou vodou a skrehnutého vrabčeka vyslobodil. V tom momente prehovoril ku mne Pán: „*Či mi nie ste drahší ako vrabce?*“ Moje srdce naplnila vďačnosť a láska. Hneď ako sme sa postarali o uzímené vtáčatko, napísala som Mirkovi o tom, čo ma učil Pán. Celú moju bytosť prenikla nová sila a dôvera. Moje srdce spievalo. Či nie je aj môj syn ako vtáčatko v cudzine? A predsa, On ho vie najlepšie ochrániť. On mu vie aj v cudzine nahradit' rodičov a súrodencov. On vie urobiť aj to, aby nebol počas Vianoc sám, môže ho ochrániť pred nemocou, vie mu dať každodenný chlieb a všetko, čo potrebuje.

Bola to pre mňa úžasne praktická škola. Nemôže prísť žiadny problém, nad ktorým by Boh nemal kontrolu. Boh ma učil, že moja nedôvera môže zarmútiť Božie otcovské srdce. On nám hovorí, že má spočítaný každý vlas na našej hlave. **Keď prichádzajú situácie, ktoré by chceli zobrať môj pokoj a dôveru, vidím primrznutého vrabčeka.** Ako dlho Boh čaká, kým moje oči uvidia, že Stvoriteľ, Pán života a smrti sa stará aj o vrabčekov? Sme ochotní otvoriť svoje oči a pozrieť aj tam, kde ešte nevidno žiadnu zmenu? Vidíme vnútorným zrakom cestu svojho

života? Vieme počítat' Božie dobrodenia?

Keď Pán Ježiš uzdravil desiatich malomocných, všetci sa zo svojho uzdravenia veľmi tešili. Ponáhľali sa domov k svojej rodine, natešení, že už nemusia bývať vonku za mestom. Len jednému z mužov však napadlo, aby sa vrátil a poďakoval svojmu Záchrancovi. Pán sa ho opýtal: „*A kde sú ostatní?*“ Jedna krásna veľkonočná pieseň má úžasnú myšlienku: „*Pýta sa vlastné t'a svedomie, čo spravíš ty s Ježišom?*“ Si mu vďačný?

---

11. kapitola

NA VLASTNÝCH KRÍDLACH

„Ako vták, ktorý vyletí zo svojho hniezda, tak i človek, ktorý vyletí zo svojho miesta.“ (Prísľ 27,8)

Už som písala, že naše deti končili stredné školy a vážne rozmýšľali, či pôjdu študovať ďalej. Martinka od raného detstva snívala o tom, že bude detskou lekárkou. Keď sa dievčatá ako malé spolu hrávali, ona bola lekárkou, Judka sestričkou a mackovia a hračky boli pacienti. Podala si prihlášku na medicínu, ale žiaľ, nevyšlo to. Iste by z nej bola dobrá lekárka! Po maturite nastúpila do detskej nemocnice ako zdravotná sestra. Veľmi rada chodila do práce. Vždy nám s radosťou rozprávala, že sa na jej oddelení uzdravilo dieťaťatko a veľmi ju bolelo, keď dieťa trpelo. No stalo sa niečo, čo nás všetkých veľmi prekvapilo a s čím sme vôbec nepočítali.

Naše dievčatko popýtal o ruku muž, s ktorým sme sa nevedeli ani rozprávať! Bol z cudziny. Stalo sa nám to, čo mojím rodičom so mnou. Aj ja som sa vydala za muža, ktorý nehovoril po slovensky. Nemohla som sa s ním ani porozprávať, lebo som nevedela po maďarsky. Komunikovať s ním vedela len moja mamička a tak nám viac ako pol roka musela robiť tlmočničku. Ešte šťastie, že sme bývali u nich!

Ale tento mladý muž, Dani, býval oveľa ďalej, v Švajčiarsku. Ich misijný tím robil už tretí rok v Nových Zámkoch evanjelizácie. Dani pozval našu dcéru k nim na návštevu. Niečo také z nás nik nečakal, hoci ich náklonnosť k sebe bola vzájomná. Začali sa ľúbiť a chceli stráviť svoj život spoločne. Rozprávali sa spolu po anglicky. Bol to pre nás šok. Má odísť tak ďaleko?

Veľmi ma bolelo, že Tinka bude prvá, ktorá od nás odíde. Jožko bdel ako otec veľmi zodpovedne nad výchovou našich detí. Bolelo nás, keď sme videli v ich živote nejaké nesprávne rozhodnutia. Aj teraz sa cítil ako záhradník, ktorý s veľkou láskou vypestoval krásnu ružu a niekto iný si

ju chcel privlastniť. Každý milujúci otec je citlivý na muža, ktorému má odovzdať svoju dcéru. Veľa sme sa modlili za tento vzťah, až nakoniec prišiel deň zásnub. Nepoznali sme Daniho rodičov, ale keď sme videli, že sú to bohabojní ľudia, ktorí milujú Boha a chcú Mu slúžiť, bolo nám ľahšie odovzdať im svoje dieťa. **Myslím, že rodičia to nemajú ľahké, keď im má prvé dieťa odísť z domu.**

Nastal deň „D“. Moje srdce akosi nechcelo uveriť tomu, že z nášho dievčatka je už zrelá mladá žena, ktorá je hotová odteraz zdieľať svoj život s iným mužom. Mali sme svadbu, bol to nádherný a rušný deň. Som vďačná môjmu bratovi Jankovi a jeho manželke Ladke za nezištnú pomoc a ukážkovú prácu pri organizovaní tejto našej prvej svadby. Je to skvelý kuchár, aranžér a organizátor. Aj ostatní súrodenci pripravili krásne prekvapenie. Nádhorne vyzdobili svadobnú tabuľu a pripravili rozlúčkové stretnutie pre všetkých, ktorí prišli na sobáš.

Pred mojím zrakom sa odvíjal film jej života. Videla som ju ako novorodené bábätko, keď sa mi nechcelo uveriť, že mám dcéru! Mirko bol prvý, potom prišlo dievčatko! Celý život som túžila po sestričke. A moja vlastná sestrička bola odo mňa o dvadsaťtri rokov mladšia, vo veku Tinky! Videla som Tinku, ako robí prvé krôčiky. Keď som prišla z pôrodnice s Judkou, tretím dieťaťom, sotva ročná Tinka si už bežkala po byte. Videla som jej prvé narodeniny. Jožko ju chcel vyfotografovať, ale ona ani minútku nepostála na jednom mieste. Urobil asi štyri fotografie, ktoré zachytávajú Martinku v ustavičnom pohybe. Bola naozaj dobré a poslušné dieťa, bola šikovná, rada pracovala a bola nám s ostatnými deťmi potešením.

Slávnostne zaznel svadobný pochod a do modlitebne vstúpila Martinka so svojím ockom. Hudba ešte stále znela, keď otec odovzdal ruku svojej dcéry snúbencovi. Niečo mi silno zovrelo žalúdok. Došlo mi, že je to pravda. Ona sa naozaj vydáva a to dost' ďaleko! Sme veľmi vďační Bohu, že nám daroval naše deti, že sme ich mohli vychovávať a prežívať s nimi svoj život! Čas však letel ďalej.

Judka sa po maturite zamestnala v Domove dôchodcov v Hurbanove, pretože v nemocniciach nemali voľné miesto. Bol to pre ňu šok, začala

ošetrovať starých a postihnutých ľudí a ona vyštudovala za detskú sestru. Dostala sa na oddelenie s imobilnými pacientmi, čo bola fyzicky veľmi namáhavá práca. Po dvoch rokoch zamestnania sa rozhodla odísť do školy. Veľmi rada pracovala pre Pána a cítila povolanie, že má ísť ďalej študovať. Odišla z domu na internát do Banskej Bystrice a študovala na biblickej škole.

Ani Mirko už nebýval doma. Býval v Nových Zámkoch, hoci nás dost často chodil navštevovať. Jedného dňa som vošla do izby a zostala stát v úžase. Môj syn sedel uprostred izby na zemi a telefonoval. To by nebolo nič zvláštne, len ten veľký šťastný úsmev bol nový. Pozerám a myseľ mi pracuje na plné obrátky. Môj syn je zaľúbený! Keď skončil hovor, vošla som znova a pýtam sa: „Čo sa deje? Ty si určite zaľúbený!“ A on na to: „Áno a veľmi!“ So svojím dievčaťom, Martuškou, mali pekný vzťah. A aj im svitol veľký deň! Krásna svadba prešla, šťastne sa vrátili domov zo svadobnej cesty a život sa dostal do koľají, až kým sme dostali radostnú správu, že budeme starí rodičia! Na svet prišiel prvý vnúčik, Tobinko, krásny a milý. Všetci sme mali veľkú radosť, keď Pán pomohol Martuške vrátiť sa po ťažkom pôrode domov. Keď kupovali byt, Boh im aj v tom pomáhal.

Náš domov sa naozaj podobal vtáčíemu hniezdu. Naše vtáčatka vyletovali do širého sveta, nové sa rodili. Pán zjavne vypočul mnohé modlitby. Učil nás, aby sme každú starosť a potrebu odovzdali do Jeho rúk.

Medzitým prišla nová správa: i Judku popýtal o ruku mladý muž! Keď Mirko ukončil štúdiá na biblickej škole, začal pravidelne pracovať s mládežou v Nových Zámkoch, kde už tretí rok prebiehali evanjelizácie. Schádzavali sme sa v rôznych kluboch a v prenajatých miestnostiach. Niekedy prichádzali aj noví ľudia, ktorí mali záujem spoznať Boha, ale často sme boli sami. Dokonca jednu zimu chodili vytrvalo chodili len dve staršie sestry! Modlievali sme sa za mesto a za ľudí, ktorí už počuli Božie slovo, aby sa mohli vrátiť späť k Pánovi, lepšie Ho spoznať a dovoliť Mu, aby formoval ich život. Pán vypočul naše prosby. Pomaly začalo chodiť viac ľudí. V jedno nedeľné odpoľudnie zaklopal na naše dvere jeden mla-

dý muž. Chcel sa rozprávať s Mirkom, mal záujem učiť sa anglicky. Povedali sme mu, že nie je doma, lebo išiel s ockom slúžiť do väznice. Veľmi vážne sa na nás pozrel. Svojím pohľadom akoby chcel povedať, že neverí. Možno sa mu to zdalo smiešne. Čo je to za rodina, že chodia ešte aj do väznice! O krátky čas sa tento mladý muž, Milan, stal Mirkovým verným spolupracovníkom, bratom v Pánovi a Judkiným manželom! Ako rýchlo letí život! Znova bola svadba! Aké je len dobré, ak máme v živote takého Radcu a Pomocníka, ako je Pán Ježiš. V mojom srdci je hlboká vďačnosť voči Pánovi, že nám dal pred každou svadbou silu ušetriť potrebné financie. Pri tej Judkinej si zvlášť spomínam, že keď sme išli v pondelok po svadbe vyúčtovať svadobnú hostinu, mali sme presne toľko peňazí, koľko sme potrebovali!

Chcem sa pozrieť pravde do očí môjmu vzt'ahu s nevestami a zat'mi. Aj ja som bola nevesta. Všetka česť mojej svokre, bola ku mne dobrá, poradila mi so všetkým, čo som ako mladá žena nevedela. Bola veľmi čistotná a poriadna. Ak aj došlo k tomu, že sa naše pohľady a názory na isté veci nezhodovali, vždy sa to dalo spoločnou komunikáciou vyriešiť. Teraz, keď som sa svokrou stala ja, iste by som niektoré veci robila inak. Ale naučila som sa, že keď sú mladí spokojní, mám byť kľudná aj ja. Hnev a žiarlivosť robí veľmi veľké zlo. Všetko potrebuje čas, aj zvyknúť si na partnera našich detí. Máme len dve možnosti: prijať ho a tíško sa za nich modliť, denne si vyprosovať Božie požehnanie a múdrosť pre ich životy, alebo, čo je veľmi zlé, miešať sa do ich vzt'ahu. **Rodičia sa musia naučiť v pravý čas stiahnuť.** Je krásne a vzácne, keď sú mladí radi spolu, vidia iba jeden druhého, cítia sa spolu dobre, všetko chcú robiť spolu a všade chcú byť spolu. Ako rodičia by sme nemali mať pocit, že nás deti zanedbávajú. Ba práve naopak, ak včas prestrihneme „pupočnú šnúru“, uvoľníme ich pre ich spoločný vzt'ah. V 5M 24,5 je verš, ktorý hovorí, že novomanžel by nemal ísť jeden rok na vojnu, nemá sa naň vkladať nijaké bremeno, aby mal čas budovať si spoločný život so svojou ženou a radovať sa s ňou. Biblia nám ukazuje príklady, ako sa máme správne v každej životnej situácii zachovať. Každý rodič sa určite teší z toho, keď vidí svoje dieťa šťastné. A ten zdanlivo stratený čas, ktorý nám deti

nevenovali, budú mať ešte možnosť bohato nám vynahradiť. Z vlastnej skúsenosti viem, že sa to dá zvládnuť!

Judka s Milanom sa veľmi tešili, že budú mať bábätko. Lenže jedného dňa sa objavili ťažkosti a Judka musela ísť do nemocnice. Vďaka Bohu onedlho bolo všetko v poriadku. Len musela veľa ležať, aby znova nastali komplikácie. Rozhodli sme sa, že ak budú súhlasit', zoberieme ich bývať k nám. Súhlasili. Obidvom rodinám sa úplne zmenil každodenný režim. Nebolo to ľahké, ale znova môžem len ďakovať Bohu, že dal do našich srdiec vzájomnú lásku a trpezlivosť. Všetko chce iba čas. Žiaľ, mnohí sú netrpezliví a ťažko sa navzájom podriaďujú. Hoci si to vyžaduje vzdať sa istého pohodlia, návykov a rituálov, dá sa to. Náš zat' Milan sa stal pre nás obohatením. Iste, musel si aj on zvyknúť na nás, veď každá domácnosť má svoje zvyklosti. Veľká odmena za ich trpezlivosť prišla vtedy, keď sa im narodilo krásne dievčatko, Rebeka.

Naše nevesty a zat'ovia sú pre nás požehnaním! Je to, akoby sme vlastnili drahocenné poklady. Najviac sa to dokáže v čase krízy. Nastali náhle situácie, keď je niekto v ohrození života. Neistota čakania je hrozná. Ale ak ten čas strávi s tebou človek, ktorý sa vie s tebou modliť, spolu s tebou zaplače, bolí to oveľa menej. O koľko viac sa znásobí aj spolu prežitá radosť! Aj obavy a strach miznú, ak nie si sám vo svojom boji. Vďaka Bohu, naše deti sa rady modlia a veria, že Pán Ježiš je ten istý dnes, ako bol aj včera a aj do budúcnosti ostáva nemenný. **V mladej rodine nie je dôležité to, či majú hneď zariadený byt, auto a peniaze v banke, ale to, aký poklad nosia vo svojom srdci.** Božie slovo nás učí, aby sme každú starosť a problém odovzdali do silnejších rúk, ako sú tie naše. Práve v začínajúcom manželstve je veľmi dôležité, aby si manželia vedeli správne určiť priority a aby mali správne hodnoty pre spoločný život. Tie môžu mať len vtedy, keď budú žiť v zhode s Božím slovom, čistým životom a v úprimnom vzťahu k Pánovi. Ak sme ochotní podriadiť sa Bohu v každej oblasti nášho života, bude nám to veľkou pomocou. Preto potrebujeme poznať, čo pre náš každodenný život hovorí Božie slovo. Kresťanský život nie je iba strávením dvoch-troch hodín týždenne v nedeľu na bohoslužbách a v ostatné dni v týždni už ani nevieme, či nám má

Boh vôbec čo povedať. Na konci týždňa sme často tak strašne unavení a zničení len preto, lebo žijeme bez vnútornej sily, ktorú dáva Boh. I v každodennej monotónnej práci sa dá prežívať radosť, pokoj a chuť do života. Dnešná doba prináša veľké zmeny, na ktoré sme neboli v minulosti zvyknutí. Mnoho stresov a veľký finančný nedostatok vie poriadne zničiť život. Aj na to všetko má Božie slovo návod. Ak si mladá rodinka nájde spoločný čas na čítanie, modlitby a rozhovor, bude mať v živote oveľa menej trápenia a to najmä neskôr, keď starosti a únava zastrú prvú lásku a tá zovšednie.

My sme s Jožkom manželmi už tridsaťpäť rokov a mnohokrát sme museli na kolenách prosiť Boha, aby občerstvil našu lásku. Kresťanské manželstvo sa nemá stať iba navyknutým rituálom. Ono práve po rokoch dostáva oveľa krajšiu podobu krásy a nehy. Má nové dimenzie, je vyrovnanějšíe, akoby manželia rovnako rozmýšľali. Mnohí sa začnú aj fyzicky podobať, akoby boli súrodencami! Nedovoľte, aby vaše manželstvo stratilo sviežosť a iskru. **Spolu bojujte a bdejte pred Bohom.** Obaja nesiete rovnakú zodpovednosť za to, aký bude váš spoločný život. Hneď na začiatku si stanovte cieľ. Je životne dôležité dohodnúť sa, v akom duchu chcete spolu žiť, ako budete spravovať svoje financie, ale najdôležitejšia je otázka, ako budete vychovávať svoje deti. Majte otvorené oči! Pozorujte ľudí okolo seba, ich životný štýl, ich priority, ale aj dôsledky za urobené chyby. Je isté, že na začiatku urobíte veľa chýb. Len prosím, **nerobte chyby vo výchove svojich detí!** Rozbitá drahocenná váza sa dá nahradiť novou. Rozbité auto sa dá postrádať a časom kúpiť nové. Ale zničený či nesprávne vychovaný detský život je preveľmi boľavý. Dieta sa nedá nahradiť ako pokazená vec. Detská duša nesie pečať našej výchovy, či už bola dobrá alebo zlá. Preto musíme poznať priority a vedieť, čo chceme v živote naozaj dosiahnuť.

Nám Boh daroval krátko po svadbe tri malé deti. Mnohých vecí sme sa museli vzdať - dobrého zamestnania a aj mnohých požitkov. Ale to, čo sme dostali, stálo za to. Bola to ťažká cesta, lebo zvoliť si cestu chudoby nie je ľahká voľba. Ale nedajte sa odradiť zdanlivým neúspechom. Kkoľkokrát som zlyhala ako matka a ako manželka! Je však úžasné, keď máš

po svojom boku Boha, ktorý hovorí: „*Neboj sa, som s tebou! Neobzeraj sa v strachu naspät'!*“

Počula som nádherný príbeh. Istý človek mal dielňu, kde sa vyrábali krásne koberce. Ako správny majster mal aj učňov. Raz jeden učeň urobil dosť veľkú chybu. Zavolať svojho priateľa a povedal mu, čo sa stalo. Ten ho upokojil a povedal mu, že ich majster to vie opraviť. Učeň bol veľmi zvedavý, ako to majster opraví a veľmi sa čudoval, keď z jeho chyby vznikla na koberci pekná vzorka! Aj náš život je často z opačnej strany samý uzlík. Ale z lícnej strany je krásnym vzorom. Pán Ježiš je ten správny Majster, vie opraviť aj naše chyby, odpustiť nám a znova dať nášmu životu zmysel.

Každá domácnosť má svoje zvyklosti. Novomanželia si ich do novej rodiny prinesú so sebou. Ako sa budú rozhodovať? Ktorý zvyk, ktorý názor na vedenie domácnosti, ktorý rituál v práci je správny? Ktorý je pre nich ten najvyhovujúcejší? Obidvaja musia ustupovať, mať ochotu meniť sa, hľadať spolu cestu, aby bol v každej veci pokoj. Niekedy sa musím smiať, keď mi deti hovoria, že ich manžel im hovorí „*Si ako mama*“, alebo „*Robíš to ako tvoja mama!*“

Keď mala Judka pol roka, dostala silný astmatický záchvat. Bolo to hrozné! Všetky tri malé deti boli choré, nemali hlas a veľa plakali. Nevie, či to bolo dobré alebo zlé, ale detská lekárka im dávala injekcie, po ktorých veľa spali. Trvalo to tri dni. V spánku sme im dávali z fliaš jedlo a čaj. Každé dieťa spalo v inej izbe. Bolo to veľmi ťažké! S Jožkom sme chodievali z izby do izby a počúvali, či vôbec dýchajú. Po tejto chorobe nám mnohí radili, aby sme zmenili vzduch. A tak sme s Jožkom veľa cestovali. Naším prvým autom bol Trabant. Nesmejte sa, bolo to úžasné auto! Raz sme išli na zimnú lyžovačku do Nízkych Tatier. Naš Trabant bol celkom naložený, ešte aj na streche. Často sme brávali aj postieľku alebo detskú ohrádku, kočík a stravu na celý pobyt. Môj bratranec Ferko a sesternica Anka, ktorí bývali pod horami v Svätom Kríži, nám ponúkli pomoc. Dohodli sme sa, že nám zoženú chatu v lese. Tak sme išli, plne nabalení. Cestou snežilo, autá sa šmýkali, na cestách boli kolóny. Aké to bolo smiešne! Naš „trabčik“ si veselo ťahal a predbiehal i moderné autá.

Vyšli sme aj do kopca v Tatrách. Chodili sme tam niekoľko rokov, v lete aj v zime, sami ako rodinka, alebo priateľmi či rodinou a prežili sme tam nádherné chvíle.

Vedeli sme si nájsť čas pre duchovné hodnoty – modlitbu, čítanie Božieho Slova a spev, ktorý bol našou láskou. Deti ešte nechodili do školy, ja som nechodila do zamestnania. A keďže sme boli veľa doma, mohli sme sa venovať deťom, aby sa nenudili. Veď keď sa deti nudia, robia zlo a sú neposlušné! Zvykla som si ich posadiť na stoličky pred seba a ako ma to naučil Jožko, učila som ich spievať stupnicu C-dur. Najsmiešnejšie bolo, keď Judka, vtedy sotva dvojročná, všetko skúšala tak, ako väčšie deti. Ich prvé detské pesničky máme nahrané na magnetofónovej páske. **Mojím snom bolo, aby sme raz mohli hrať a spievať spolu ako rodina.** Veľakrát sme to skutočne aj robili na Božiu oslavu!

---

12. kapitola

DEDIČSTVO

„Pieseň na cestu hore do Jeruzalema, Šalamúnova. Ak nebude Hospodin stavať dom, nadarmo sa namáhajú tí, ktorí ho stavajú. Ak nebude Hospodin strážiť mesto, nadarmo bdie strážca. Daromné vám je skoro vstávať, neskoro sadat' a jest' chlieb bolesti. Boh i tak dáva svojmu milému sen. Hľa, dedičstvo od Hospodina sú synovia, jeho plácou plod života. Ako strely v ruke hrdinu, tak synovia mladosti. Blahoslavený muž, ktorý nimi naplnil svoj túl. Nezahanbia sa, keď budú hovoriť s nepriateľmi v bráne.“ (Žalm 127,1-5)

Staršie deti už vyleteli z rodinného hniezda. Vybudovali si vlastné hniezdočká lásky, kde sa narodili malé vtáčatka. Je to pekný obraz života. Samička je v hniezde, sedí na vajíčkach a samček jej nosí potravu a stráži ju pred nepriateľom. Pravda, medzi vtákmi sú aj kukučky a dravci. Preto samček samičku stráži a ochraňuje ich hniezdočko. Žiaľ, aj v skutočnom živote to tak je, na mladé rodiny a ich deti číha mnoho nebezpečenstva. Je dobré, že naše mesto a náš dom má Strážcu! Hospodin stráži naše domy vo dne i v noci. Boh dáva svojmu milému sen a k tomu i vzácne dedičstvo. Žalmista hovorí, že našou výplatou, našou odmenou od Neho, sú synovia a dcéry. Sme šťastní ľudia, ak Hospodin nad nami bdie, lebo sme si Ho zvolili za Strážcu a podriaďujeme Mu svoj život. Biblia na mnohých miestach hovorí o zázračnej ochrane ľudí, ktorých Bohom je Hospodin. Boh sa nám nevnučuje. Nemá nás za otrokov bez vôle a rozumu. Písmo je návodom na život. Áno, obsahuje predpisy a zákazy, ale je predovšetkým návodom na šťastnú budúcnosť. **My ľudia si vieme život naplánovať, ale náš pohľad dopredu siaha len na pár krokov.** Preto potrebujeme, aby bol našim ochrancom, našou každodennou silou Boh.

Zostal nám doma už iba najmladší syn Jojko. Bolo mu aj smutno, lebo vždy nás doma bývalo veľa, bolo veselo, často hlučno a ustavične tu bol

okolo neho niekto, kto sa s ním hral, koho mohol napodobňovať, alebo s kým mohol chodiť von. Teraz, keď sa dostal do obdobia dospievania, nemal už pri sebe súrodencov ani okolo seba kamarátov, s ktorými by sa mohol hrať a rozprávať primerane svojmu veku. Naše deti už bývali v Nových Zámkoch a Tinka ďaleko. V zbore sme mali deti len oveľa mladšie alebo staršie ako on.

Pri starších deťoch sme obdobie dospievania ani veľmi nepostrehli. Boli sebestačné a v zbore bola ich veková skupina veľmi silná. Mali veľa priateľov v škole aj v dedine a práve toto Jojkovi chýbalo. Nie nadarmo hovorí Biblia veľa o priateľstve, zvlášť Príslovia, Jób a Žalmy. Pán Ježiš si tiež vybral blízkych priateľov, s ktorými sa mohol otvorene a dôverne rozprávať o svojom živote a o plánoch do budúcnosti. I my potrebujeme priateľov, ktorí na nás majú dobrý vplyv.

Jojo je veľmi komunikatívny a rád sa pohybuje v spoločnosti iných ľudí. Od útleho detstva bol obklopený spoločnosťou. Najskôr, keď boli deti v škole a Jožko bol z domu niekde preč, boli sme sami doma a vtedy bol najradšej pri mne. Ťahal ma za sukňu, aby som si ho všimla. Keď bol väčší, mal veľmi rád, keď mu niekto čítal alebo rozprával. Mal veľmi rád príbehy. Ktovie, čo sa vtedy odohrávalo v jeho srdiečku, aké myšlienky prebiehali v jeho hlavičke! Akonáhle zbadal, že žehlím alebo zašívam prádlo, vždy si sadol blízko ku mne a počúval. Často mi už fantázia na príbehy došla, ale príbehov o biblických hrdinoch bolo vždy dost. Biblia je nevyčerateľný prameň. Oči sa ti vždy otvoria z iného uhla a **tak môžeš vždy objaviť čerstvý prameň pre svoju dušu**. Je to úžasná učebnica!

Teraz, keď bol Jojo doma už iba sám, začali vstupovať do jeho života rôzni kamaráti. Mal dvanásť-trináť rokov, vchádzal do veku, keď sa mladí chlapi a dievčatá cítia byť už dospelými. Tu sa do jeho života začali nebadane prikrádať aj tzv. nevinné hry. Raz bol pozvaný k svojmu spolužiakovi na oslavu narodenín. Ako „darček“ dostali všetci zúčastnení možnosť zahrať si na hracích automatoch. Bolo to celkom zábavné a zdanlivo aj nevinné. Lenže automaty sú novodobá droga! Volá ťa znova a znova, aby si ju skúšal zas a zas. Aj nášho Jojka začala chytať ako cho-

botnica. Vďaka Bohu, že náš Strážca stál verne na stráži! Vedel ho včas zastaviť a vytrhnúť z chápadiel tejto hroznej chobotnice, ktorá keď raz niekoho ovínie svojimi chápادلami, nájde v jej objatí veľa bolestných zovretí a často aj smrť.

V jedno popoludnie som s veľkou bolesťou v srdci a plačom padla na kolená a kričala som k Bohu o pomoc. Jožko ma svojim príkladom od začiatku nášho spoločného života učil hľadať pomoc a odpoveď na každý problém na kolenách. Aj vtedy sme tak urobili. Človek, ktorý hráčstvo okúsi, stáva sa ním ľahko zviazaný. Je mocnejšie ako jeho vôľa. Zo začiatku nevidí koniec, nevidí, čo dokáže zo života človeka urobiť. Volali sme s plačom k svojmu Strážcovi a On nás vypočul. Aj Jožko volal k Bohu o pomoc a On, náš ochranca, nás láskavo zobral a odviezol na bezpečné mesto, kde padajú všetky putá a reťaze a kde krv Pána Ježiša očisťuje od každého hriechu a zotročenia. Najbezpečnejšie miesto je na Golgote pod krížom Pána Ježiša! Jeho meno dáva víťazstvo nad každým pokušením a dá do srdca omnoho lepšie veci, ktoré nezotročujú, ale prinášajú život a radosť. Jojo nebol hráčom na automatoch, ani sa nepohyboval v zlej spoločnosti. Nie, jeho kamaráti neboli zlí chlapani, boli to ešte deti. Som presvedčená, že Pán dovolil celej našej rodine prežiť tú zlú skúsenosť a ten veľký strach, aby náš syn a brat neodišiel od Boha a aby nevstúpil na cestu vzdoru, sklamaní a preveľkej bolesti. Som vďačná našim deťom a ich partnerom za vernú modlitebnú podporu v čase krízy. Neurážajme sa, keď sa nám zdá, že nás deti už menej ľúbia, keď sa po svadbe utiahnu do svojho vlastného hniezdočka. Veď keď ich najviac potrebujeme, sú tu stále pre nás, sú hotoví pribehnúť nám na pomoc. Buďme aj my takí pohotoví pribehnúť na pomoc im. Verím, že naše každodenné modlitby sa stretávajú pred Božím trónom a Boh ako múdry Režisér zasiahne v pravý čas.

Až neskôr sme porozumeli, prečo to Boh na nás rodičov dopustil. Dnešná doba priniesla na scénu mladej ale aj staršej generácie rôzne hrozné veci. Hazardné hry a drogy sú nástrojmi diabla a nikto sa vlastnou silou nevie vytrhnúť z pút, čo zviazali človeka, ktorý im padol za obeť. Boh nám dal prežiť bolesť, aby sme mali súcít a porozumenie voči

Ľuďom, ktorí idú cez podobné utrpenie. Poznáme rodiny, ktoré sú veľmi nešťastné, lebo každá koruna padne za obeť automatov. Z ich domácností zmizli všetky cenné veci, ktoré závislí predali v záložniach a tak sa dostali do rúk úžerníkov. Je to veľká zodpovednosť pre celú spoločnosť a ešte väčšia výzva pre Boží Ľud!

Potrebujeme mať vytvorené bezpečné, ohradené mesto, nad ktorým bude stáť náš najväčší a najvyšší Strážca, Hospodin. Veľa mladých Ľudí začalo užívať drogy, ktoré sme predtým poznali len z počutia alebo z filmov. Máme im čo ponúknuť, keď sa ich povaha a charakter ešte len formuje? Aj tu má Božie slovo veľkú moc. Ak sa k nemu pridajú zapálené srdcia horiace pre to, aby mohli ešte mnohí zotročení Ľudia nájsť zmysel života, vyplatí sa pre to žiť! Táto práca je veľmi potrebná a súrna. Boh sa cez takúto službu dotýka mnohých Ľudí. Vďaka Bohu, aj v tejto oblasti povstali noví spolupracovníci a nové tímy. Rozšírila sa práca s deťmi a dospelými. Pán budoval nových pracovníkov pre nový druh práce medzi mládežou, prácu ACET. **Svet potrebuje Ľudí, ktorí pôjdu k zotročeným Ľudským synom a prinesú im dobrú zvesť, že jestvuje úkryt, existuje bezpečné miesto v čase biedy a bolesti.** Netrpí len jednotlivec, ktorý je v tom chytený, ale aj celé rodiny, ktoré potrebujú potešenie a nádej. Ich bolesť je veľká, požiera ich životnú silu a ženie ich do zúfalstva.

Náš syn vyrástol v mladého muža, silného, nežného, zamilovaného a milujúceho. Nadobudol pre svoj život tie správne hodnoty a priority a veľmi rád pracuje s mládežou. Máme štyri deti, ale každé je iné. Každé má iný talent, inú charizmu. Ale všetci majú jednu spoločnú vec - milujú Boha, chcú Mu s láskou slúžiť a milujú aj nás. Aj Jojko dostal bohabojnú a krásnu ženu. Majú sa radi a formujú sa. Áno, ani jedno manželstvo nie je bez chýb, ale ak máme ochotu meniť sa, bude šťastné. Jojko s Luckou dospeli po štvorročnej známosti k záveru, že chcú stráviť spoločne svoj život. Spoznali sa v zbere a pri práci s mládežou na školách a v jeden deň Lucka odovzdala svoj život Pánu Ježišovi. Veríme, že Pán, ktorý počúva naše modlitby za nich, ich pre manželstvo pripravil. Sú krásny pár! Súrodenci pripravili pre nich krásny program a Mírko ich zosobášil. To bola

naša posledná svadba.

Dnešná doba priniesla ešte jednu boľavú skúsenosť: mnoho ľudí je bez zamestnania. Po ukončení školy boli nezamestnaní aj Jojo a Lucka. Strávil rok na biblickej škole, kde sa učili, ako môžu ešte efektívnejšie slúžiť Bohu a ľuďom. Tesne pred svadbou dostal Jojo nové zamestnanie a krátko po svadbe aj Lucka. Pre nás všetkých to bola vzácna skúsenosť. Každú oblasť života môžeme odovzdať Bohu. To, že niekto má Boha vo svojom srdci, neznamená, že patrí iba do kostola a tvári sa zbožne. Život každého veriaceho človeka je v jeho praktickom každodennom živote obohatený Božou bázňou. Zbožný život sa stane životným štýlom, ktorý prináša ovocie pre svoje blízke aj širšie okolie. Žalm 127,5 hovorí, že taký človek sa nezahanbí ani vtedy, keď bude hovoriť s nepriateľom v bráne. To znamená, že ešte aj tí, ktorí by ti chceli ublížiť, musia vidieť hodnoty tvojho života. Budú vidieť, že to, aký si, nie je tvojím dielom, ale že to s tebou urobil Boh. Tvoja viera sa nemá prejavovať iba v nedeľu v modlitebni obklopenej múrmi alebo v súkromí, ale aj v tom najvšednejšom dni, keď robíš akúkoľvek prácu. Človek milujúci Boha je veľmi šťastný! Biblia hovorí, že „*mnoho zlého prichádza na spravodlivého, ale zo všetkého toho ho vytrhuje Hospodín*“ (Žalm 34,20). On mu dá dobrú radu, ako má ísť ďalej.

Znova sa vrátim do 5M 6,5-9. „*Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou silou! A tak budú tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, na tvojom srdci. A budeš im dôrazne učiť svojich synov a budeš o nich hovoriť, keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou i keď budeš líhať i keď budeš vstávať. Priviažeš si ich na znamenie na svoju ruku a budú uzlíkom na upomienku medzi tvojimi očami, napíšeš si ich na podvoje svojho domu a na svoje brány.*“ Milujme Boha celým svojím srdcom. Služme Mu. Majme na svojej hlave, ruke, dome a na bránach našich domovov „uzlíky“ svedectva. Keď ťa uvidia ľudia, medzi ktorými sa pohybuješ, rozoznajú, že nenosíš na svojom čele nálepku, že si nábožný a chodíš do cirkvi, ale že celá tvoja myseľ je iná. Máš čisté myšlienky. Nie si dvojtvárný. Nie je rozdiel medzi tvojimi slovami a skutkami. Tvoje ruky rady pracujú, nie si

lenivý, ale máš ochotné srdce pomôcť ľuďom okolo seba. Tvoja práca je čistá, zodpovedná a čestná. Ľudia môžu prostredníctvom takejto osoby skúsiť, že domácnosť bohabojného človeka je iná, bezpečná a vládne v nej iný duch. Ovzdušie takejto domácnosti je príjemné! Necítiš sa tam zle, naopak, niečo ťa núti, aby si si tam odpočinul, aby si zložil bremeno ťažkostí zo svojich pliec ako batoh, ktorý ťa veľmi tlačí. Cítiš, že takí ľudia ti rozumejú, súcítia s tebou a sú hotoví ti pomôcť.

Preto sú rodičia pred Bohom aj pred svojim svedomím zodpovední za to, ako prežijú každý deň svojho života. Preto máme v Biblii príklady o ženách ako je Sára – Abraháмова žena, Jochebed – Mojžišova matka, Anna – Samuelova matka, ktoré porozumeli, prečo žijú a aké je ich poslanie. Vyprosovali Božiu priazeň a milosť pre život svojho dieťaťa ešte vtedy, keď ho nosili vo svojom lone pod srdcom. Už vtedy, keď ho dojčili, vnikala do detskej duše s každou kvapôčkou mlieka Božia bázeň. Ony nepremárnili svoj čas!

Mojžiš nevyrastal v Božej prítomnosti a predsa vedel, že je Izraelita a jeho ozajstnými rodičmi nebola faraonova rodina. Kto mu to hovoril? Ako vedel rozpoznať, že hodnoty, ktoré dostával výchovou a školou po celých štyridsať rokov nie sú tým, čo rezonovalo v jeho duši? Prečo tak veľmi túžil pomôcť otrokom svojej kráľovskej rodiny? Vedť mal nadmieru všetkého, čo potreboval pre svoj život, kým jeho pokrvní bratia poznali len bič, biedu a smrť.

Podobne to skúsil malý Samuel, ktorý žil priamo v Božom dome. Mal najväčšie predpoklady pre svätý život, slúžil kňazovi a Bohu. A predsa priamo v Božom dome bol obklopený najohavnejším životom. Napokon musel nad Éliho domom sám Boh vyriechnúť súd. Ale napriek všetkým okolnostiam vyrástol zo Samuela vzácne čistý, charakterný mládenček, ktorého si svätý Boh vyvolil za svojho služobníka a proroka.

Prečo mali Mojžiš a Samuel charakter? Myslím si, že ich matky pochopili, že dieťaťko, ktoré im Boh daroval, je pre ich život vzácnym darom. Iste pri ich dojení nemysleli na všelijaké prázdne a márne veci. Pri všetkých prácach okolo dieťaťa sa tešili a nevzdychali, koľko s ním majú práce. Myslím, že ich srdce pretekalo láskou a vdáčnosťou. Dostali

dedičstvo a na svoj poklad dávali dobrý pozor. Preto hovorí Žalm 127, že synovia a dcéry sú dedičstvo od Hospodina. Či neboli Mojžiš a Samuel aj pre Jochebed' a Annu Božím darom?

Moji drahí, aj vy ste darom od Boha! Či sme telesná alebo duchovná rodina, nezabúdajme, že nie sme tu sami pre seba. Dávajme pozor, aby sme nestratili Boha zo svojho každodenného života. **Nech je naším dedičstvom láska a úcta a nech nie sme falošní!**

---

13. kapitola

POKLAD

„Ale si zhromažďujte poklady v nebi, kde ani mol, ani hrdza nekazí a kde sa zlodeji neprekopávajú ani nekradnú, lebo kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“ (Mt 6,20-21)

Každý malý chlapec túži nájsť poklad. Deti sa rady hrajú na dobrodružné výpravy. Na táboroch ani na školských výletoch nechýbajú hry na hľadanie skrytého pokladu. A detská fantázia dokáže priviesť deti k neuveriteľným činom! V knihovničke máme knihu „*Pestrá príroda*“. Náš vnúčik Tobinko ju samozrejme objavil a odvtedy v nej rád listuje. Keď prišiel na koniec, kde sú zobrazené rôzne kamene a nerasty, dokázal rozoznať, ktoré z nich sú vzácne, hoci mal len päť rokov. Jeho očka zažiarili a so vzrušením povedal: „*Mám poklad! Našiel som poklad!*“

Túžba po hľadaní pokladov je v každom človeku. Je to proste v nás. Dôvod, prečo Pán Ježiš vyučoval ľudí bol ten, že chcel, aby sme si vedeli zhromaždiť to správne bohatstvo. Každý človek potrebuje poznať hodnoty života. Tým hodnotám, pre ktoré sa rozhodneme, podriaďujeme svoju silu, svoju energiu. Keď chceme mať dom, zamestnanie či rodinu, musíme pre to tvrdo pracovať.

Pamätám na svojich rodičov, ako stavali dom. Ja som mala ísť do prvej triedy do školy. Rodičia chceli, aby som mohla chodiť do školy už z nového domu. Bývali sme u ockovej sestry, bolo nám tesno a na jeseň sa nám mal narodiť nový braček. Moji rodičia sa veľmi usilovali, aby to všetko stihli, kým sa bábätko narodí. Je správne, keď chce muž zabezpečiť svoju rodinu. Veď pre rodinu je veľmi dôležité, kde býva a či má zabezpečené svoje každodenné potreby. Bolo by ideálne, keby mal muž také zamestnanie, aby sa žena mohla venovať len výchove detí a chodu domácnosti. Väčšinou to tak však nie je. Mnohé rodiny žijú úplne dole, na dne. Životný štandard iných rodín je zas príliš vysoký. Preto musíme byť schopní sami pre svoju rodinu určiť hodnoty a cieľ. Aby bolo naše rozhodovanie

Ľahšie, Pán Ježiš nám dáva radu. Bohatstvo nie je samo o sebe hriech. Keď s našim vlastníctvom správne nakladáme, prináša v každodennom živote úľavu. Náš život je lepšie zabezpečený, môžeme viac spoznávať, cestovať, študovať na lepších školách a užívať si veľa dobrých vecí.

Asi dva a pol roka po našej svadbe sme dostali dvojizbový byt. Dvtedy sme bývali u mojich rodičov. Ich domček bol tiež len dvojizbový a bývali sme v ňom dve početné rodiny. Na byt sme sa veľmi tešili, lebo sme čakali tretie dieťaťko. Krátko nato, ako sme si ho zariadili, prišiel nás navštíviť Jožkov priateľ Feri s manželkou. Pre hostí sme pripravili pohostenie, bolo nám spolu dobre a veľa sme spolu spievali. Boli sme s Jožkom Pánovi veľmi vďační, že už máme svoju vlastnú domácnosť a o svoju radosť sme chceli sa podeliť s našimi priateľmi. Mali sme byt, Trabanta a naše deti, ktoré sme prijali z Božej ruky. Jeho starostlivosť o nás bola úžasná! Feri nám rozprával o Božej добрote, starostlivosti a o dedičstve z neba – našich krásnych, zdravých deťoch. Nás sa to veľmi dotýkalo, lebo oni deti mať nemohli, hoci po nich veľmi túžili. Len vtedy vieme niečo naozaj oceniť, keď to buď nemáme, alebo to stratíme! V ich domove chýbal detský plač a chýbala aj radosť. Takže keď chcela veľká únava pohltnúť moju radosť z detí, často som si to pripomínala. Samozrejme, kde sú malé deti, je tam aj veľká fyzická námaha a rodičia padnú do postele často celkom vysilení, najmä vtedy, keď je dieťaťko choré, treba prebdieť pri postieľke celú noc a tíšiť detskú bolesť a plač.

Deti sú naše poklady, naša radosť v ťažkom živote. **Niet nad detskú nevinnosť, nad krásny pohľad detských očí, sladké objatie a detské pusinky.** Nedávno u nás spala dve noci naša vnučka Rebeka. Prvý deň bola veľmi šťastná, že je pri nás, venovala som jej celú pozornosť. Kreslili sme, lepili sme spolu obrázky, čítali príbehy. Aj prvá noc prešla dobre. Ale na druhý deň jej začali chýbať rodičia a v noci cítila, že jej chýbajú ich pusinky. Aj Tobinko, Adamko, Ruben či Sofinka, naši ostatní vnúčikovia, sú šťastné deti, ktoré žijú denno-denne obklopení rodičovskou láskou a starostlivosťou. Naozaj sa oplatí žiť, zapierať samého seba, budovať a zhromažďovať takéto poklady!

V Mt 6,21 Pán Ježiš hovorí, že „*kde je váš poklad, tam je i vaše srd-*

ce. „Aká veľká je to pravda! Poklady, ktoré vo svojom srdci vlastním, sú mojim hnacím motorom. Aké hodnoty vyznávam? Aký je môj životný štýl? Aké poklady zbieram? Pavol apoštol v 1Kor 3,10 hovorí, že každý život musí mať základ. Náš dom, náš život potrebuje stáť na správnom základe, na Pánovi Ježišovi. *„Podľa milosti Božej, ktorá mi je daná, ako múdry staviteľ položil som základ..., ktorým je Ježiš Kristus. A keď niekto stavia na ten základ zlato, striebro, drahé kamene, drevo, seno, slamu – jedného každého dielo vyjde najavo, pretože to ten deň ukáže, lebo sa zjaví v ohni. A jedného každého dielo, aké ktoré je, sám ten oheň skúsi.“* Koľkokrát bol náš poklad vystavený skúške ohňom! Koľkokrát otriaslo zemetrasenie našim domom, našou rodinou, či náš dom nepadne a nerozbije sa na trosky! Šťastný je človek, ktorý postaví svoj dom na pevnej skale. Žalmista hovorí: *„Žije Hospodín a nech je požehnaná moja skala, nech je vyvýšený Boh môjho spasenia!“* (Ž 18,47). Všetci vieme, že dom musí mať dobrý základ. Musíme kopat' do hĺbky, aby ani víchor, ani zemetrasenie, ani povodeň dom nezrútila. Pavol apoštol hovorí, že každé dielo musí byť skúšané. Keď sa zamyslím nad svojím životom, chce sa mi niekedy plakať od zármutku z toho, ako som budovala dom svojho života...

„Čo človek seje, to bude aj žať!“ (Gal 6,7) To je zákon. Život je ako bumerang. Všetko, čo robíme, sa nám vráti späť. Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva. Preto si vážme milosť, ktorú sme dostali od Boha. On ešte môže z našej stavby života urobiť niečo nové. Boh má riešenie pre naše životy. V 1Jn 1,7 a 9 je napísané, že *„krv Ježiša Krista, jeho Syna, očisťuje nás od každého hriechu. Keď vyznávame svoje hriechy, verný je a spravodlivý, aby nám odpustil hriechy a očistil nás od každej nepravosti.“* Sami seba nemôžeme oklamať! Vieme, čo sme zhromažďovali a čo prebýva v našom srdci. Neváhajme preto prísť a vyznať Bohu svoje omyly, chyby, čokoľvek, z čoho nás obviňuje naše srdce.

Apoštol Ján v Zj 21,5 hovorí: *„Ten, ktorý sedel na tróne, povedal: Hľa, činím všetko nové.“* Náš pomýlený život ešte môže dostať druhú šancu. Aj môj život dostal novú šancu. Moje srdce bolo obmyté Baránkovou krvou, moje šaty obielené, Pán Ježiš ma zmieril so svojim Otcom. Stala som

sa Božím diet'at'om! Túto istú šancu môže pre svoj život dostať každý. Všetko, čo zhorelo v našom živote bolo ako drevo, seno, slama. Naše pohlúdenia, zlé rozhodovania a zlé skutky boli zničené a odpustené. Znova sa smieme pozrieť pravde do očí! **Znova sa môžeme smiať a radovať!**
Znova môžeme spievať, nielen ústami, ale i celým srdcom!

---

14. kapitola

PREČISTENÉ ZLATO

*„Aby dokázanie sa vašej viery, o mnoho cennejšie nad zlato, ktoré hy-
nie, ale sa ohňom skúša, bolo vám nájdené na chválu, na česť a na slávu
pri zjavení Ježiša Krista.“ (1Pt 1,7)*

Ako sa bez prestania valí voda v rieke, tak ubiehajú roky, mesiace a dni. Ani to nestíhame vnímať! Každý deň prináša nové povinnosti a more nedokončenej práce. Koľkokrát zhasíname svetlo neskoro v noci! Prácu sme nedokončili a naša myseľ pracuje na plné obrátky. Prichádza bolesť, nevoľnosť a pichanie v hrudníku, ktoré nás prinúti rýchlo zaľahnúť. Sme prepracovaní a veľmi unavení!

Presne to sa stalo Jožkovi. Nechceli sme si pripustiť, že aj jemu sa mu môže niečo také prihodiť. Myslela som si, že to prejde, keď si oddýchne. Ale neprešlo, tá bolesť za zopakovala ešte niekoľkokrát. Behom jedného roka musel ísť trikrát do nemocnice. Bolesť bola vždy silnejšia a silnejšia. Posledný krát, keď sa takto cítil zle, išla som do nemocnice s ním a dlho sme čakali, lebo nebola voľná ani jedna posteľ. Predtým už prežil dve operácie. Mal coxartrózu a tak mu implantovali umelé bedrové kĺby. Aj vtedy som sa veľmi bála, ako to zvládne. Ani raz sme z jeho úst nepočuli sťažovať sa na bolesť. Pooperačné ošetrovanie a celé zotavovanie prebehlo dobre, bez komplikácií. Ale teraz, keď sme čakali na voľné lôžko, mu prišlo veľmi zle. Mal pocit, že sa stráca, obkľúčovala ho tma a prvýkrát z jeho úst vyšlo volanie o pomoc. Veľmi som sa zľakla! Modlila som sa, aby nám Pán pomohol a aby sa konečne uvoľnilo lôžko. Lekár sa nás spýtal, či už niekedy dostal elektrické šoky. Pripadalo mi to ako scéna zo zlého filmu. Ale vďaka Bohu, nebolo to potrebné! O týždeň bol Jožko doma!

Božie slovo prirovnáva život človeka k poľnej tráve. Ráno je ešte pekné zelená, ale k večeru jej kvet uvädne (Iz 40,6-8). Žalm 50,15 hovorí: *„vzývaj ma v deň súženia, vytrhnem ťa a budeš ma oslavovať.“* Týmto

svedectvom chcem oslavovať Hospodina. Počul naše volanie, vytrhol nás z biedy, nemoci a pomohol v každom čase. Rozpomínam sa na mnohé svedectvá, keď sme volali o pomoc a Pán prichádzal a dotýkal sa nás. „*Jeho ruka nie je prikrátka, aby nemohla zachrániť, ani Jeho ucho nie je prit'ážké, aby nemohlo počuť*“ (Iz 59,1).

Keď sa v srdci utíšime a dovolíme Duchu Svätému, aby k nám hovoril, On nám pripomenie mnohé Božie dobrodenia, ktoré si často ani neuvedomujeme. Božia ruka nás vytrhuje z mnohého súženia. Počula som krásnu báseň o tom, že vďaka vzdávam aj za to, čo na mňa neprišlo. Dnes, keď počujeme okolo seba samé zlé správy o nešťastiach, vojnách, nepokojoch, bolesti a súženiach, keď v správach z rôznych médií prevláda iba to zlé, môžeme byť vďační za všetko, čo nás nezastihlo.

Už som spomínala, že mám v obývačke kreslo, ktoré je pre mňa modlitebnou komôrkou, kde vyliavam svoje vďaky, chvály a prosby pred Boha. Prorok Izaiáš hovorí: „*Lebo takto hovorí Pán Hospodín, Svätý Izraelov: Keď sa obrátite a upokojíte sa, budete zachránení; v utíšení sa a v dúfaní bude vaša sila. Ale nechcete*“ (Iz 30,15). Dovolím si povedať, že keby ľudia počúvali na tieto rady Božieho Slova viac a zobrali by Jeho napomenutia vážne, vedeli by sa vnútorne utíšiť, viac si čítať Bibliu a modliť sa, nemuseli by stále svoje problémy riešiť pred rôznymi súdmi, na psychiatrii či u lekára. Náš život je svedectvom o tom, že je veľmi dôležité sa utíšiť, dovoliť Božiemu pokoji zavládnuť v našom srdci a nechať cez naše vnútro prúdiť rieky živej vody, ktoré doň prinášajú oživenie. Znova a znova si musíme pripomínať to „*Eben-ézer – Až potiaľto nám pomohol Hospodín.*“ Aký je šťastný človek, ktorý sa dokáže v zhone každodenného života utíšiť, zatvoriť dvere svojej modlitebnej komôrky a vyliat' Bohu svoje srdce ako biblická Anna, ktorá sa modlila v chráme. Jej srdce kričalo, hoci jej ústa nevyriekli slová. Ale Božie ucho plač jej srdca počulo a ona dostala, čo si žiadala!

Nebojme sa volať k Bohu! On ešte nikoho, kto pristupoval k Nemu v úprimnosti, neposlal od seba preč! Utíšme sa pred Bohom, skúmame svoje srdce, čo v ňom je. Ako sme prežili celý deň či celý týždeň? Čo prevládalo v našom živote? Dokážeme si spievať aj uprostred noci, keď od

nás odišiel spánok? Je v nás chvála a vďaka? Pán Ježiš na loďke hlboko spal. Bol unavený. Ved' všade kam išiel, Ho sprevádzali zástupy. Mnohí boli nemocní, mnohí hladní, a nielen po chlebe. Túžili počuť Božie slovo. Mnohí boli hladní telesne, potrebovali chlieb, keď celý deň trávili s Ježišom na pustom mieste, kde si chlieb nemohli kúpiť. A Pán ich nasýtil – piatimi chlebíkmi a dvoma rybičkami, ktoré Mu dal malý chlapec. Pán to od chlapca prijal a tisíce ľudí boli nasýtené! On od nás nežiada nič veľké, chce iba to málo, čo máme. Ak mu to dokážeme dať, obráti to na požehnanie pre iných. Boh si vie použiť naše slová, naše svedectvo či darovanie Biblie nato, aby boli ľudia zachránení pre večný život.

Keď teda učeníkov na mori zastihla veľká búrka, takže vlny prikrývali loď, Pán Ježiš po celodennej práci unavený tvrdo spal. Vydesení učenici na neho volali, aby ich zachránil! On vstal, prikázal vetru a moru, aby umĺkli. Víchor prestal a všetko sa utíšilo. A oni sa divili: „*Kto je tento, že ešte aj vietor a more ho poslúchajú?*“ Poznali v srdci poznávajú, že je to Boží Syn. To je presne to, čo chce Pán urobiť aj s nami – dať nám pokoj a radosť na každý deň.

---

15. kapitola

V PRAVÝ ČAS

„Spravodlivý hynie a nieto nikoho, kto by si to vzal k srdcu; a muži milosti sú braní preč zo sveta, kým nie je nikoho, kto by tomu rozumel, že pred príchodom zlého vychvátený býva spravodlivý. Dochádzajú pokoja, odpočívajú na svojich lôžkach, každý, kto chodil rovno svojou cestou.“
(Iz 57,1-2)

Bolo veľmi horúce leto. Už veľmi dlho nepršalo. Také dlhotrvajúce horúčavy sme už dlho nemali. Kto len mohol, trávil čas v tieni alebo pri vode. Bol august a blížil sa deň mojich 50. narodenín. Tinka s Danim sa k nám zo Švajčiarska chystali na dovolenku. Tinka vymyslela krásny, hoci veľmi náročný plán. Keďže býva tak ďaleko a nemá príležitosť byť s nami častejšie, chcela vidieť nielen celú našu rodinu ale aj starých rodičov. Trvala na tom, aby sme tých niekoľko dní strávili všetci spolu na cestách. Nebolo to blízko, mali sme spolu precestovať viac ako 700 kilometrov. Trocha som sa bála, ako to technicky zvládneme.

Najskôr prišiel deň mojej päťdesiatky. Do Nesvad k nám docestovali moji blízki, deti pripravili krásny stôl a s vďačnosťou v srdci sme spomínali na mnohé dobrodenia, ktoré sme prijali od Pána. Samá nezaslúžená milosť! S chválou v srdci a s vďačnosťou na perách sme pri Božom slove, s modlitbou a v pekných rozhovoroch prežili krásny víkend. Moja mamka prísť nemohla, ale mala som veľkú radosť, že tu bol môj ocko. V pondelok po oslave sme sa rozišli so slovami: „Dovidenia na ďalší víkend v Košiciach!“

Vydali sme sa na cestu. Cestovali sme štyrmi autami, s dvoma maličkými deťmi – Tobinkom a ani nie trojmesačnou Rebekou. Bol to veľmi horúci augustový týždeň, ale naši maličká zvládli cestu dobre. Prišli sme do Miškolca, kde bývala Jožkova mama a jeho brat s rodinou. Nagymama, ako sme ju volali, už mala 80 rokov. Napiekla chutné koláče, potešili sme sa spolu a pokračovali v ceste do Košíc. Tam sme sa stretli aj s mo-

jimi súrodencami z Ostravy a ich rodinami. Boli to samé milé a krásne stretnutia! Veď už nestretávame tak často, bývame na rôznych miestach ďaleko od seba. Tešili sme sa, že máme rodičov, máme domov, kde sa môžeme kedykoľvek vrátiť. Tie dni som si uchovala hlboko vo svojom srdci. **Nevedela som, ale boli to naše posledné spoločné bezstarostné dni. Vrátili sme sa späť domov do Nesvad.**

21. augusta bolo znova veľmi horúco. Ocko mal problémy so srdcom a ťažko sa mu dýchalo. Veľmi sa tešil, že sa už malo ochladit' a v noci sa naozaj aj ochladilo. Ja som sa v noci zobudila a nemohla ďalej spať. Boli asi štyri hodiny, ešte ani nespitalo. Fúkal silný vietor, ja som sa prechádzala po izbe a ďakovala Pánovi, že dal nám počas posledných dní prežiť toľko radostí a požehnaní. Ďakovala som Mu za rodičov a za súrodencov, modlila som sa za ich rodiny. Ďakovala som za naše deti a potom som si znova ľahla a pokojne zaspala.

Aj rodičia v tú noc pokojne spali. Boli po celodennej práci unavení. Ocko zaspal, pokojne, tichúčko, položený na bok. Takto ticho odišiel. Bez rozlúčky, bez bolesti, bez stonov. Nemal ešte ani 69 rokov. Keď ráno nevstával z postele, mamička ho budila. Bol ešte teplý, ale už nebol medzi nami. V Izaiášovi 57,2 je napísané: „*Dochádzajú pokoja, odpočívajú na svojich lôžkach, každý, kto chodil rovno svojou cestou.*“ Takto sa to stalo aj jemu, odpočíval na svojom lôžku. Privolaná lekárka plačúcej mamičke povedala, aby neplakala, lebo takto odchádzajú Boží miláčikovia. Ako keby citovala Izaiáša! Boh dal do jej úst slovo potešenia, ktoré sme veľmi potrebovali.

Som Bohu vďačná za mojich statočných rodičov. Keď vstúpili do manželstva, boli obidvaja veľmi chudobní, veď bolo len niekoľko rokov po vojne. A predsa boli veľmi bohatí! V srdci mali ukrytý drahocenný poklad! Pavol apoštol v 2Kor 4,7 hovorí: „*tento poklad máme v hlinených nádobách, aby zvrchovanosť moci bola Božia, nie z nás.*“ **Drahocenná viera očisťovaná ohňom v každodennom živote bola ich silou.** Božia bázeň ich chránila pred zlom a pred ľudskou zlobou, na ktorú sa pamätám už aj ja. Viera a láska im dávali silu, aby neodplácali zlé. V modlitbách sa nad ním učili víťaziť. Narodila som sa ako ich prvé dieťa

a už ako dospievajúca som si priala, aby som mala aj ja také manželstvo ako moji rodičia.

Ocko bol zo siedmich súrodencov a mamička vyrastala sama. Nikto z jej príbuzných už nežil. Keďže bola sama, vždy túžila mať viac detí. A Boh im dal sedem detí – dve dcéry a piatich synov! Fyzicky sa nemali najlepšie, museli tvrdo pracovať, aby mohli postaviť domček pre svoju rozrastajúcu sa rodinu. Celá ich generácia mala ťažký život. Ale po tvrdom začiatku sa im začalo viac dariť.

Na Pereši založili nový zbor, pretože tam žiaden nebol. Ocko nás deti učil v nedeľnej besiedke. Aj doma nás zhromažďoval k Božiemu slovu a modlitbe. Keď som mala asi desať rokov, zvolili ho za kazateľa tohto nového ale rastúceho zboru. A Pán im žehnal! Aj my deti sme boli zapojení v zborovom živote. Založili sme mandolínovú kapelu, brat Kozák nás učil hrať a tak sme každú sobotu cvičili. Pán túto službu požehnal. Počet detí a mládeže rástol a miestnosť na zhromažďovanie bola už malá. A tak sa moji rodičia sa rozhodli, že k svojmu domu pristavia ešte jednu väčšiu miestnosť, ktorá bude slúžiť ako modlitebňa, keďže v tej dobe postaviť samostatnú modlitebňu možné nebolo. A pristavovalo sa ešte dvakrát! Boh dal čas milosti a stále viac ľudí malo hlad po Bohu!

Náš dom bol vždy plný hostí. Hoci sme boli veľká rodina a náš dom mal iba dve izby, pre každého sa našlo teplé jedlo a posteľ. Ešte dlhé roky tam nachádzali svoj náhradný domov ľudia, ktorí potrebovali pomoc. Na dvore ocko postavil ešte jeden malý domček, kde mohli bývať núdzni ľudia. Ocko mal v mamičke ozajstnú pomocníčku. Veľakrát ho musela zastupovať v domácich prácach, pri výchove početnej rodiny a popritom ešte chodiť do zamestnania.

Moje detstvo aj dospievanie bolo pekné. Od ocka som sa naučila, ako riešiť problémy. Deti nezatŕažoval, nestŕažoval sa, keď boli v zbore nejaké nehody. Vídavala som ho modliť sa. V noci som sa budila na jeho plač a volanie. Od modlitebne nás delila len stena a tam ocko vylieval svoj plač a bolesť. Ani on nebol bez chýb. Často sme reptali na jeho dlhé cesty, na to, že odchádza preč, keď má voľno. Nerozumeli sme posolstvu, že Pán Ježiš dal svojim učeníkom príkaz, aby išli do celého sveta a zvestovali

Božie slovo každému stvoreniu.

Ešte jeden príbeh ho charakterizuje. Rodičia nemali nikdy veľa peňazí a museli veľa a ťažko robiť. Kúpili si kravičku a po čase aj druhú. Pamätám sa, koľko bolo okolo statku práce, najmä keď sa kosila tráva na seno. A popritom sa duchovná práca na východe Slovenska stále viac rozras-tala! Cestovaním vlakom a autobusom sa strácalo veľa času. A tak, keď prišli malé teliatka, predali sme ich a ocko za ušetrené peniaze kúpil auto. Štyri nohy teliatka sme vymenili za štyri kolesá auta, aby sme mohli zves-tovat' evanjelium po celom východe Slovenska. Tam pošli naše kravičky!

Napriek tomu, že rodine chýbali peniaze, všetkých sedem detí bolo vystrojených do života. Nedostali sme vkladné knižky, ale dostali sme od svojich statočných rodičov vzácny poklad – lásku, vieru, príkladný život a hlavne domov. Naše deti boli vždy šťastné, keď išli k babičke a dedkovi na prázdniny. Vždy sme sa tam dobre cítili a tak je tomu až dodnes! Dnes nás už v rodičovskom dome ocko nevíta. Mamička je tam sama. Ale predsa sama nie je, Boh sa o ňu stará! On sa nazýva Otcom vdov a sirôt.

Na rodičovskom dvore je postavená modlitebňa, ktorá mnoho rokov slúžila ako domov pre rastúci košický zbor. V druhom malom domčeku neskôr býval aj ockov najstarší, vyše 80-ročný brat. Vždy keď prídeme domov na Pereš, vidíme ockových súrodencov, ktorí sa verne niekoľko-krát v týždni spolu stretávajú na skupinku k modlitbám a čítaniu Božieho slova. Sú to už vdovy a vdovci, samí starí ľudia, niektorí z nich už majú veľmi slabý zrak. Radi však spolu spievajú a počúvajú Božie slovo. Je naozaj dojmavé pozorovať, ako si jeden druhého vážia! Nedávno som sa ich pýtala, prečo sa s takou láskou vinuli okolo môjho ocka, keď on bol z nich všetkých najmladší! Jednohlasne odpovedali, že to bola Páno-va láska. Videli v ňom Pánovho služobníka. **Nemal žiadnu biblickú školu, ale oni poznali, že on naozaj túžil slúžiť so všetkým, čo mal.** Práve preto ho mali radi, modlievali sa zaňho a podporovali ho. Ohotne si pomáhali navzájom s každodennými prácami a potom sa schádzali k bohoslužbám. Toto bola, je a vždy bude výzvou aj pre nás, ich deti – mi-lovat' Boha a vo všetkom jeden druhému pomáhať.

Poznám na Slovensku veľa kazateľských rodín a viem, že aj oni boli

takí. Vážili si služobníkov, ktorí pracovali na Pánovom diele. Samozrejme, žiadna rodina nie je dokonalá a aj oni majú nedostatky. Ale, kto sme my, aby sme ich súdili? Boží ľud má mnoho žalobcov, ktorí naň žalujú. Vždy to bolo tak. Jedine Božia milosť a obet' Pána Ježiša nás ospravedlňuje od našich prestúpení a hriechov. Pavol apoštol v 2Kor 5,17 hovorí: „*Ak je niekto v Kristovi, je nové stvorenie. Staré veci sa pominuli a hľa, nastali nové.*“

Asi sedem mesiacov po ockovej smrti zomrela aj Jožkova mamička. Po našej poslednej návšteve v lete ju už naše deti živú nevideli. I keď ma jej smrť zarmútila, bola som vďačná Pánovi zato, že dal Martinke do srdca túžbu, aby sme šli spoločne navštíviť starých rodičov. Každé naše dieťa má už vlastnú rodinu a spoločnú dovolenku je veľmi ťažko zladit'. Ale podarilo sa to! Nikdy nevieme, čo nás zajtra čaká, je to pred nami ukryté. Preto je dobré počúvať hlas srdca!

---

16. kapitola

ČAKAJ NA HOSPODINA

„Túžobne som očakával na Hospodín, a naklonil sa ku mne a počul moje volanie o pomoc. Vytiahol ma z hučiacej jamy, z bahnivého blata a postavil moje nohy na skalu a stavia pevne moje kroky. A dal do mojich úst novú pieseň, chválu nášmu Bohu. Mnohí tovidia a budú sa báť a nadejať sa budú na Hospodina. Blahoslavený muž, ktorý položil Hospodina za svoju nádej a neobracia sa k pyšným a k tým, ktorí chodia za lžou. Mnohé a veľké sú tvoje divy, ktoré si ty učinil, Hospodine, môj Bože, a tvoje myšlienky, vzt'ahujúce sa na nás! Nikto sa nemôže tebe prirovnať! Povedal som: Budem to oznamovať a hovoriť o tom. Ale je toho taká sila, že sa to nedá vyrozprávať.“ (Žalm 40,2)

Veľa krát sme cítili, že nás Pán posielal, aby sme niekoho navštívili. Najmä keď vnímame, že máme ísť navštíviť chorých a starých, si musíme dať pozor. Aj my sme sa to museli naučiť.

Na začiatku našej služby v Nesvadoch, ležal jeden brat už niekoľko rokov po mozgovej príhode. Navštevovali sme túto rodinu, lebo ani jeho manželka nemohla chodiť do zboru. Musela ho ošetrovať a tak sme mali skupinku u nich. Spievali sme, modlili sa a čítali si Božie slovo. Keď sa dalo, prišla aj ich suseda, ktorá rada počúvala Božie slovo. Vo svojej neskorej starobe prijala Pána Ježiša a cez ňu aj jej rodina. Dodnes verne milujú Pána a sú pre zbor pomocou.

V jeden deň, keď som urobila cesto na koláč, vymiesila som ho a čakala, kým vykysne, prišli pre nás, aby sme prišli do rodiny, kde ležal tento chorý brat. Cítil sa horšie tak sme všetko nechali a išli sme. Prišli sme k nim, modlili sme sa, spievali, tešili sa Božím slovom a on zakrátko navždy odišiel. Môj koláč nedopadol najlepšie, ale skúsenosť to bola drahocenná. Ak nás Pán niekam posielal, buďme poslušní! Táto skúsenosť nebola jediná. Keď nás Pán niekam poslal, vždy sme boli nakoniec radi, že sme poslúchli. Koľkokrát sme počuli z úst ľudí svedectvo, že sa modlili, aby

Pán niekoho poslal! Oni v tom nevideli nás, ale to, že nie sú zabudnutí pred Bohom. *Chorí ľudia trávia veľa času sami, sú nevládni a stále túžia po láske.* Potrebujú vždy nové uistenie, že Boh na nich nezabudol. Často ich nenavštevujú ani ich vlastné deti, buď sú zaneprázdnené alebo bývajú ďaleko.

S veľkou láskou spomíname na jednu rodinu v Hurbanove. Brat a sestra boli už veľmi starí. Vždy keď sme vstúpili do ich bytu, to bolo jasotu, radostného smiechu a šťastia! Veľmi silno sme vnímali Božiu prítomnosť! Táto rodina nie je ojedinelá, je ich mnoho, len ich treba objaviť! Treba ísť a niest' Pána Ježiša do príbytkov ľudí, ktorí pre svoju nemoc alebo starobu nemôžu prísť do spoločného obecnstva.

Navštevovali sme starenku v domove dôchodcov. Jej manžel slúžieval Božím slovom a rád chodieval do zboru načas. Ale ona nikdy nestihla prísť spolu s ním. **Hovorieval jej, že raz môže prísť čas, keď ona bude chcieť chodiť do zboru, ale je to už nebude dané.** Žiaľ, naozaj sa tak stalo. Keď on zomrel, ona sa dostala do domova dôchodcov. Nevládala chodiť, nohy jej prestali slúžiť. Veľa krát nám hovorievala, ako rada by išla na bohoslužby, ale už nevládze. Naozaj smutný príbeh.

---

17. kapitola

PAMÄTAJ NA STVORITEĽA

„A pamätaj na svojho Stvoriteľa vo dňoch svojej mladosti, kým neprídu dni zlého a nepriblížia sa roky, o ktorých povieš: Nemám v nich záľuby.“ (Kaz 12,1)

Tieto verše hovoria o starobe – dňoch, v ktorých nemáme záľubu, dňoch ťažkých, osamelých, dňoch bolesti, zármutku a bez našich blízkych. Milujme svojho Stvoriteľa v svojej mladosti. Venujme Pánovi svoje najlepšie sily i roky a vo svojej starobe sa nám vrátia. **Človek, ktorý miluje Boha, žije vysporiadaným životom, pracuje pre blaho iných, neukladá si vo svojom srdci zlobu, horkosť a sebaľútosť, ktoré sa v starobe prejavia omnoho výraznejšie.** Sú však aj ľudia, ktorých by ste vo svojom živote najradšej zďaleka obišli. Vládne okolo nich dusné ovzdušie. Kým však takýto človek žije, stále má nádej, že Boh obmäkčí jeho tvrdé, zranené srdce a dá mu nové srdce, mäsité a citlivé, ktoré môže byť naplnené láskou. Je v našich rukách určiť cieľ a smer nášho života. Boh dal každému človeku šancu zmeniť svoj život. Buďme pre týchto ľudí poslami lásky. Čo ak si chce Pán použiť práve teba? Čo ak je to pre toho človeka posledná šanca? Starý človek už ťažko vníma Božiu ponúknutú ruku. Preto Božie slovo hovorí: *„Pamätaj na svojho Stvoriteľa vo dňoch svojej mladosti.“*

Nedávno som s Jožkom navštívila jednu staršiu sestru, ktorá bola už viac rokov v domove dôchodcov. Len čo sme vstúpili dnu, s radosťou zvolala: *„Modlíla som sa, aby vás Pán poslal!“* Z celého srdca túžila zapievať si, modliť sa a počuť Božie slovo. Bolo nám spolu veľmi dobre! I keď mala také slabé oči, že už nevedela zo spevníka spievať, jej srdce spievalo radostne. O niekoľko dní nato zomrela. Boli sme vďační zato, že sme mohli byť pre sestru vypočutím modlitby! Opäť nadobudla istotu, že Boh ju neprestal milovať, i keď bola mnoho rokov ťažko chorá. Žiaľ, musím priznať, že sme boli aj neposlušní a niekedy sme nešli tam, kam

nás Pán posielal.

Drahí moji! Pán potrebuje, aby nielen kazatelia a pastori navštevovali chorých a starých. Verte, akokoľvek by sa snažili, oni sami to nezvládnu! Boh potrebuje nás všetkých. Ved' nielen starý človek je sám! Koľko mladých chlapcov a dievčat má problémy, s ktorými sa nevedia vysporiadať. Učme sa poslúchnuť hlas svojho srdca. Keď nás Boh niekam posielal, poslúchnime. Vždy, keď sme poslušní, nás to obohatí a v škole života sa naučíme novým veciam. Pán nás chce mať vyzbrojených do každej služby. Apoštol Pavol v Ef 2,10 píše: „*sme Jeho dielom, stvoreni v Kristu Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré Boh vopred prihotovil, aby sme v nich chodili.*“

V Pánovi Ježišovi môžeme žiť každý deň plnohodnotný život. Boh vie, že sme rôzni. Každý z nás má iné schopnosti, iné talenty. Robme to, čo nás naplňa, čo nám dáva zmysel a učme sa deliť s inými ľuďmi. Raz aj my môžeme byť chorí a raz aj my budem starí. Človek, ktorý v mladosti žije radostný život naplnený službou lásky, nesebeckej pomoci a zdieľania sa s inými, nebude ani v starobe opustený a zahundraný.

---

18. kapitola

CHARAKTERNÝ KREŠŤAN

„Milosť vám a pokoj nech sa rozmnoží pravou známosťou Boha a Ježiša, nášho Pána, ako máme všetko z jeho božskej moci darovanej k životu a k pobožnosti, pravou známosťou toho, ktorý nás povolal vlastnou slávou a hrdinskou cnosťou, čím sú nám darované preveľké a predrahé zasľúbenia, aby ste sa tým stali účastnými božskej prírody uniknúc porušeniu, ktoré je na svete v zlej žiadosti. A tak práve preto vynaložte na to všetku snahu a poskytnite vo svojej viere chrabrú cnosť a v cnosti známosť a v známosti zdržanlivosť a v zdržanlivosti trpezlivosť a v trpezlivosti pobožnosť a v pobožnosti milovanie bratstva a v milovaní bratstva lásku. Lebo keď to máte a množí sa vám to, nestavia vás to záhaľčivých ani neužitočných do známosti nášho Pána Ježiša Krista. Lebo ten, u koho niet týchto vecí, je slepý a krátkozraký, zabudol na očistenie od svojich niekdajších hriechov. Preto sa, bratia, tým väčšmi snažte robiť si pevným svoje povolanie a vyvolenie, lebo keď to budete robiť, neklesnete nikdy. Lebo tak vám bude bohato poskytnutý vchod do večného kráľovstva nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista.“ (2Pt 1,2-11)

Snažme sa už v mladosti vynaložiť všetko úsilie na to, aby sme sa naučili kresťanským cnostiam. Dnes počuť málo kázni na túto tému. Nech Duch Svätý otvára naše oči, uši a srdce, aby toto Božie slovo vyformovalo náš charakter. Rada si čítam tieto verše. Boh nám v nich daroval život a učí nás cez ne pravej pobožnosti. Nechce zbožnosť navonok – chodenie do chrámu – chce zbožnosť, ktorá sa stala našim skutočným životným štýlom. Majme pravú známosť Pána Ježiša cez Jeho Slova, poznaním Jeho zasľúbení, ktoré nás môžu ochrániť pred zlou žiadosťou.

Hriech sa vždy začína zlou žiadosťou v srdci. Potom, ak nedáme pozor, ho spáchame v skutku. Naozaj sa oplatí vynaložiť všetku snahu nato, aby bol náš kresťanský život opravdivý, aby bola naša viera cnostná a statočná, aby sme žili neustále v Božej známosti, aby sme boli zdržanliví

a trpezliví. To je pravá pobožnosť. Keď naozaj milujeme Boha, milujeme aj bratov a sestry, prejavujeme im úctu a lásku. Človek, ktorý z celého srdca miluje Boha, nemôže bratov a sestry nenávidieť.

Apoštol Peter píše, že keď to máme a množí sa nám to, nie sme leniví a neužitoční. Ďalej píše, že kto nemá tieto cnosti, čiže charakter, je slepý, krátkozraký, vidí iba seba a zabudol na očistenie od svojich dávnych hriechov. Kto však tieto cnosti má, nesúdi iných, nepovyšuje sa nad nimi, ale pokorne sa skláňa pri Pánových nohách, lebo vie, že to nebola ani jeho šikovnosť ani jeho dobrota, ktorá ho až potiaľto dovedla. Apoštol Peter nás povzbudzuje, aby sme sa usilovali urobiť svoje vyvolenie pevným, lebo vtedy nikdy neklesneme. To neznamená, že už nezhrešíme. **Znamená to, že sa nebudeme cítiť dobre, keď klesneme do hriechu, ale budeme hľadať odpustenie a čistotu svojho srdca.**

Keď som ešte chodila do školy, pýtali sa kozmonauta, či videl vo vesmíre Boha. Odpovedal, že nie. Malé dievčatko mu nato povedalo: „Iba ľudia s čistým srdcom môžu vidieť Boha!“ Takíto ľudia Ho môžu nielen vidieť, smú s Ním prežívať každý deň. Pán Ježiš vo svojej kázni na vrchu povedal zástupu: „*Blahoslavení čistí srdcom, lebo oni budú vidieť Boha.*“

---

19. kapitola

MILOVANÉ DIEŤA

„Tímotejovi, milovanému synovi. Milosť, milosrdenstvo, pokoj od Boha Otca a od Krista Ježiša, nášho Pána. Ďakujem Bohu, ktorému s čistým svedomím slúžim v šľapajach predkov, keď sa neprestajne rozpomínam na teba v modlitbách, vo dne aj v noci a pripomínajúc si tvoje slzy, túžim ťa vidieť, aby som bol naplnený radosťou, pripomínajúc si tvoju nepokryteckú vieru, ktorá prebývala najprv v tvojej starej matke Loidi a v tvojej matke Eunike, ale presvedčený som, že aj v tebe.“ (2Tím 1,2-5)

O bdivujem apoštola Pavla. I keď pravdepodobne nemal vlastnú rodinu a deti, pri pozornom čítaní jeho listov vidíme, ako hlboko rozumie a prostredníctvom Božieho Ducha vie rozoznať v človeku duchovné hodnoty a vieru. Na jednej zo svojich ciest stretol rodinu, ktorá ho zaujala. Musel s nimi zažiť niečo zvláštne. Čo to asi bolo? Nepíše o hlave tejto rodiny, ale spomína ich starú matku Loidu. Mala vzácny dar, nepokryteckú vieru a určite aj pravú lásku k Bohu, Pánovi Ježišovi a ľudom. Nevieme, aký rodinný život viedla, ani prečo apoštol Pavol nespomína jej muža. Loida mala dcéru Euniku. Nevieme, prečo si Eunika zobrala za manžela muža, ktorý nebol Židom. Prv než apoštol Pavol vzal Tímoteja so sebou na misijnú cestu, obrezal ho, aby Židia nemali proti nemu výhrady, pre ktoré by neprijali jeho službu.

Keď sa apoštol Pavol stretol s Loidou, videl u nej dar viery. Pravá viera sa nedá ukryť! Život tejto domácnosti musel byť v pohanskom prostredí viditeľný. Zvyky židovskej rodiny sa úplne líšili od zvykov pohanských rodín. Loidin život mal moc! Dar viery, ktorý dostala od Boha, bol jej vzácnou silou. Aj dcéra Eunika zatúžila po tom dare. Iste to boli radostné kresťanky!

I dnes túži každá milujúca matka odovzdať svojim deťom dedičstvo, ktoré má pre ňu hodnotu. **Opravdivá viera prežije v každom prostredí, aj v chudobe robí človeka boháčom.** Apoštol Peter píše ženám

ranej cirkvi, aby sa starali o svoje vnútro (1Pet 3,1-6). Učí, že nie šaty a úprava vlasov robia ženu nádhernou, ale jej bohabojnosť, rozumnosť a cnosť. Tieto jeho slová sú aktuálne aj dnes! Aj Pavlove listy Timotejovi obsahujú praktické rady a poučenia, ktoré si všetci veriaci majú všimnúť. Veď kresťanský život nemáme žiť len počas sviatkov a v nedeľu, ale aj v našom každodennom živote. Celou Bibliou sa preto vinú krásne príklady bohabojných ľudí, ktoré poukazujú na Božie prianie, aby rodičia viedli život v pravej Božej bázni.

Mám pred očami obraz židovskej rodiny, ktorá sa pre hlad a nedostatok vystaňovala do moábskej zeme, Elimelech, Noemi a ich dvaja synovia. Elimelech po čase zomrel a neskôr aj ich obaja synovia. Noemi zostala sama s jej dvoma nevestami, Orfou a Rút. Keď sa Noemi rozhodla, že pôjde naspäť do svojej zeme, do Betlehema v Judsku, Rút bola odhodlaná hotová opustiť všetko, čo mala – svoju rodinu aj svojich bohov – a ísť so svojou svokrou do cudzej zeme.

Čo bolo v Noeminom živote tak zvláštne, že Rút to chcela mať tiež? Myslím si, že to bola jej zbožnosť. Rút na nej videla, že i keď stratila všetko, čo milovala, v jej srdci ostalo ukryté bohatstvo. Aj ona zatúžila po takomto bohatstve! Keď ju Noemi posielala späť do domu svojich rodičov, povedala: „*Nenúť ma, aby som ťa opustila. Lebo kam ty pôjdeš, pôjdem i ja a kde ty budeš bývať, tam budem i ja, tvoj ľud bude môj ľud a tvoj Boh bude mojím Bohom.*“

Keď Noemi videla, že Rút je naozaj pevne rozhodnutá, prestala ju odhovárať. Uvedomila si, že v nej jej Boh dal dcéru, ktorá ju naozaj miluje, lebo miluje aj jej Boha. Akási nová nádej naplnila jej srdce. Začala dúfať, že Boh znova postaví na nohy jej rodinu. Pre vdovu bol život v tých časoch veľmi ťažký, najmä pre takú vdovu, ktorá nemala žiadne deti a o ktorú sa nemal kto postarať. Krok za krokom začala Božiemu zámeru s ňou a jej nevestou rozumieť. Pri čítaní jej príbehu vidíme, že Noemi je pozorná a vnímavá a vyučuje svoju nevestu, čo má robiť. Rút sa svojej svokre vdľačne podriaďuje, lebo vie, že ju má rada. Boh slávne vyriešil aj ich materiálnu situáciu a záležitosti s dedičstvom. Všetci, ktorí život týchto dvoch žien sledovali, poznali, že Hospodin ich požehnal.

Ženy, ktoré potešovali Noemi, dokonca tvrdili, že jej nevesta je lepšia ako sedem synov! Napokon Rút porodila syna, ktorého pomenovali Obéd a ktorý sa stal sa starým otcom kráľa Dávida. Znova vidíme starú mamu, ktorá v rodine spĺňa úlohu nositeľky viery a lásky! Viera je ďalekosiahlym požehnaním!

Tieto hodnoty sa nedajú zdediť ako zlato a dom. Môže ich získať iba človek, ktorý takomto dedičstve túži. Apoštol Pavol ho videl v Loidinom živote. Timotej mal mamu a starú mamu, ktoré mu od útleho detstva do srdca nevštepovali len bájky a povesti. Iste, dá sa nájsť múdrosť a poučenie aj v niektorých povestiach a bajkách, ale ozajstný život pramení z poznania Biblie. A potom, keď sa poznanie premení na každodenný život, zmení to nielen nás, ale aj ľudí okolo nás!

Milí starí rodičia a rodičia! Rozumieme tomu, akú veľkú zodpovednosť nám dal Boh? Z Noeminho vnuka ako i Loidinho vnuka vyrástli muži, ktorí priniesli požehnanie celému národu. Ich bohobojný život nechal ľudí okolo nich ľahostajnými. Ich životy sa stali výzvou pre ich okolie. Prezentovali Boha ľuďom, ktorí Ho ešte nepoznali. Chceme sa i my stať súčasťou Božieho plánu, ktorý prinesie ľuďom žijúcim vo tme a hriechu večný život, radosť, nádej a svetlo?

Keď slúžil v Kornéliovom dome, apoštol Peter s úžasom prehlásil: „*V pravde poznávam, že Boh nehľadí na osobu, ale že v každom národe ten, kto sa ho bojí a činí spravodlivosť, je príjemný Jemu*“ (Skutky 10,34-35). To všetko dokážeme len vtedy, ak je Pán Ježiš skutočne naším Bohom a Pánom a ak z úprimného a čistého srdca túžime slúžiť Bohu a ľuďom okolo seba. Žíme život viery pred svojimi deťmi! Ony rýchlo rozoznajú, či je naše náboženstvo pravé. I ja s Jožkom sme veľmi túžili po tom, aby v nás naše deti od svojho detstva mohli spoznať Boží život. Postavme sa preto veľmi zodpovedne a pokorne na stráž za svoju domácnosť.

V čase Nehemiáša bol Jeruzalem spustošený a jeho múry zvalené. Nehemiáš plakal pred Hospodinom a smútil nad izraelským ľudom. Vyznával pred Bohom svoj hriech a hriech svojho národa. Robiť pokánie za svoje hriechy je jednou z najdôležitejších vecí v našom duchovnom živote. V celej Biblii čítame, ako Boh vyzýva svoj ľud, aby sa celým srdcom

navrátil späť k Nemu, aby im mohol odpustiť a uzdraviť celú ich zem. Nehemiášova modlitba a túžba sa splnila, Boh počul jeho volanie a kráľ Artaxerxes mu dovolil, aby išiel do Jeruzalema a opravil zborené múry.

Nepriateľom Jeruzalema sa to nepáčilo a chceli zničiť Nehemiášov zámer, ale on vyhl'adal popredných Židov v meste a povedal im: „*Pod'me, vystavme múry, ktoré sú spustošené a nebud'me potupou!*“ Keď správcovia Jeruzalema počuli, ako Boh pomohol Nehemiášovi a ako naklonil kráľovo srdce, aby mu pomohol, povedali: „*Vstaňme a vystavíme! A posilnili svoje ruky na dobré...*“ (Neh 2,17-18). Každý, kto staval zborené múry, mal v jednej ruke murárske nástroje a v druhej pripravenú zbraň.

Pre nás je to veľmi praktický príklad, ako máme stáť na stráži za svoj dom a ako máme zároveň konať svoje každodenné povinnosti.

Tou zbraňou má byť pre nás modlitba a Božie slovo, Biblia. Musíme sa starať o svoju rodinu a chodiť do práce, ale našou druhou zodpovednosťou je nezabúdať, že človek nie je živý len chlebom ale aj Božím slovom. Tak to povedal Pán Ježiš. Koľko rodičov stroskotalo na tom, že chceli pre svoje deti „to najlepšie“ a pritom zanedbali to najdôležitejšie! Chceli im zabezpečiť lepší život, než mali oni, chceli im dať lepšie školy, šaty, hračky či domov. Ale keď vyrástli, nemalo to pre ne cenu. Deti potrebujú hlavne náš čas, našu lásku a nehu. Potrebujú nás, kým sú maličké, kým túžia, aby sme im čítali, rozprávali či spievali. Diet'a, ktoré v útľom detstve dostalo dostatok lásky a nehy, bude vďačné aj za maslový chlebič. Nechýba mu šunka, kola ani torta. Keď raz vyrastie, bude schopné oceniť, čo bolo lepšie – či láska a prítomnosť rodiča, alebo dobrôtky a vychovávateľka.

Nepochopte ma zle, prosím! Nie som proti všetkým tým dobrým veciam len zdôrazňujem, že si musíme uvedomiť, že detský vek diet'at'a je čas, keď vás rodina najviac potrebuje. Keď deti vyrastú a budú už šikovnejšie, ony samy vám pomôžu a samy si s mnohým poradia. Ale teraz buďte s nimi vy! Hovorte im, čo je vám vzácné a čo sú vaše hodnoty. Učte svoje diet'a, ako sa k vám má správať. Vštepujte dobro do jeho malého srdiečka. Nech vie, že to, čo povie mamka a ocko, je pravda. Je to tak smutné, keď malé deti vychováva ulica! Kto ich naučí žiť, vážiť si

veci, vážiť si ľuď a milovať Boha?

Len to môžeš dať iným, čo si už sám prijal. Božie slovo hovorí, že ak sa nám nedostáva múdrosť, máme si ju prosiť od Boha. Rozprávajte svojim deťom o vypočutých modlitbách, nech sa od detstva podieľajú na vašej viere. Už malé dieťa vie rozoznať, čo je pravda a čo len predstierať. **Každá vypočutá modlitba je svedectvom a našou silou.**

Áká som len bola šťastná, keď deti bývali doma! Mala som okolo domácnosti mnoho práce, ale boli sme spolu a boli sme radostní. Po odchode detí prežívajú rodičia často veľkú prázdnotu. Žiaľ, mnohé labilné manželstvá aj strokotajú, stratili už zmysel života. Deti, pre ktoré žili, sú preč. Manželia sa často vzájomne zanedbávajú. Nepestujú vzťah, nemajú spoločnú tému. Aj tu nás povzbudzuje Božie slovo: ak sa ti nedostáva múdrosť, pros! Tak mnohí okolo nás to potrebujú počuť!

Moji rodičia mali na stene v kuchyni obrázok, na ktorom bolo namaľované jazero a čln. V člne sedel muž, ktorý mal v ruke iba jedno veslo. Vesloval ním a čudoval sa, že sa točí stále iba dookola, okolo seba. Nápis vysvetľoval: „*Modli sa a pracuj!*“ Modli sa, buduj svoju vieru, ale to, čo veriš, aj rob! Služ Bohu a ľuďom! A znova ti bude svietiť slniečko a do duše sa ti navráti radosť.

Mám jednu priateľku, vdovu, ktorá má veľa práce okolo domu. Je tichá, veľa toho na verejnosti nenahovorí. Má však vzácny talent. Pán jej dal do srdca túžbu, aby vyhľadávala opustených a nevládných ľuď a slúžila im. Srdce jej hovorí, čo má robiť a kedy má urobiť niekomu radosť. Napečie koláčiky, pomôže im v domácnosti, poteší ich a zdieľa sa so svedectvom o Pánu Ježišovi a Jeho láske k nám. Nest'ážuje sa, že je sama. Takí ľudia sú pre mňa príkladom. Obdivujem ich lásku a odvahu slúžiť. Pán Ježiš hovorí: „*Učte sa odo mňa!*“ Zo skúsenosti poznám, že ak žijeme každý deň podľa Božej vôle, nájdeme aj v únave odpočinok a radosť. Ak milujeme Pána, dá nám najst' zmysel života a už sa nebudeme cítiť bezcenní.

---

20. kapitola

KVET LÁSKY

„*Aká si krásna...*“ (Pieseň Šalamúnova)

Vždy som veľmi rada čítala. Keď som mala len chvíľočku času, už som bola s knihou ukrytá, kde ma nikto nevyrušoval. Keď som mala asi dvanásť rokov, prišla k nám bývať jedna staršia, ešte zdravá žena. Jej deti ju vyhnali, lebo sa modlila a čítala Bibliu. Jedného dňa ma našla posteli čítať a zakričala na mňa, až ma vystrašila: „*Vstaň, musíš robiť! Nie si dcéra boháča, ale robotníka.*“ Neviem, prečo tá spomienka zostala vo mne dodnes, ale ani ona mi lásku ku knihe nevzala. Keď som vyrastala, nebola ešte televízia. Naša fantázia sa rozvíjala cez knihy a počúvanie. Aj preto sme mali radi starú mamu, lebo nám často rozprávala o svojom živote v mladosti.

Už ako dievča som si obľúbila spisovateľku Kristínu Royovú. Jej knihy mi dali veľmi veľa. Obdivovala som jej rozprávačský talent a jej múdrosť. Najviac ma zaujal jej postoj viery! Dokázala nádherne zobrazit' život človeka, ktorý mal Božiu bázeň, podľa ktorej žil a tiež opísať človeka, ktorý Boha zo svojho života vylúčil. Obdivovala som, ako vykreslila vzťahy medzi ľuďmi. Neraz som zatúžila byť uprostred deja, ktorý som čítala! Keď naše deti začali dospievať, veľmi som túžila, aby aj ony prežili takú krásnu, čistú a nepoškvrnenú mladosť, plnú lásky, romantiky a čistej radosť. Kristína Royová bola pre mňa veľkou inšpiráciou! Hoci sme sa už dávno rozhodli, že našou najdôležitejšou úlohou bude výchova detí, ich privádzanie k Bohu a vyučovanie o kráse a hodnotách života, až teraz mi došlo, že nastal čas učiť ich o vzťahu medzi chlapcom a dievčaťom, čas ukázať im, ako môžu spoznať pravú lásku a nestratiť pritom hlavu.

Biblia píše veľa o láske, píše veľa o partnerských vzťahoch – krásnych, čistých aj zlých. Túžili sme uchrániť svoje deti od zlého a vidieť ich šťastnými so svojimi partnermi. Veľa som o tom čítala a mnoho o tom rozmýšľala. Ako začať? Kedy je správny čas? Boh hovoril Mojžišovi, aby

rodičia rozprávali deťom v každom čase. Vždy je ten príhodný čas. Vždy treba stáť a strážiť, aby v múre okolo rodiny nenastali trhliny, kadiaľ by mal nepriateľ právo vniknúť do našich životov. Sú veci, o ktorých sa rodičia s deťmi hanbia porozprávať. Aj tu platí rada z Biblie: ak nemáš múdrosť, pros o ňu.

Myslím, že dospievanie je pre každého veľmi náročným obdobím. Pamätám si na moment, keď som si uvedomila, že moje deti už nie sú malé detičky ale mladí ľudia! Mnoho času sme trávili v dôverných rozhovoroch. Boli to už celkom iné rozhovory ako bývali predtým a nebolo to vždy ľahké. **Rodič musí vyjsť deťom v ústrety a prvý začať hovoriť i o chúlостivých témach.** Veď kto iný to má jeho dieťaťu povedať? Kamaráti, filmy? Biblia o tých veciach píše otvorene, aj o odlišnostiach medzi mužom a ženou, dvoma fyzicky aj citovo úplne rozdielnymi bytosťami. Práve rodič má byť tým, kto pripraví mladého človeka do života, povie mu pravdu a nenechá ho prejsť ťažkým obdobím samého v čase, keď už nie je dieťa a ešte nie je dospelý. Mladý človek často nevie rozoznať zlé rozhodnutie a jeho následky, ktoré by mohol znášať po celý život. S citmi sa nesmieme zahrávať! Ak nedovolíme Pánovi Ježišovi, aby utišil naše emocionálne búrky, môžeme utržiť rany na celý život. Koľko bezbranných mladých ľudí býva vťahnutých do pasci rôznych chlipníkov a nezodpovedných ľudí! Žiaľ, mnohé dievčatá, ktoré nie sú pripravené vstúpiť do reálneho sveta, plného násillia a voľného sexu, podľahnú. Aj chlapi, ktorí síce radi vystupujú ako hrdinovia a dobyvatelia, sú vnútri často len zraniteľné deti, ktoré desí život okolo nich.

Dcéra jedného zbožného otca odišla z domu do školy v meste, lebo veľmi túžila študovať operný spev. Keď ju otec odprevádzal, povedal jej: „*Chod, dcéra moja, ale vedz, že moje modlitby budú okolo teba ako ohnivý múr. Budú ťa strážiť pred hriechom, aby si nezahynula na veky.*“ Dcéra odišla, vyštudovala a bola v divadle úspešná. Mnoho ľudí ju obdivovalo a skláňali sa pred ňou. Ale prišiel čas, keď sa na tele i na duši začala cítiť veľmi slabá. Niet divu, veď deň si zamenila za noc! Večerné vystupovania z nej vysali životnú silu. A vtedy sa rozpamätala na otcove slová, že nebude môcť hrešiť ako ľudia okolo nej, lebo otcove modlitby

budú okolo nej ako ohnivý múr! Celá zlomená sa navrátila do rodičovského domu, kde ju láska rodičov, ich odpustenie a zmierenie doviedlo k nohám dobrého Pastiera, Pána Ježiša. Talent, ktorý dostala od Boha, sa nestratil. Priniesla ho Pánovi Ježišovi a mnohí ľudia boli povzbudiví jej spevom. Teraz však túžila oslavovať jedine Toho, ktorý jej daroval uzdravenie a pokoj duše.

Pre nás rodičov je veľkou výzvou a vážnou povinnosťou strážiť na modlitbách životy našich detí. Boh nás vyzýva cez proroka Ezechiela 3,17: „Synu človeka, dal som t'a za strážcu domu Izraelovmu, aby si počul slovo odo mňa a napomenul ich odo mňa.“ **Viem, že mnohých rodičov najviac oberá o radosť a najviac bolí to, keď vidia svoje deti, ako sa vydávajú na vlastnú cestu bez rodičovského požehnanie a sú vo vzbure proti Bohu.** V Ezechielovi 22,30 Boh smutne hovorí: „Keď som hľadal aspoň jedného muža spomedzi nich, schopného vystaviť múr a postaviť sa do trhlíny pred moju tvár za krajinu, aby nebola zničená, našiel som ho.“ V dieťati sme dostali od Boha vzácny dar! Uvedomme si, že je nám dané len na krátky čas. Tie roky tak rýchlo uplynú! Rozpamätajme sa na všetko dobré, čo sme dostali my od svojich rodičov a to najlepšie dajme aj my našim deťom. Na druhej strane vyvarujme sa toho, čo bolo pre nás zlé. Buďme múdri správcovia Božích darov!

Veľmi rada by som mala doma ešte nejaké dieťa. Ale prišiel čas, keď sú z mojich detí už otcovia a matky. A predsa nie sme doma sami! Naše deti a vnúčatka sú naším potešením. Sú moje lásky! Oni vedia, že ich milujeme a modlíme sa za nich. A aj oni sa modlia za nás. Vždy, keď sa objavil nejaký problém alebo nemoc, mohli sme poprosiť deti, aby sa za nás modlili a pomohli nám. Oni zas vedia, že aj o polnoci sme hotoví vstať a pomôcť im.

Vybudovať si takýto vzťah nás čosi stálo. Od narodenia až po oltár, keď odišli so svojimi manželmi a manželkami z nášho domu, sme neustále spolu komunikovali, aj keď to nebolo vždy podľa ich predstáv. Ani nám sa niekedy nepáčili ich cesty a ich jednanie. Ale Boh nás vyzval: „Synu človeka, postavil som t'a za strážcu, aby si sa postavil do medzery.“ Trhlina sa ľahko zväčšuje, ale s Božou milosťou sa dajú opraviť aj tie

najväčšie trhliny a spálené mestá. Robme aj my to, čo robil Nehemiáš! V jednej ruke mal pracovné náradie a v druhej Boží meč. V našom živote je to modlitba a príkladný život podľa Božieho slova. Budeme svedkami toho, že aj márnوترatný syn či dcéra sa navráti k Pánovi Ježišovi, ktorý odpustí ich nepravosti a Jeho svätá krv obmyje ich srdce. Pán hovorí: „*Staré pomínulo, hľa všetko je nové!*“

Aké je to úžasné, keď mladí manželia dostanú nádherný dar, bábätko! S akou láskou obdivujú pred sebou ten maličký „uzlíček“! Hladkajú malinké prstíky, ktoré tuho zovierajú ich prst. Každý deň na ňom objavia niečo nové a nádherné. Ako ich vystraší obyčajné kýchnutie či bolenie bruška! Ako sa s ním trápia, keď mu idú zúbky! Sú hotoví ho trpezlivo nosiť na rukách hoci aj celú noc. Z manželov sa stali rodiča! Menia sa ich plány a staré hodnoty dostávajú v živote iné miesto. Teraz je tu milované dieťaťko, ich čas a láska patrí jemu. Ale pozor, moji milí! Nezapúdajte na Darcu, od ktorého ste tento dar dostali! A nezabúdajte jeden na druhého.

Pre mnohé ženy sa dieťa stane prioritou číslo jeden a potom už na Boha a na manžela nezostáva čas. Preukazujte si vzájomnú, vyváženú lásku, aby ste boli obaja šťastní. Aký kurz vaša loďka na mori života na začiatku naberie, tak pôjdete ďalej. Nedovoľte, aby prílišná únava a starosť zastrela váš pohľad a ochudobnila váš citový život. Rýchlo sa môže stať, že vašu cestu zatieni mrak. Pán Ježiš hovorí: „*Podťte ku mne všetci, ktorí ste unavení a obťažení a ja vám dám odpočinutie.*“

Priznám sa, aj v našej výchove bolo veľa chýb a zlyhaní. Ale práve to nás nútilo viac hľadať Božiu tvár. Nebolo ľahké vychovávať tri malé deti. Často som bola veľmi unavená. Pán mi vtedy dal do srdca aj modlitebné bremeno za mládež a vyzval ma, aby som sa postavila do medzery za ich životy pred Bohom. Veľmi som vďačná Bohu za veľké požehnanie, ktoré som mohla prežívať! Dá sa Bohu slúžiť, i keď sú deti maličké. Ak máme v srdci túžbu žiť užitočným a plným životom, Pán nás požehná.

Keď sa rozpomínam na tie časy, vidím Božiu ochranu nad našou domácnosťou. Na modlitbách pri zápasoch za iných som nachádzala úžasnú silu. Ak je náš duch a naša duša nasýtená Božou prítomnosťou, celé telo prežíva obnovu. Nebudeme bezmocní a zotročení len samou prácou

a únavou! Skúste to moji drahí! Uvidíte, že slniečko znova zasvieti vo vašom živote. Nebudete vidieť len prácu, či to, že ste sami na to všetko ťažké, čo príde. Nebudeš sama, keď je manžel v práci alebo na cestách! Každú slabosť, hnev alebo čokoľvek, čo ťa trápi, zlož pod kríž Pána Ježiša a nevylievaj to na hlavu partnera alebo detí.

Z malého dieťaťa je zanedlho školák a zo školáka zakrátko dospievajúci mladý muž alebo žena. Je to nádherné, keď všetky tieto životné zmeny môžete prežívať a niest' spolu. Veď tak ako sa mení mladý človek, meníme sa aj my, rodičia. Nenechajte sa zaskočiť, keď príde čas a vaše „dieťa“ vám zrazu dovedie predstaviť svoju lásku. Meňte sa spolu, dôverujte si, i keď nie vždy súhlasíte s názormi toho druhého.

Mladí ľudia, prosím, dôverujte svojim rodičom! Je to pre nich úžasná odmena za vašu výchovu, starostlivosť, strádanie a mnohé odriekania kvôli vám, len aby vás mohli čo najlepšie pripraviť pre život. Viete, aké to bolo úžasné, keď sme zistili, že Mirko sa zaľúbil do dievčaťa, ktoré sme si vážili aj my? Alebo keď prišla Martinka z nočnej smeny v nemocnici a namiesto spania počúvala magnetofónovú pásku od mládenca, ktorého ľúbila? Podobne to bolo aj s Judkou. Prišla z misijnej cesty a oznámila nám, že je zaľúbená! Najmladší syn Jojo sa nám tiež zdôveril, že sa zamiloval a pýtal sa, čo si o tom myslíme. Skoro mi oči vyskočili z jamôk, keď to povedal! Môj najmladší syn sa zaľúbil? Veru, bolo to tak.

Do zabehnutého rodinného života začali prenikať veľké zmeny. Našou najväčšou túžbou vždy bolo, aby vzťahy lásky našich detí boli čisté, posvätené a aby na každé stretnutie pozvali aj Pána Ježiša. V Piesni Šalamúnovej 2,7 sa píše: „*Prísahou vás zaväzujem, dcéry Jeruzalema, aby ste nebudili mojej lásky, dokiaľ by sama nechcela.*“ Pre mladých ľudí je veľmi dôležité, aby nebudili lásku príliš skoro. Viem, že pripravenosť na manželstvo nie je vždy závislá od veku. Je to však úplne iný život. Už nie som sám či sama, musím byť ochotný či ochotná sa podeliť aj o posledný kúsok chleba!

Čas dvorenia je krásny! I keď žijeme v oblakoch, nezabudnime chodiť nohami po zemi a pripravovať sa na nový život. Čistý vzťah medzi zaľúbenými hrá v manželstve veľkú rolu. **To, keď si dievča prinesie**

do manželstva svoje panenstvo a čistotu, je pre mladého manžela veľké bohatstvo. Svojim deťom som hovorievala, že je to veno pre ich partnera. V takom manželstve sa môže vzťah úcty prehlbovať. Čistota partnerov je odmenou za zdržanlivosť, ktorú mali pred svadbou.

Povzbudzovala som deti, aby pozorovali páry okolo seba. Čisté, nepoškrvnené vzťahy majú v manželstve inú iskrú. Takíto partneri si nezjedli ovocie lásky skôr, než mu prišiel čas. V čistom manželstve sú plody lásky sladké a lahodné. Naopak, ak poodtrháme ovocie lásky skôr než dozrie, je také trpké v našich ústach, že ho chceme rýchlo vypluť. Mladí manželka zrazu padnú z oblaku ich lásky a pád je tvrdý. Ak ešte k tomu vstúpia do manželstva pod tlakom nechceného tehotenstva, môžu ľahko stratiť sebaúctu aj úctu k partnerovi.

Šalamún píše vo svojej piesni (2,15), aby pochytili malé líšky, ktoré sú síce rozkošné, ale robia veľkú škodu, lebo kazia vinicu, ktorá je v kvete. Modlite sa, moji mladí bratia a sestry, aby ste neprekročili prah vášho domu lásky, kým nepríde tomu čas. Mám veľmi rada jarný čas, keď vypučia v záhradkách prvé kvety. Rozkvitnuté stromy sú nádherné! Keď som sa ráno zobudila, išla som pod kvitnúce stromy a radovala sa z krásy, ktorú do nich vložil Stvoriteľ. Aj vy ste takými kvetmi v záhrade svojich rodičov! Ste ich láskou a krásou. Nedovoľte, aby prišiel nejaký vandal, odtrhol krásne lupienky vašich kvetov a pošliapal ich svojimi nohami. Ste určení na čestné miesto, kam vás položí ruka lásky, a nie pod nohy ničiteľa.

Všetci mladí ľudia, v ktorých prebýva ten najkrásnejší Syn ľudstva, Pán Ježiš, sú krásni. Vonkajšia krása nie je taká dôležitá, i keď je veľmi príjemná a milá. Mladý človek s krásnou dušou a čistým charakterom je v očiach partnera ten najkrajší. Taká duša je vzácna aj pre nás všetkých! **Želám vám, aby ste mohli byť na takýchto rukách lásky prenesení do svojho domu.** Želám vám, aby ste do Božieho domu mohli vojsť k oltáru šťastní, blažení a aby ste mohli od Boha očakávať nádherné požehnanie a pečatenie svojej lásky!

Nebojte sa zdôveriť svojim rodičom o svojej láske. Pomôžu vám s láskou a vaša dôvera bude bohato odmenená ich starostlivosťou. Veď svad-

ba je veľká udalosť pre celé príbuzenstvo! Nech sa raduje a veselí každý okolo vás. Buďte i ďalej dobrými synmi a dcérami. Rodičia sa vždy veľmi tešia na vnúčatká. Pre starších ľudí sú novým prílevom lásky a nehy. Rozpomínajú sa na vás, keď ste boli ešte bábätká. Milujú svoje vnúčatká a často ich rozmaznávajú, ale hlavne sa tešia z vášho požehnania. Milujte sa navzájom a milujte starnúcich rodičov, ktorí vás s láskou očakávajú.

---

21. kapitola

AKÝ PODIEL MÁ VERIACI S NEVERIACIM?

„Net'ahajte cudzieho jarma s neveriacimi. Lebo čo má spoločného spravodlivosť s nepravosťou? Alebo aké je obecnstvo svetla s temnosťou? A aký súhlas Krista s Belialom? Alebo aký má podiel verný s neverným?“ (2Kor 6,14-15)

Každý človek, ktorý sa narodí na túto zem, je postavený pred dôležité rozhodnutia. Už aj malé dieťa sa rozhoduje. Pôjde do vystretej náruče rodiča, alebo sa otočí a vyberie sa opačným smerom? Takúto detskú tvrdohlavosť a vzdorovitosť už zakúsil iste každý z nás!

Koncom leta, keď už bola cibuľa zrelá, vyberali sme ju v našej malej záhradke zo zeme. Prijemné teplo priam lákalo človeka, aby vyšiel z domu von. Pri čistení bola pri nás aj malá Rebeka, naša vnučka. Ešte nevedela poriadne chodiť, a tak si tlačila pred sebou kočiarik s bábikou. Prišla k nám, vzala si do ručičky jednu cibuľku a odrazu sa rozbehla sama po tráve! Nebežalo sa jej ľahko, lebo tráva bola dosť vysoká. S cibuľou v ruke len utekala a utekala a šťastne sa smiala. A my všetci s ňou, veď dovtedy urobila len pár krôčikov. Bol to nádherný pohľad! Zvláštno, nezačala chodiť po rovnom chodníku alebo niekde v byte. Jej čas dozrel práve tam vo vysokej tráve!

Podobne aj v životoch každého z nás dozrievajú rozhodnutie. Keď sme postavení pred dôležité otázky, musíme sa jasne a vedome rozhodnúť, akou cestou bude smerovať náš život. Cítíme, že Boh sa v našom srdci ozýva a volá nás k sebe. Človek bol stvorený na to, aby žil život v spoločenstve s Bohom, naším Otcom. Čo robiť? Ako vyriešiť najdôležitejšiu otázku? Stojíme na rázcestí. Križovatky sú rôzne, ale pred každou z nich musíme spomaliť jazdu a zastaviť sa. Mnohí sa vyhli havárii len o chlp, pretože vbehli do križovatky a nedali prednosť idúcim vozidlám. Od narodenia až po smrť kráčame cestou života. Čo urobím v momente Božieho pozvania? Podám Mu ruku a prijmem Ho za svojho sprievodcu

a vodiča? Dovolím Mu nasadnúť do môjho auta a odovzdám Mu volant? Pozvem Ho do svojho domu?

K hosťom sa správame rôzne, podľa toho, kým sú a koho pre nás znamenajú. Niektorých pozvem do obývačky, ponúknem im papuče, pohostím ich jedlom, pripravím im posteľ a ponúknem uterák. Ale keď zaklope niekto cudzí, nepustím ho dnu vôbec. Nepoznám ho. Host', ktorý ma zastavil na križovatke, je iný. **Pán Ježiš je hosťom, ktorý sa chce nechať pozvať, a to nielen do domu ale aj do srdca.** Chce byť mojim najlepším priateľom, bratom, pomocníkom a Pánom. Je to Stvoriteľ všetkého, neba, zeme aj mňa. Čo urobím s Jeho ponukou? Pozvem Ho alebo Ho pošlem preč?

Keď niekoho do svojho domu pozvem, zaväzuje ma to, aby som sa k nemu dobre správala. Už nemám súkromie, potrebujem sa o všetko deliť. V Zj 3,20 je napísané: „*Hľa, stojím pri dverách a klopem. Keby niekto počul môj hlas a otvoril by dvere, vojdem k nemu a budem večerať s ním a on so mnou.*“ Toto rozhodnutie je pre nás prvé a najdôležitejšie. Otvorím Mu dvere alebo sa robím, že nepočujem a nie som doma?

Pán Ježiš bol hosťom v rôznych domácnostiach. V evanjeliách sa dozvedáme, že niekde bol len hosť, inde zas priateľ. Raz prišiel do domu Petra, svojho učeníka, a našiel jeho svokru ležať v horúčke. Uzdravil ju a ona hneď vstala a pripravila im pokrm! V dome Lazára už mal svoje stále miesto, vždy tam bol s radosťou vítaný. Rád tam s domácimi trávil čas a tešil sa s nimi. Dobré si u nich odpočinul. Ale bol hosťom aj v takom dome, kde na ňom hľadali len chyby a hneď naňho bežali žalovať. Akou hostiteľkou som ja? Host', ktorý mi je blízky, má prístup do chladničky, do každej izby, môže si prezerat' moju knižničku. Pán Ježiš prosí, aby si sa Mu nebál otvoriť aj svoju tajnú izbičku, kde si len ty sám. Nemaj pred Ním zamknuté žiadne dvere.

Dávid v Žalme 139 stojí pred Bohom a volá: „*Hospodine, preskúmal si ma a poznal. Ty znáš moje sadanie i moje vstávanie, rozumieš mojej myšlienke zďaleka. Pozoruješ moje chodenie i ležanie a znáš dobre všetky moje cesty. Lebo ešte ani nemám slovo na jazyku, a hľa, Hospodine, ty to vieš všetko. Obkľúčil si ma odzadu i odpredu a položil si na mňa svoju*

ruku. Je to predivná znalosť, nad môj rozum, tak vysoká, že nemôžem po ňu. Kam by som zašiel od tvojho ducha? Alebo kam by som utiekol pred tvojou tvárou?“ Potom opisuje miesta, kde by sa mohol pred Bohom skrývať a v 23. verši to vzdáva: „Preskúmaj ma, silný Bože, a poznaj moje srdce! Skús ma, poznaj moje myšlienky a vid', či je vo mne nejaká zlá cesta, a veď ma cestou večnosti.“ Dávid spoznal, že Boh nechce jeho život súdiť, ale chce mu večný život dať. A večný život začína už tu na zemi! Svedčí o ňom náš životný štýl, naše skutky. Dávid vedel, že Boh pozná jeho myšlienky. Bolo preňho veľkou úľavou, že nič nemusel nikde v hĺbke srdca tajiť. Preto mohol toľko spievať a my sme dnes obohatení jeho piesňami a modlitbami! Dávid žil s Bohom každý deň v dobrom i v zlom. Taký je život človeka, pre ktorého Pán Ježiš nie je len historická osoba ale Pán jeho života!

Druhou najdôležitejšou vecou v živote po obrátení a znovuzrodení je voľba životného partnera. Keď som vyrastala, mali sme v našom zbore veľa mládeže. Mnohí z nich už boli dospelí mladí ľudia. Dievčatá sa chceli vydávať, ale žiaľ v tej dobe bolo oveľa viac dievčat ako chlapcov, ktorí by úprimne milovali Pána Ježiša. V našom okolí neboli zbory, kde by sme sa spoznávali s inými mladými ľuďmi. Veľa dievčat sa vydalo za neveriacich chlapcov a aj viacerí chlapci si pobrali neveriace dievčatá. Viem, ako žijú teraz mnohí z nich. Ich vzájomná láska bola pekná, mali sa radi. Prišiel však čas, keď prvá láska vyprchala. Narodili sa im deti a nastali problémy. Kde pokrstiť deti? V akom duchu ich vychovávať? Pre niektorých bolo šťastím, že mali pri sebe bohabojných rodičov, ktorí im pomáhali a modlievali sa za ich manželstvá a za vnúčatá. Žiaľ, mnohé pekne začínajúce manželstvá sa obrátili na peklo. Žiarlivosť je veľmi zlým nástrojom. Vie zastrieť milujúce oči a otráviť srdce. Zdanlivo pekné spolužitie sa zmenilo na nočnú moru. Mnohé z týchto žien boli od svojich mužov aj bité. Pre rodičov to bola veľká bolesť, keď videli v živote svojich detí tieto smutné veci a veľmi ich to pokorovalo.

Prečo sa pekná láska zmenila na niečo také zlé? Veď sa mali radi, aj ich deti boli počaté v láske! Božie slovo jasne hovorí: „Čo má spoločné veriaci s neveriacim?“ Manželstvo nie je len komunikácia tela, je v ňom

dôležitá aj duchovná rovnováha. V Kazateľovi 2,12 je napísané, že povraz spletený z troch sa nepretrhne tak rýchlo. Bytosť človeka sa skladá z tela, duše a ducha. Rozum nás bude usmerňovať, aby sme v praktických veciach žili v zhode a múdro. Ale to nestačí! Keď Pána Ježiša na púšti pokúšal satan, povedal mu, že nie samým chlebom bude žiť človek, ale každým slovom, ktoré vychádza z úst Božích (Mt 4,4).

Mladí ľudia majú po svadbe veľké ciele. Chcú mať svoj byt či dom. Každé úsilie vynakladajú nato, aby si zarobili peniaze, za ktoré si môžu kúpiť to, po čom túžia. Veď nová rodinka s dieťaťom potrebuje svoje súkromie a oni samozrejme majú pravdu. Lenže po chvíli ich to už nenapĺňa. Horúca láska medzi manželmi chladne. Už po sebe tak netúžia. Prečo? Myslím si, že keby sa človek v práci aj zodral, nikdy nebude mať dosť. Jeho vnútro zostáva nenaplnené. Telo nežije v rovnováhe s duchom. Riadiť sa intelektom nestačí. Nie je to proste ono! Preto je veľmi dôležité, aby boli manželia v duchovnej oblasti jednotní.

Boh šesť dní pracoval a na siedmy deň si odpočinul. Čo je odpočinok podľa ducha? Pán Ježiš jasne povedal, že máme žiť zo Slova, ktoré vychádza z Božích úst. Človek bol stvorený pre spoločenstvo s Bohom, aby tak žil svoj každodenný život s Ním. **V praxi to znamená aj to, že máme byť ako rodinka v siedmy deň v Božom dome, máme byť v spoločenstve s Bohom a ľuďmi, ktorí sa zišli, aby Ho spolu oslavovali.** Náš duch mocnie, rastie a žije v zhode so svojím Stvoriteľom. Ťažko je tam, kde človek Boha zo svojho života vylúči, alebo Mu nedáva v srdci dôležité miesto.

Pri tomto druhom najdôležitejšom rozhodnutí života čelíme otázkam: S kým budem tráviť svoj život? Je človek, ktorého ľúbim, aj vo viere taký ako ja? Je znovuzrodený kresťan? Ako ho poznám? Prečo chcem s ním žiť? Krása pomínie, zdravie zoslabne a ľudia, ktorí nežijú v zhode so svojím svedomím, svojou vierou a svojím Bohom, si veľmi rýchlo uvedomia, že ich nemá čo spájať. Je ako by sme zapriahli do jarma dve zvieratá. Jedno zviera je silné, ale druhé nechce byť v záprahu a stále sa vzpiera. Veľmi rýchlo sa v spoločnom záprahu unavia. Kazateľ hovorí, že povraz spletený z troch sa rýchlo neroztrhne. Ak je v spoločnom živote muža a

ženy aj Pán Ježiš, dá im silu, vytrvalosť a pokoj. Nie je dôležité, aký veľký je náš dom, aké drahé je zariadenie bytu, aké máme auto a konto v banke, ale či máme radosť a pokoj vyvierajúci z hĺbky nášho vnútra. Tieto atribúty nám dávajú rovnováhu a zmysel života.

V manželstve, kde manželia nemajú rovnakú vieru a rovnaké ciele, nie je jednoduchá ani výchova detí. Doprajte vašim deťom šťastné a radosné detstvo! Práve preto si skôr, než vstúpite do manželstva, triezvo a rozumne zodpovedzte tieto otázky. Manželstvo je viac než spojenie dvoch ľudí. Už nemáme zodpovednosť len za svoj život ale aj za život partnera a detí. Bez lásky a požehnania je život veľmi ťažký. A každý po tom, aby bol milovaný a šťastný, túži. Práve preto nevstupujme do manželstva ľahkovážne!

---

22. kapitola

SIATIE

„Vtedy prinášali k Nemu deti, aby kládol ruky na ne a modlil sa. Ale učeníci im dohovárali. Ježiš však riekol: Nechajte deti a nebráňte im prichádzať ku mne, lebo takýchto je kráľovstvo nebeské.“ (Mt 19,13-14)

Veľmi ma teší, keď vidím ľudí, ktorí hľadajú Božiu tvár a túžia Mu slúžiť celým srdcom. Od mladosti som sa rada zaoberala deťmi. V našom zbore bolo veľa detí a služba pre ne nebola ešte veľmi rozvinutá. Každá pomoc bola vítaná a tak som sa aktívne zapojila aj ja. Všetci sme boli začiatočníci a neboli sme pre prácu s deťmi vyškolení. Mali sme však zapálené srdcia a túžili sme, aby už malé deti vyrastali pod vplyvom Božieho slova. Pán Ježiš mal deti veľmi rád! Často ich dával za príklad, aby ľuďom pripomenul, že každá duša je v Jeho očiach vzácna. Keď sa učeníci pýtali, kto je väčší v nebeskom kráľovstve, Pán Ježiš si privolal dieťa, vzal ho do náručia a povedal im: *„Amen, vám hovorím, že keď sa neobrátite a nebudete ako deti, nikdy nevojdete do nebeského kráľovstva“ (Mt 18,1-7).*

Prácu s deťmi treba brať veľmi vážne. Moje srdce je naozaj naplnené hlbokou vďačnosťou, že som mohla tridsať rokov stáť v službe deťom. Mnohé z nich sú dnes už otcami a matkami, vychovávajú svoje deti a vedú ich k viere, ktorú dostali v detstve. Mnohí z nich sú pracovníkmi na Pánovej vinici. V mojich očiach je zázrakom, keď z dieťaťa vyrastie mladý človek a prijme Pána Ježiša za svojho Spasiteľa. Je dôležité, aby deti prežili obrátenie a znovuzrodenie ešte v školskom veku. Mnoho dospievajúcich detí počas štúdia na strednej škole stratilo vieru a odišlo od Pána. Keď som sledovala životy mnohých z nich, stále viac som si uvedomovala, že už v čase dospievania má každé dieťa vedieť, kam patrí. Také deti sa potom vedia oveľa ľahšie orientovať, keď sa rozhodujú v životných križovatkách pri výbere školy či povolania.

Aj z tohto dôvodu vznikla táto knižka. Chcela som pomôcť mojim

deťom, aby si uvedomili, že sú pre nás vzácnym Božím darom, nie vlastníctvom, s ktorým môžeme manipulovať. Nesmie im byť ľahostajné, aký bude ich život. Stále viac spoznávam, že rady, ktoré sme dostali pri výchove našich detí, sú pravdivé. **Staručký kazateľ, ktorý mal desať detí a v manželstve prežil rôzne skúšky, nám spolu s jeho manželkou veľa radil, aby sme našim malým deťom veľa spievali a rozprávali o Pánovi Ježišovi. Potom keď vyrastú a nebudú nás už chcieť počúvať, budeme my hovoriť Pánovi o nich.** Rodič je pre dieťa prvý učiteľ. Je nesmierne dôležité, čo doňho vstúpi počas prvých troch–štyroch rokov. Vtedy sa kladie základ pre dobré správanie, poslušnosť a krok za krokom sa buduje viera v Pána Ježiša. Dieťa je odkázané na naše rozprávanie, cez ktoré sa formuje jeho vnútorný svet a rozvíja sa fantázia. Rado napodobňuje hrdinov z nášho rozprávania. Ak dieťa pozorne počúvate, rozoznáte, čo rodičia vstúpajú do jeho vnútra. Neskôr na základy položené rodičmi budú stavať rôzni učitelia – v škôlke, škole, v nedeľnej škole alebo v zbore. Postupom veku porastie ich poznanie a hĺbka nášho vyučovania. Kladme dôsledne dôraz na pravdy, ktoré ho majú sprevádzať po celý život. Domnievam sa, že školopovinné dieťa už pravdu rozoznáva a je schopné prijať ju do srdca. Modlíme sa za vychovávateľov, ktorí ovplyvňujú životy našich detí. Držme Božiu stráž! A najmä dávajme pozor, aký život žijeme my sami!

Pamätám sa, ako som sa učila s deťmi rozprávať. Ja som nemala zvyk za všetko ďakovať, to som sa musela naučiť. Dôležité je aj napomínanie a potrestanie. Keď má byť dieťa potrestané, buďme dôslední, aby sme trest dodržali. Je v našich rukách, ako si vychováme dieťa. Musíme mať pred sebou pevný cieľ a urobiť všetko preto, aby sme ho dosiahli. To platí v rodine, v zbore i na nedeľnej besiedke. **Som vdáčna Pánu Ježišovi za všetky deti, ktoré Pána Ježiša prijali už v nedeľnej škole a ani na strednej škole sa nehanbili o ňom svedčiť.** Na to nestačia učitelia nedeľnej školy. Musí byť ponajprv vrúcny priáním rodičov a zbor im v tom pomôže.

Pred mojím onemocnením som učila dorast, väčšie deti, ktoré boli ešte na základnej škole. Pri vyučovaní som prežívala veľké Božie požeh-

nanie, ktoré obohacovalo môj duchovný život. Veľa som sa modlila za nich a mala som ich rada. Boli to prevažne chlapci a niekoľko dievčat. I keď boli vo veku, keď deti ťažko komunikujú, videla som, že Božie slovo ich mení. Som vďačná Bohu za to, že som mohla byť pri ich formovaní a že som mohla vidieť, ako sa rozhodli slúžiť Bohu obdarovaniami, ktoré od Neho dostali. Chcú pracovať pre záchranu ľudí, ktorí sa ešte nerozhodli odovzdať svoje životy Bohu. Dnes sú z nich nádherní mladí ľudia, ochotní slúžiť kde treba – niektorí v detskom domove, kde sa delia o Božiu lásku s deťmi, ktoré nemajú pri sebe svojich rodičov, iní pracujú s mládežou a v rôznych iných oblastiach duchovnej služby.

Učme deti byť vďačné za rodičov, za bývanie, za každodenný pokrm. Ved' nie je samozrejmé, že máme bývanie, prácu a zbor, kam chodíme. Ani jeden zbor nie je dokonalý, ale zbor je taký, akí sme my sami. My ho tvoríme, my tvoríme besiedku, mládež a celkový život spoločenstva. Pre tieto priority a ciele sa oplatí bojovať a nasadiť všetku silu. Premýšľame niekedy o tom, prečo si Pán vyvolil práve nás a prečo sme práve my mohli poznať Pána Ježiša? Ved' okolo nás je toľko ľudí, ktorí akoby vôbec nechápali zmysel života a nerozumeli tomu, že život sa nekončí našou smrťou! Do úmoru pracujú a hromadia majetok. Žiaľ, aj mnohí kresťania sú príliš zaujatí získavaním materiálnych hodnôt a život im uteká v úmornej práci bez radosti. Nevedia sa tešiť z toho, že sa stali Božími deťmi, sú príliš unavení, aby vnímali Božiu dobrotu a milosť, ktorá sa dostala im a ich rodine. Božie slovo hovorí, že synovia sveta sú opatrnejší ako synovia svetla. Je prirodzené, že kresťan nemá byť lenivý, nemá zaháľať a žiť s očakávaním, že Pán Boh sa o všetko postará. Nemá byť ako žiak, ktorý sa nenaučí úlohu do školy, ale myslí si, že keď sa pomodlí, Pán mu pomôže dostať dobrú známku. Áno, Boh vie pomôcť, ale nie je jedno, prečo sa úlohu nenaučil. Platí to staré: „*Modlí sa a pracuje!*“ Apoštol Pavol hovorí, že veľký zisk je pobožnosť so spokojnosťou. Šťastný je človek, ktorý otvorí ráno oči a pred svojím zrakom vidí Pánovu tvár! Blahoslavený je ten, kto sa naučil začať i ukončiť deň s Bohom!

---

23. kapitola

VZÁCNA NÁVŠTEVA

„Potom Mojžiš zvolal všetkých starších Izraela a povedal im: Zoberte sa a zaobstarajte si ovce pre svoje čelade a zarežte paschálneho baránka. Potom vezmite zväzok yzopu, omočte ho do krvi v miske a natrite vrch dverí i obe veraje krvou z misky, a nech nikto z vás až do rána nevyjde z dverí svojho domu. Hospodín bude prechádzať a biť Egypt, ale keď uvidí krv na vrchu dverí a na oboch verajach, prejde popri dverách a nedovolí zhubcovi vstúpiť do vašich domov a zabíjať. Toto zachovávajte ako ustanovenie pre seba i pre svojich synov až naveky. Keď prídete do krajiny, ktorú vám Hospodín dá ako zaslúbil, zachovávajte tento bohoslužobný úkon. A keď sa vás vaši synovia spýtajú: Čo znamená tento váš bohoslužobný úkon? Odpovedzte: Je to paschálna obeť Hospodinovi, ktorý prešiel popri domoch Izraelcov v Egypte, keď bil Egypt, ale naše domy zachránil. Ľud sa sklonil a klaňal. Nato Izraelci šli a urobili, ako prikázal Hospodín Mojžišovi a Áronovi; tak urobili.“ (2M 12,21-28)

Prebudila som sa uprostred noci na veľmi živý sen. Snívalo sa mi, že k nám prišla akási mladá rodina, muž a žena. Žena chodila sem-tam po izbe, zalamovala rukami a stále opakovala: „Čo mám robiť, čo mám robiť?“ Bolo mi jej veľmi ľúto. Bol to pekný mladý pár. Videla som, že nevedia, ako ďalej. A tak som im povedala: „*Podťte deti, sadnite si, nech vám poviem jeden príbeh.*“

Izraelci, ktorí už štyristo rokov žili v egyptskom zajatí, boli zotročení tvrdou prácou. Pod vládou faraóna veľmi trpeli a volali k svojmu Bohu. Hospodín počul ich krik, plač a zúfalstvo a poslal im Mojžiša. Keď začal stíhať faraóna, oni zažili veľké veci. Napokon nadišla noc, ktorá bola poslednou skúškou ich viery. V túto noc prípravy si každá rodina uvedomovala, že ak sa nepodriadi Mojžišovmu nariadeniu, zahynie. Všetko bolo pripravené na cestu, batožina zbalená. S veľkou bázňou zjedli svoje

posledné jedlo. Všetci boli vo veľkom napätí. Otec rodiny pomazal krvou baránka vrch dverí i veraje svojho domu a zatvoril dvere. Všetci sa stíšili, čakali na Boha a na zázrak vyslobodenia.

Vo sne som sa opýtala mladej rodinky: „*Čo bolo najdôležitejšou vecou, ktorú mal muž urobiť?*“

„*Myslím si,*“ – *hovorí mladý muž* – „*že muž mal dbať o Mojžišovo nariadenie, aby všetci zostali vnútri, a pomazať vrch a veraje dverí svojho domu.*“

Skúsme si predstaviť židovské spoločenstvo v Egypte. Vidím medzi nimi aj svoju rodinu, akoby sme k nim odjakživa patrili. Otec rodiny si uvedomuje vážnosť situácie. Je pevne presvedčený, že čo teraz robí, je najdôležitejšie – hľadá bezpečie pre svoju rodinu. Skúsme si predstaviť ich rozhovor:

Otec Júda hovorí žene: „Támar, zamies na chlieb, priprav, čo treba k večeri, aby sme boli hotoví, keď zaznie povel na odchod.“ Nemyslím si, že by Támar Júdovi v niečom oponovala.

Kým pripravovala jedlo, otec zvolal svojich synov a dcéru a povedal im: „*Šimon, poď ku mne! Pozri sa na toho baránka, ktorý musí zomrieť, aby si ty, náš prvorodený, zostal žiť! Boh dal Mojžišovi takýto príkaz. Keď ho poslúchneme, sme zachránení.*“ A Hospodin skutočne vyslobodil svoj ľud z otroctva! Nastal čas veľkej radosti, išli v ústrety slobode.

Aj dnes Boh hľadá mužov, ktorí vezmú Božie slovo vážne, pomazú veraje svojho domu krvou Pána Ježiša, zhromaždia svoju ženu a deti za zatvorené dvere svojho domu a povedia im, čo pre nich urobil Boh. To je základ pre každú rodinu! Každý z nás žil v Egypte, v tme hriechu. Biblia hovorí, že bez rozdielu všetci sme zhrešili a potrebujeme Spasiteľa, ktorý nás vyvedie z otroctva. Predstavte si, čo by sa stalo, keby žena alebo deti neposlúchli otca. Vybehli by von do noci, ktorou prechádzal anjel zhubca a usmrcoval všetko prvorodené, kde nenašiel dvere pomazané krvou baránka. Iste by mali trpkú noc!

Drahí naši muži, otcovia a synovia! Zoberte veľmi vážne svoju úlohu

ochrancu. Chráňte svoju rodinu, kým sú vaše deti malé, dokonca ešte pod srdcom matky! Denne ich prinášajte pod tie mocné, za nás prebité ruky nášho Baránka, Pána Ježiša. On môže ochrániť vašu rodinu aj dnes, keď prechádzate svojou púšťou!

---

24. kapitola

OČAKÁVANIE

„A stalo sa, keď prepustil faraón ľud, že ich nevedol Boh cestou do zeme Filištínov, hoci bola bližšia, pretože Boh riekol: Aby neľutoval ľud, keď by uvidel vojnu, a vrátil by sa do Egypta. A Hospodín išiel pred nimi, vo dne v oblakovom stĺpe, aby ich viedol cestou, a v noci v ohnivom stĺpe, aby im svietil, tak aby mohli ísť vo dne i v noci.“ (2M 13,17)

Izraelci vykročili na svoju víťaznú cestu s veľkým nadšením. Ešte nikdy neboli slobodní! Prežívali novú situáciu, nadšenie, radosť. Prišla nová doba aj nové lekcie. Doteraz poznali len bič, ponížovanie a nedostatok. Na cestu vykročili s radosťou aj s bázňou. Viem si ich živo predstaviť: sú šťastní, navzájom si pomáhajú, povzbudzujú sa, pomáhajú starým a slabým. Už nad svojimi hlavami nepočujú praskot biča. Sú ako šťastné deti, ktoré vôbec nepotrebujú, aby ich otec musel naháňať do práce. Sloboda je pre nich nová skúsenosť. Učia sa podriaďovať jeden druhému nie bičom, ale láskou, dosiaľ nepoznanou.

Pripomína mi to svadbu. Ženích a nevesta sú k sebe milí a nežní. Hľadajú dobro pre toho druhého. Sú otvorení pre nový život. Učia sa spolu. Je to čas spontánneho šťastia a čas očakávania. Je to úsek cesty, v ktorom sme plní elánu a ide sa nám dobre. Nevieme, čo bude ďalej, čo príde zajtra, pozajtra. V batožine máme zabalený svoj chlieb a vodu.

Boh viedol Izrael vo dne oblakom, v noci ohnivým stĺpom. Šťastní sú muž a žena, ktorí poznajú vedenie a vôľu svojho Boha! No prišli aj dni, keď sa minuli zásoby a nebola strecha nad hlavou. Jedla bolo málo, chýbala im voda. Ako reaguje naša rodinka? Čo asi prežíva? Ticho čaká, čo bude ďalej? Začne reptat'? Žiaľ, Biblia nám hovorí, že izraelský ľud sa mnohokrát obrátil proti Mojžišovi a búril sa. Zabudli, že nie Mojžiš ale Boh ich povolal na túto cestu? Zabudli, že keď v Egypte kričali k Bohu, On ich vyslobodil od biča a strachu? Asi áno. My ľudia rýchlo zabúdame na toho, kto nám pomohol. Rýchlo sa obraciame na svoje vlastné cesty a

mnohokrát sa odplácame za dobré zlým.

Biblia hovorí, že Boh ich nemohol viesť priamou cestou. V ich srdciach bolo ešte veľa vecí, ktoré neboli milé pred Bohom. **Posielal na nich mnoho skúšok, ale nikdy ich neopustil.** Jeho oblak bol stále nad nimi. Podobne sme na tom aj my. Zdá sa nám, že sme situáciu zvládli a sme múdrejší. Ale príde nová skúška, na dvere zaklope núdza, my reptáme a robíme veci, za ktoré sa neskôr musíme hanbiť.

Po ťažkom putovaní v páľave horúceho slnka cez deň a v chlade studených púštnych nocí priviedol Boh našu rodinku k oáze Élim.

25. kapitola

TÁBORENIE

Dorazili do Élima. Júda si zavolať k sebe deti a povedal im: „*Deti, mamička dostala vzácnu návštevu. Poďme sa spolu zahrať a pohovárať, aby sa mohla nerušene rozprávať.*“

Starý muž, ktorý ich navštívil, sa pohodlne usadil. Támar si sadla vedľa neho a muž sa k nej obrátil s týmito slovami. „*Milá Támar! Predstav si, že pracuješ v hrnčiarskej dielni a chceš vytvoriť niečo nové a pekné. S čím začneš?*“

Támar pohotovo odpovedala: „*Najprv si pripravím hlinu, preosejem ju, aby v nej neboli žiadne hrudky alebo kamienky.*“

„*Správne!*“ – hovorí starý muž. „*Keď ideš upieť chlieb, preoseješ múku, zarobíš cestu a veľmi dobre ho vymiešiš. Podobne aj hrnčiar vezme do rúk hlinu a dlho ju spracováva. Zdá sa, akoby sa s ňou hral, mnohokrát ju premieša. Citlivo vyberá hrudky, miesi ďalej, aby v hline neostali vzduchové bublinky. Keď si myslí, že je už správne vypracovaná, položí ju na hrnčiarsky kruh. Bruškami prstov jemnučko hladí hlinu a tvaruje ju. Keď je už nádoba skoro hotová, majster ju znovu vezme dole z kruhu, spracováva a znova tvorí, až kým spod jeho rúk nevyjde krásna nádoba, presne podľa jeho predstáv. Potom ju vloží do pece a vypáli.*“ Žena pozorne počúva hlas muža, ktorý jej pokračuje: „*Milá Támar, ty si ten hrnčiar, ktorého si Stvoriteľ vybral, aby si bola spolutvorcom niečoho, čo sa dá jedinečným spôsobom formovať. Boh si vybral ženu, aby priniesla na svet dieťa. Ono je ako hlina, je ešte čisté a jeho bytosť je taká poddajná, že ju môžeš úžasne formovať. Dieťa ešte nemá návyky. Nevie rozprávať ľudským jazykom. Nevie nič, len plakať a smiať sa. Plakať, keď je hladné a mokré, smiať sa, keď je dobre najedené, čisté a keď si ho milujúca matka či otec s láskou privinie do náručia.*“

Támar sa šťastne usmieva. Vie, čo je to privinúť si k hrudi po bolestnom pôrode dieťaťko. Malinký hladoš hľadá svoje mliečko. Nikto ho tomu neučil, ale on vie, kde treba hľadať. Je to čas pre matku a jej dieťa,

---

čas lásky, nehy a šťastia. Čas, ktorý patrí len im dvom.

Starý muž pozoruje zamyslenú Támar, ktorej na tvári pohráva jemný úsmev. „*Támar,*“ – hovorí jej, „*videla si už, ako jemne a citlivo hladí hrnčiar nádobu na kruhu?*“

„*Áno, všimla som si.*“

„*Vidiš, duša dieťaťa je podobná. Je ešte bez pečate ľudských rúk. Iste vieš, že už každé novonarodené dieťa je hriechne, lebo všetci nesieme hriech svojich prarodičov, Adama a Evy. Preto ťa dieťaťko veľmi potrebuje a potrebuje ťa aj Boh. Dal ti múdrosť, inteligenciu, lásku a cit, preto vstúpaj do detskej duše lásku k Bohu. Ono to vníma, je predsa Božím stvorením. Tak ako budeš vnímať potreby jeho tela, nezabudni, že hladný je aj jeho duch. Iste si už spozorovala pri svojich malých deťoch zlosť, hnev, ktoré musíš jemne odstraňovať z ich povahy. Boh ťa povolal, aby si bola ženou, matkou, budovateľkou ľudského rodu. Denne formuj povahu dieťaťa a uč ho tak, ako Jochebed, Mojžišova matka, formovala svojho syna. Mojžiš už pri dojení sal nielen mlieko ale aj lásku k Bohu a národu. To je poslanie matiek. Matka, ktorá miluje svojho Boha, miluje aj svoje deti a z hĺbky svojej duše si žiada, aby aj jej deti milovali Boha.*“

„*Áno, pane.*“ – hovorí Támar. „*Viem, aké je ťažké formovať charakter dieťaťa. Verím však, že náš Boh, ktorý nám až doteraz pomáhal, bude nám pomáhať aj naďalej.*“

Medzi sa vrátil Júda s deťmi. Prišli veselí a šťastní. Júda na svojej žene vidí, že aj ona je šťastná, i keď trochu zamyslená. Támar si slová starého muža uchovala vo svojom srdci.

Milé moje sestry a dcéry! Viem, že úloha, ktorú ste dostali, je veľmi ťažká. Často som aj ako matka aj ako manželka zlyhala. Mój charakter ešte stále nie je dokonalý. Bez pomoci svojho Boha a bez pomoci milujúceho manžela by som nezvládla úlohu matky. Boh nám nesľúbil, že budeme bez ťažkostí a bez nemocí, ale sľúbil nám, že bude s nami každý deň! Tak, ako ty dovoľíš Bohu, aby ťa menil, budú menené aj tvoje deti. Deti sú naším zrkadlom. V ich povahe vidíme seba. Chcem ťa povzbudiť! **Láska dokáže mnoho a viera s modlitbou všetko!**

26. kapitola

PREPALUJÚCI OHEŇ

„Kto znesie deň Jeho príchodu? Kto obstojí, keď sa zjaví? Ved’ On je ako tavičov oheň a ako práčov lúh! Posadí sa ako tavič a čistič striebra a prečistí levitov, taviť ich bude ako zlato a striebro a budú správne prinášať Hospodinovi obete. Hospodinovi bude príjemná obeť Júdu a Jeruzalema ako za dávnych dní a v dávno zašlých rokoch“ (Mal 3,2-4)

Blížil sa koniec roka 2002. Martuška a Judka ma poprosili, či by sme nemohli spolu piecť vianočné koláčiky. Obidve mladé ženy mali maličké deti, ktoré sa spolu hrali a my ženy sme v kuchyni chystali pre ne sladké dobroty. Bolo nám dobre. Strávili sme spolu celý deň. Keď som prišla večer domov, cítila som, že niečo nie je v poriadku. Bolelo ma brucho. Myslela som, že som unavená, a že keď sa vyspím, bude všetko v poriadku. Tak aj bolo. Vianočné dni sme strávili v spoločenstve s Pánom na bohoslužbách a v kruhu rodiny. Je to pre nás sviatok, keď môžeme mať deti okolo seba doma. Tak sa ukončil starý rok.

Na Nový rok si zvykneme vytiahnuť veršík ako sprievodné slovo do celého roka. Prečítala som si v Biblii svoj veršík a trocha ma to slovo zaskočilo. *„A tak sa navráti prach do zeme, ako bol a duch sa navráti k Bohu, ktorý ho dal“* (Kaz 12,7). Mysľou mi preletelo, že tento verš som počula na nejakom pohrebe. Keď sme si ho s Jožkom čítali, jeho prvá reakcia bola: *„Najdôležitejšie je, aby sa náš duch dostal k Bohu. Ved’ o to sa usilujeme celý život, patríť celým telom a dušou nášmu Bohu.“*

Ešte v tú istú noc som mala sen, na ktorý sa celkom jasne nepamätám. Viem len, že sa mi snívalo, že som bola v nemocnici. Stál pri mne lekár v bielom plášti a povedal mi, že som veľmi chorá, a že mi preto museli urobiť kolostomiu, umelý vývod. To bol môj sen.

Udalosti dostali rýchly spád. **Zakrátko mi na kontrole u lekára zistili rakovinu hrubého čreva.** To bola tá bolesť, čo sa ozvala v decembri pri pečení koláčov! Od útleho detstva ma sprevádzali rôzne zdravotné

problémy. Bola som zvyknutá na nemocnice, veď som už prežila niekoľko operácií. Ale táto diagnóza bola aj pre mňa prisilná! Lekár mi hneď okamžite vybavil lôžko na chirurgii a na druhý deň som už mala ísť ležať. Keď som vyšla z ordinácie, cítila som sa, akoby ma niekto ovalil kladivom po hlave. Hučalo mi v nej a celú mi ju zvieralo. Nemala som strach, len akúsi obrovskú prázdnotu a myšlienku, že odteraz sa môj život celkom zmení. Ani neviem, ako som došla na parkovisko, kde ma Jožko čakal. Videl, že sa niečo stalo, a spýtal sa ma, čo mi je. Povedala som: „*Mám rakovinu.*“ Ostali sme chvíľu sedieť v aute neschopní slova.

Mali sme naplánované ísť k Judke, lebo mala prísť s Rebekou na týždeň bývať k nám. Milan odcestoval, tak sme sa rozhodli, že ju pozveme, aby strávila čas s nami. Rebeka mala necelé tri roky. Vedela už čisto rozprávať a rada spievala. V to popoludnie si ju Pán použil ako malého anjlika! Ani sa odo mňa nepohla. Veľa sa smiala a stále chcela, aby sme sa spolu hrali. Neskoro večer som si zbalila tašku do nemocnice a ľahli sme si spať. Ráno v nemocnici potvrdili moju diagnózu a začali ma pripravovať na operáciu. Bola som sama s mojimi myšlienkami, hoci rodina bola stále so mnou. Rozpamätala som sa na sen a slovo, ktoré som dostala na Nový rok. Moje srdce naplnila veľká vďačnosť. Prišlo mi na myseľ slovo z Biblie. „*Pretože Hospodin, Pán, neučiní nič bez toho, že by nevyjavil svoj zámer svojim služobníkom, prorokom*“ (Am 3,7).

Moje srdce odrazu naplnila istota, že Pán to má pod kontrolou. Nič sa nedeje bez Jeho dovolenia. Boh vedel, že potrebujem silu, aby v mojej duši nezavládol chaos. Každý človek má veľký rešpekt pred slovom „*rakovina*“. Je to však úplne iné, keď ochorie niekto z blízkych. Neviem presne, čo prežívali moji blízki, Jožko, deti, mamička a celé príbuzenstvo, ale iste sa o mňa báli. Kým som sa pripravovala na operáciu, veľmi som prosila Pána, aby očistil moje srdce a moje myšlienky, aby nebolo vo mne nič, čo by ma delilo od Neho. Pán ma pri čítaní Božieho slova uistoval, že mi dal dedičstvo, ako Jemu dal Otec dedičstvo (Lk 22,29).

Pravidelné čítanie Biblie je veľmi užitočné. Moja myseľ začala rýchlo pracovať nad týmto veršom. Komu sa necháva závet? Či nie synom a dcéram? Pán ma znova uistil, že On svojim deťom zanechal dedičstvo,

svoje nebeské kráľovstvo. Od tejto chvíle zavládol v mojom srdci Boží pokoj. Vedela som, že som Božie dieťa, veď som svoje srdce odovzdala Pánovi ešte vo svojej mladosti. Teraz som sa cítila, akoby prišiel ku mne ako ocko a znovu mi povedal: „*Dcéra moja, všetko bude dobré. Neboj sa, u mňa si v bezpečí.*“

Vďaka Pánovi, operácia prebehla dobre, bez komplikácií. Hoci som mala veľké bolesti, boli okolo mňa obetavé sestry a lekári, ktorí mi pomáhali zmierniť bolesť tela. Starali sa o mňa naozaj veľmi dobre. No najdôležitejšie bolo, že som mala okolo seba milujúce srdcia manžela a detí, ktorí zmiernovali moje bolesti láskou. Keď som už bola silnejšia, Mirko mi doniesol krásnu kyticu a vytlačené e-maily od bratov a sestier, ktorí sa za mňa a za moju rodinu modlili. Nech Pán bohato odplatí každému z nich podľa Jeho milosrdenstva!

Bolesť nášho tela a duše sa veľmi zmierni, keď v našom trápení nie sme sami, ale máme priateľov, ktorí vedia s nami či zaplakat' či sa zaradovať. Hneď po operácii som prežila zvláštnu skúsenosť. Mala som silné bolesti a bola som ešte v polospánku. Mysľou som však vnímala slová starej piesne: „*Oviň moje rany a umy, svojou krvou dušu mi umy. Príď skoro, ó, príď, čaká duša. V srdci chcem mať kráľa Ježiša.*“ Podvedome som si položila ruky na svoje boľavé brucho a napriek tomu, že moje ústa nevládali spievať, moje srdce spievalo. Predivné teplo zaplavilo moje telo a bolesť odchádzala. Opakovalo sa to niekoľko dní. Takúto skúsenosť som prežila viackrát. Aké dôležité je učiť sa spievať piesne a verše z Biblie naspamäť. Často sú lekárstvom pre nášho ducha!

Večer mi dotiekla infúzia a znova som mala voľné ruky. Cítila som sa silná a svieža. Bola som v izbe sama, moje srdce znova naplnili slová piesne, pozdvihla som svoje ruky a spievala: „*Oslavujte Hospodina, ktorí slúžite v dome Pánovom. Pozdvihujte ruky svoje, oslavujte Hospodina.*“ Nedokážem slovami opísať, čo sa so mnou dialo. Prítomnosť Božia, slzy šťastia a vďačnosti zaplavili celú moju bytosť. Bola som voľná, šťastná a silná! Cítila som sa ako v objatí mamičky, ktorá ma k sebe silno privinula. Od tej chvíle moje uzdravenie rýchlo napredovalo. Začala som chodiť a o pár dní som bola doma.

Som vďačná Pánovi za všetky návštevy, modlitby a prejavy lásky. Nezaslúžim si to! Keď som bola v nemocnici predposledný deň, prišla na izbu ležať mladá žena s rovnakou diagnózou, ako som mala ja. Mala ešte malé päť-ročné dieťa! Veľmi mi jej prišlo ľúto. Pripomenulo sa mi, čo všetko som prežívala pred operáciou a z celého srdca som sa za ňu modlila. Pán mi dal príležitosť povedať jej o Božej láske a o tom, ako mi pomohol. Nakoniec ma požiadala, aby som sa za ňu modlila. Boh je dobrý a aj jej pomohol! Po operácii sme sa opäť spolu modlili a ďakovali Bohu za pomoc.

Ešte počas pobytu v nemocnici som sa modlievala, aby mi Pán ukázal, prečo zachránil môj život. Akú cestu má pre mňa ďalej? Vedela som, že sa už nevrátim učiť deti do nedeľnej školy. Aj to som vedela, že si už život musím zariadiť inak ako doteraz. Rada som pracovala, práca mi bola potešením, ale vedela som, že teraz už nemôžem fyzicky dlhšie pracovať. Nečinne zas sedieť neviem! Ako som sa modlievala za svoj život, stále intenzívnejšie som prežívala, že mám napísať svedectvá, ktoré nám Pán Ježiš dal prežiť v detstve, v manželstve a v duchovnej práci.

Uvedomila som si, ako veľmi môžem byť vďačná Pánovi za to, že môžem opäť chodiť do spoločenstva Božích detí! Je mi smutno z toho, keď vidím, že niektorí veriaci sa v svojej nemoci uzavru doma a prestanú chodiť do zboru. Nielen ja ale aj mnohí iní bratia a sestry majú skúsenosť, že Pán čas prežitý v spoločenstve mimoriadne požehnáva. Veď aj žalmista hovorí, že Boh prikazuje svojmu požehnaniu, aby spočinulo na Pude, ktorý v jednote očakáva na neho (Ž 133).

Asi dva mesiace po operácii som začala chodiť na ožarovanie. Znova som strávila tri týždne v nemocnici. Po ožarovaní som sa cítila stále horšie, nohy mi začali veľmi slabnúť a bolieť ma. Okrem tejto slabosti som sa necítila zle. Ledva som však dokázala chodiť po byte! Takto prešlo viac ako pol roka. Potom sme v septembri mali poslednú svadbu v rodine, oženil sa náš najmladší, Jojo. Pán sa oslávil aj pri všetkých povinnostiach okolo svadby. Všetko dobre dopadlo a ja som sa mohla potešiť s rodinou. Koľko svedectiev nám Pán dal na každý deň zažiť!

Neskôr na jeseň prišli opäť ťažké dni. Neviem, či to bolo zoslabením

organizmu, bolest'ami nôh či z inej príčiny, no prišli aj depresie. Tie som dovtedy nikdy nepoznala. Vždy, keď mi bolo zle alebo som bola chorá, zatvorila som sa do izby, modlila som sa, spievala som si a celá ťarcha zo mňa spadla. Teraz však prišiel smútok a slabosť. Veľmi ma to vystrašilo! Stále sa mi chcelo plakať. Ale náš Pán je dobrý! On nás nikdy nenechá bez pomoci a bez rady. Znova som zakúsila, že modlitba a chvála je najlepší liek pre našu dušu. **Keď sa náš duch posilní Božím slovom a vyplačeme sa na správnom mieste, pri nohách Pána Ježiša, aj tá najsilnejšia depresia odíde.** Ďakujem Bohu, že ma aj tejto lekcii naučil. Nesmieme dovoliť diablove, aby zobral našu vieru, našu nádej a aby nás oddelil od Pána! Najnebezpečnejšou diablovou zbraňou je sebaľútosť. Tá nás vie úplne zložiť na zem a nedovolí nám slobodne dýchať. Prečo by som sa mala ťutovať? Pozrime sa otvorenými očami okolo seba a uvidíme, že mnohí ľudia sú na tom ešte horšie, mnohí sú pripútaní roky na lôžko a sústavne prežívajú bolesti.

Ďakujme Bohu za každý prežitý deň! Prosme si od Neho na každý deň silu! Čo na tom, že máme na tele obmedzenia, postihnutia či amputácie? Hlavné je, že máme slobodné, radostné srdce a okolo seba ľudí, ktorí nám pomáhajú niest' ťarchu života. Oveľa väčšou tragédiou je, keď sú ľudia hoci aj fyzicky zdraví zviazaní rôznymi putami hriechu a oddelení od prameňa života, od Boha!

ZÁVEROM

Zámer napísať tieto *Spomienky* sa rodil uprostred môjho zotavovania sa zo slabosti po ožarovaní. Pán mi dal do srdca túžbu opísať svoje skúsenosti, svedectvá lásky a požehnaní. Vtedy som nevedela, koľko života mám pred sebou, a stále to neviem. Mala som iba päťdesiatdva rokov a túžila som vidieť rásť vnúčatká, ktoré nám Boh požehnal. Tento rok sa z Božej milosti dožívam päťdesiatšesť rokov a v tichom úžase pozorujem, ako sa milujúci Boh stará o mňa i o Ľudí okolo mňa.

Keďže som od svojich rodičov dostala vzácny poklad – vieru v Boha, ktorý nás, Ľudí, tak veľmi miloval, že poslal svojho jediného Syna, aby nám priniesol slobodu od hriechov a šťastný život – túžila som odovzdať dedičstvo lásky a viery mojim deťom. Chcem, aby mohli už od počatia vstúpiť svojim deťom lásku k Bohu a bázeň pred Bohom, ktorá nám pomáha predovšetkým vtedy, keď nás naše srdce ťahá iným smerom, ako nám ukazuje milujúci Boh. Preto vznikli tieto *Spomienky*. Boli a sú určité predovšetkým vám moje milované deti, nevesty a zat'ovia, milované vnúčatka. Odovzďávam vám ich ako povzbudenie na cestu, ako súčasť vášho duchovného dedičstva, ktoré z Božej milosti prešlo do ďalšej generácie a ak budete verní, tak ho budete môcť odovzdať ďalej aj vy.

Pri záverečnej príprave týchto *Spomienok* ma však priatelia povzbudzovali, aby som ich sprístupnila aj ďalším. Vo viere som poslúchla. To, či ti pomohli, drahý čitateľ, či ťa oslovili a vyzvali k novým rozhodnutiam, zostáva medzi tebou a tvojím milujúcim Stvoriteľom a Spasiteľom. Modlím sa, aby nám všetkým Pán pomohol písať príbeh nášho života takým spôsobom, aby sme ním mohli zmäteným Ľuďom okolo seba ukazovať, že tu je niekto, komu na nás všetkých veľmi záleží, kto neváha prísť na pomoc a kto neprestal robiť zázraky uprostred všedných dní.

